

T.C.

**ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

İŞLETME ANABİLİM DALI

**ÇANAKKALE İLİNDE YAŞAYAN SİĞİNMACILARIN İŞGÜCÜ
PİYASASINDAKİ PROFİLLERİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

SERAP ÖZGÜL ERDEM

**TEZ DANIŞMANI
PROF DR. NAZAN YELKİKALAN**

ÇANAKKALE – 2023

T.C.

ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

İŞLETME ANABİLİM DALI

**ÇANAKKALE İLİNDE YAŞAYAN SIĞINMACILARIN İŞGÜCÜ
PİYASASINDAKİ PROFİLLERİ**

Yüksek Lisans Tezi

Serap ÖZGÜL ERDEM

Tez Danışmanı

Prof. Dr. Nazan YELKİKALAN

Çanakkale – 2023

T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

Serap ÖZGÜL ERDEM tarafından Prof. Dr. Nazan YELKİKALAN yönetiminde ve danışmanlığında hazırlanan ve **28/08/2023** tarihinde aşağıdaki jüri karşısında sunulan “**ÇANAKKALE İLİNDE YAŞAYAN SIĞINMACILARIN İŞGÜCÜ PİYASASINDAKİ PROFİLLERİ**” başlıklı çalışma, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü **İşletme Anabilim Dalı**’nda **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak oy birliği ile kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

Prof. Dr. Nazan YELKİKALAN

(Danışman)

Doç. Dr. Yavuz Tansoy YILDIRIM

Doç. Dr. Erdal AYDIN

İmza

.....

.....

.....

Tez No : 10574271

Tez Savunma Tarihi : 28/08/2023

.....
Prof. Dr. Ahmet Evren ERGİNAL

Enstitü Müdürü

./../20..

ETİK BEYAN

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Tez Yazım Kuralları'na uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada; tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi taahhüt ve beyan ederim.

Serap ÖZGÜL ERDEM

28/08/2023

TEŞEKKÜR

Öncelikle tüm yoğunluğuna rağmen benimle çalışmayı kabul eden ve tecrübelerinden faydalanmama imkan sağlayan bana yol gösteren kıymetli hocam ve danışmanım Prof. Dr. Nazan YELKİKALAN'a, çalışma sürecimde bilgi ve tecrübesi ile beni yönlendiren ve destekleyen değerli hocam Doç. Dr. Sena ERDEN AYHÜN'e ve yardıma ihtiyacım olduğunda her daim ulaşabildiğim ve bana desteğini esirgemeyen değerli hocam Dr. Öğr. Üyesi Güngör HACIOĞLU'na teşekkürlerimi sunarım.

Hayatımın en önemli anlarında yanımda olan, eğitim hayatım boyunca beni sürekli destekleyen ve yüreklendiren hayat arkadaşım, sevgili eşim Bora ERDEM'e, bu süreçte benimle geçireceği zamanından fedakarlık eden ama yine de sitem etmeyen biricik kızım Karen ERDEM'e ve bu yoğun dönemi anne karnında birlikte geçirdiğim canım oğlum'a minnettarım.

Ayrıca bu süreçte bana fikirleriyle katkı sağlayan bölüm hocalarım ve arkadaşlarım ile bana vaktini ayıran, sorularımı içtenlikle cevaplayan görüşme sağladığım farklı uyruklardan oluşan tüm yabancılara teşekkürü bir borç bilirim.

Serap ÖZGÜL ERDEM

Çanakkale, 2023

ÖZET

ÇANAKKALE İLİNDE YAŞAYAN SİĞİNMACILARIN İŞGÜCÜ PİYASASINDAKİ PROFİLLERİ

Serap ÖZGÜL ERDEM

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

İşletme Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi

Danışman: Prof. Dr. Nazan YELKİKALAN

28.08.2023, 121

Göç, insanlığın varoluşu ile başlayan, günümüz modern dünya düzeninde gündemdeki ağırlığını daha da arttıran ve 21. yüzyıla damgasını vuran bir olgudur. Bunula birlikte göç, çeşitli sebep ve sonuçlara sahip olarak farklı bakış açıları nedeniyle neredeyse tüm bilim dallarının araştırma konusu haline gelmiştir. Bu konuda yapılan araştırmaların akabinde çıkan sonuçların yaşadığımız topluma olan etkileri fark edildikçe önemini daha da arttırmaktadır.

Farklı kültür ve coğrafyalardan gelen, çeşitli etnik kökenlere, inançlara ve hukuki statülere sahip olan göçmenler, göç ettikleri ülkenin iktisadi, siyasi, sosyal ve demografik yapılarına etki etmektedirler.

Dünya genelinde son yüzyılda yaşanan göç hareketlilikleri ile Türkiye coğrafi konumu ve kültürel yakınlığı nedeniyle en fazla göç alan ülkelerden biridir. Bu sebeple, dünyadaki göç hareketliliğinde pozisyonu gereği en önemli stratejik aktörlerden biri olarak Uluslararası arenada daha etkin bir rol almaya ve Göç Yönetimine ilişkin politikalar üretmeye başlamıştır.

Disiplinler arası alanda birçok çalışma ve araştırmalara konu olan Göç konusunda, bu çalışma ile Çanakkale ilinde ikamet eden sığınmacıların işgücü piyasasındaki profilleri araştırılmaktadır. Ayrıca araştırmada çalışma hayatında yer alan sığınmacıların profillerini farklı boyutlarda inceleyerek mevcut durum analizi yapılmıştır. 18-60 yaş arası iş hayatının içindeki sığınmacıları kapsamakta olan araştırma ile çalışma hayatındaki sığınmacıların, işgücü piyasasındaki profilleri ile çalışma hayatlarına giriş süreçleri, bu süreçte

karşılaştıkları sorunlar ve uyum süreçleri üzerine görüşmeler yapılmıştır. Veriler mülakat yöntemi ile toplanarak analiz edilmiştir. Yapılan analizler sonucunda Türkiye’de göç yönetimine ilişkin geliştirilen politikalara ve yapılan araştırmalara katkı sağlaması beklenilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Göç, Göçmen, Uluslararası Koruma, Sığınmacı, Yabancıların Çalışma Hayatı, Uyum Sorunları

ABSTRACT

THE ASYLUM SEEKERS' PROFILES LIVE IN CANAKKALE IN LABOUR MARKET

Serap ÖZGÜL ERDEM

Çanakkale Onsekiz Mart University

School of Graduate Studies

Business Administration Master's Thesis

Advisor: Prof. Dr. Nazan YELKİKALAN

28/08/2023, 121

Migration is a phenomenon that started with the existence of humanity, increased its weight on the agenda in today's modern world order, and left its mark on the 21st century. However, migration has become the subject of research in almost all branches of science due to different perspectives with various causes and consequences. As the effects of the results of the researches on this subject on the society we live in are noticed, it increases its importance even more.

Immigrants from different cultures and geographies, with various ethnic origins, beliefs and legal status, affect the economic, political, social and demographic structures of the country they migrate to.

Turkey is one of the countries that receive the most immigration due to its geographical location and cultural proximity with the migration movements experienced in the last century throughout the world. For this reason, as one of the most important strategic actors in migration mobility in the world, it has started to take a more active role in the international arena and to produce policies regarding Migration Management.

In the subject of Migration, which is the subject of many studies and researches in the interdisciplinary field, this study aims to investigate the labor market profiles of asylum seekers residing in Çanakkale. In addition, the current situation analysis was made by examining the profiles of asylum seekers in working life in different dimensions. With the research, which covers the asylum seekers between the ages of 18-60 in business life, interviews were conducted on the profiles of asylum seekers in the labor market and their

entry processes into working life, the problems they encounter in this process and their adaptation processes.

The data were collected and analyzed by interview method. As a result of the analyzes made, it is expected to contribute to the policies developed and researches related to migration management in Turkey.

Keywords: Migration, Immigrant, International Protection, Asylum Seeker, Working Life of Foreigners, Integration Problems

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No
JÜRİ ONAY SAYFASI.....	i
ETİK BEYAN.....	ii
TEŞEKKÜR.....	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	viii
SİMGELER ve KISALTMALAR.....	xii
TABLolar DİZİNİ.....	xiii
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	xv

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

1.1. Dünya’da Göç.....	2
1.2. Türkiye’de Göç.....	6
1.3. Yabancıların Türkiye’deki Statüleri.....	8
1.3.1. İkamet İzin Sahibi Yabancılar.....	8
1.3.2. Uluslararası Koruma Başvuru Sahibi Yabancılar.....	9
Mülteci.....	9
Şartlı Mülteci.....	9
İkincil Koruma.....	10
Geçici Koruma.....	10
1.4. Türkiye’de Göç Yönetimi Sistemi ve Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu (YUKK).....	11
1.4.1. Düzenli Göç.....	12
1.4.2. Düzensiz Göç.....	15
1.4.3. Uluslararası Koruma.....	18
1.4.4. Uyum.....	21
1.5. Göç ve İstihdam.....	23
1.5.1. Dünya Genelinde Göçmen İstihdamı.....	23

1.5.2. Türkiye’deki Yabancıların Çalışmalarına İlişkin Düzenlemeler.....	25
1.5.3. Türkiye’deki Yabancıların Statülerine göre Çalışma Hakları ve Koşulları.....	28

İKİNCİ BÖLÜM

30

KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Göçün Kavramsal Çerçevesi.....	30
2.2. Göç Kavramı.....	30
2.3. Göçün Nedenleri.....	33
2.3.1. Sosyo Ekonomik Nedenler.....	34
2.3.2. Güvenlik Sebepleri.....	36
2.3.3. Politik ve Sosyo Kültürel Nedenler.....	37
2.3.4. İklimsel (Doğal) Nedenler.....	39
2.4. Göçün Türleri.....	42
2.4.1. Yaşanılan Ülke Sınırları İçerisinde ya da Sınır Dışında Gerçekleşmesi Durumuna Göre Göç Türleri.....	42
İç Göç.....	42
Dış Göç.....	42
2.4.2. Nedenleri Açısından Göç Türleri.....	43
Zorunlu Göçler.....	43
Gönüllü Göçler.....	44
2.4.3. Yöntemleri Açısından Göç Türleri.....	44
Düzenli Göçler.....	44
Düzensiz Göçler.....	45
2.5. Göç Kuramları.....	46
2.5.1. Ravenstein’in Göç Kanunları.....	46
2.5.2. İtme- Çekme Kuramı.....	48
2.5.3. Petersen’in Beş Göç Tipi Kuramı.....	51
2.5.4. Kesişen Fırsatlar Kuramı.....	52
2.5.5. Merkez Çevre (Dünya Sistemi Kuramı).....	53
2.5.6. İlişkiler Ağı Kuramı.....	54
2.5.7. İkili İşgücü Piyasası Kuramı.....	55
2.5.8 İşgücü Göçünün Yeni Ekonomi Kuramı.....	55

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMA YÖNTEMİ/MATERYAL YÖNTEM

57

3.1. Araştırmanın Modeli.....	57
3.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi.....	58
3.3. Araştırmanın Evren ve Örneklemi.....	59
3.4. Araştırmanın Veri Toplama Yöntemi ve Aracı.....	59
3.5. Araştırmanın Kapsamı ve Kısıtları.....	60
3.6. Verilerin Analizi.....	60

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMA BULGULARI

61

4.1. Araştırmaya Dair Bulgular.....	61
4.1.1. Sığınmacılara Ait Demografik Bulgular.....	62
4.1.2. Sığınmacıların Türkiye'ye Geliş ve Statülerine Göre Türkiye'de Kalış Şekilleri.....	64
4.1.3. Sığınmacıların Ülkelerindeki Yaşam Standartları İle Türkiye'deki Yaşam Standartlarına İlişkin Bulgular.....	66
4.1.4. Sığınmacıların Gelir Düzeylerinin İhtiyaçlarını Karşılama Durumuna İlişkin Bulgular.....	67
4.1.5. Ev Sahibi Toplumun Yabancılar Hakkındaki Algılarına İlişkin Bulgular.....	68
4.1.6. Sığınmacıların Türkiye'de Çalıştığı Sektörler ve Çalışma Hayatındaki Deneyimleri.....	69
4.1.7. Sığınmacıların İş ve Günlük Hayatlarında Karşılaştıkları Sorunlara İlişkin Bulgular.....	70
4.1.8. Sığınmacıların Aile Geçimine Ne Düzeyde Katkı Sağladığına İlişkin Bulgular.....	71
4.1.9. Sığınmacıların Ülkelerinden Ayrılma Sebeplerine İlişkin Bulgular.....	72
4.1.10. Sığınmacıların Ülkelerine Geri Dönme Düşüncelerine İlişkin Bulgular....	73
4.1.11. Sığınmacıların Ülkelerine Göre Değerlendirmeler Neticesinde Elde Edilen Bulgular.....	74
Afganistan.....	74

İran.....	80
Diğer Uyrklar	86

97

BEŞİNCİ BÖLÜM
SONUÇ ve ÖNERİLER

97

5.1. SONUÇLAR	97
5.2. ÖNERİLER	104
KAYNAKÇA	108
EKLER	I
EK 1. GÖRÜŞME FORMU	I
EK 2. İZİNLER	III

SİMGELER VE KISALTMALAR

YUKK	YABANCILAR VE ULUSLARARASI KORUMA KANUNU
IOM	ULUSLARARASI GÖÇ ÖRGÜTÜ
BMMYK	BİRLEŞMİŞ MİLLETLER VE MÜLTECİLER YÜKSEK KOMİSERLİĞİ (UNCHR)
UK	ULUSLARARASI KORUMA
İLO	ULUSLARARASI ÇALIŞMA ÖRGÜTÜ
İŞKUR	TÜRKİYE İŞ KURUMU
TUİK	TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU
STK	SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI
YİMER	YABANCILAR İLETİŞİM MERKEZİ
GGM	GERİ GÖNDERME MERKEZİ
BM	BİRLEŞMİŞ MİLLETLER
UNICEF	BİRLEŞMİŞ MİLLETLER ÇOCUK FONU
UİK	ULUSLARARASI İŞGÜCÜ KANUNU

TABLULAR DİZİNİ

Tablo No	Tablo Adı	Sayfa No
Tablo 1	Görüşme Yapılan Katılımcıların Yaş Dağılımları	62
Tablo 2	Görüşme Yapılan Katılımcıların Cinsiyet Dağılımları	62
Tablo 3	Görüşme Yapılan Katılımcıların Medeni Durumları	63
Tablo 4	Görüşme Yapılan Katılımcıların Eğitim Durumları	63
Tablo 5	Görüşme Yapılan Katılımcıların Dini İnançları	63
Tablo 6	Görüşme Yapılan Katılımcıların Türkiye’de Kalış Statüleri	64
Tablo 7	Görüşme Yapılan Katılımcıların Türkiye’ye Gelmeden Önce Son Yaşadıkları Ülkeler	64
Tablo 8	Görüşme Yapılan Katılımcıların Bildiği Diller	65
Tablo 9	Sığınmacıların Ülkelerindeki Yaşam Standartları ile Türkiye’deki Yaşam Standartları Arasındaki Farklılıklar	66
Tablo 10	Sığınmacıların Gelir Düzeylerinin İhtiyaçlarını Karşılama Durumuna İlişkin Bulgular	67
Tablo 11	Ev Sahibi Toplumun Yabancılar Hakkındaki Algılarına İlişkin Bulgular	68
Tablo 12	Sığınmacıların kendi ülkelerinde ve Türkiye’de Çalıştığı Sektörler ve Çalışma Hayatındaki Deneyimleri	69
Tablo 13	Sığınmacıların İş ve Günlük Hayatlarında Karşılaştıkları Sorunlara İlişkin Bulgular	70
Tablo 14	Görüşme Yapılan Katılımcıların Aile Geçimine Sağladığı Katkı Düzeylerine İlişkin Bulgular	71
Tablo 15	Sığınmacıların Ülkelerlerinden Ayrılma Sebeplerine İlişkin Bulgular	72
Tablo 16	Sığınmacıların Ülkelerine Geri Dönme Düşüncelerine İlişkin Bulgular	73
Tablo 17	Afganistan Uyruklu Sığınmacılara İlişkin Bulgular	74

Tablo 18	İran Uyraklu Sığınmacılara İlişkin Bulgular	80
Tablo 19	İrak Uyraklu Sığınmacılara İlişkin Bulgular	86
Tablo 20	Demokratik Kongo Uyraklu Sığınmacılara İlişkin Bulgular	89
Tablo 21	Sudan Uyraklu Sığınmacılara İlişkin Bulgular	92
Tablo 22	Uganda Uyraklu Sığınmacılara İlişkin Bulgular	94

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil No	Şekil Adı	Sayfa No
Şekil 1	Dünya'daki Göç Hareketliliği	3
Şekil 2	Dünya Genelindeki Göç Rotaları	4
Şekil 3	Kaynak Ülkeler	5
Şekil 4	Hedef Ülkeler	6
Şekil 5	Türkiye'ye Yönelen Göç Rotaları	8
Şekil 6	Türkiye'de Yıllara Göre Verilen İkamet İzin Sayıları	13
Şekil 7	Çeşitlerine Göre İkamet İzni ile Kalan Yabancıların sayıları	14
Şekil 8	Türkiye'de İkamet İzni İle Kalan Yabancıların Uyruklarına Göre Dağılımı	15
Şekil 9	Türkiye'de Yıllara Göre Yakalanan Düzensiz Göçmen Sayıları	17
Şekil 10	Yıllara Göre Yakalanan Düzensiz Göçmenlerin Uyruk Dağılımı	18
Şekil 11	Yıllara Göre Uluslararası Koruma Başvurusu Yapan Yabancı Sayıları	19
Şekil 12	Uluslararası Koruma Başvurusu Yapan Yabancıların Uyruk Dağılımı	20
Şekil 13	Yıllara Göre Geçici Koruma Kapsamındaki Suriyeliler 'in Sayıları	21
Şekil 14	LEE'nin İtme-Çekme Kuramı	50
Şekil 15	Araştırmanın Modeli	57

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Göç kavramı, insanlığın ilk başladığı dönemden beri devam eden ve gelecekte de devam etmesi beklenen bir olgudur. Tüm dünyada kırsal kesimlerdeki iş imkânlarının kısıtlı olması nedeniyle Göç sürecine katılan insan sayısındaki artış özellikle sanayileşme döneminde daha da yoğunlaşmıştır.

İnsanlık tarihi boyunca süregelen Göçün en önemli sebepleri olarak ilk zamanlar doğa olayları, afetler ve kıtlık ön planda iken günümüzde bu sebeplere ekonomik, politik, sosyal ve kültürel nedenler de eklenmiştir. Özellikle 20. Yüzyılın ikinci yarısında hızlanmaya başlayan Uluslararası Göç, 21. Yüzyılda da artarak devam etmektedir.

Ülkedeki savaş ve iç karışıklıklar nedeniyle ülkesini terkeden Suriye, Yemen, Orta Afrika Cumhuriyeti, Demokratik Kongo Cumhuriyeti ve Güney Sudan gibi ülkelerin vatandaşlarının yanı sıra Arap Baharı'nın yaşandığı Kuzey Afrika ve Orta Doğu ülkeleri, ekonomik ve siyasi iktidarsızlık yaşayan Afrika ülkeleri ve Venezuela ile Dünya'da en fakir ve yüksek nüfusa sahip Afganistan, Bangladeş ve Pakistan gibi ülkelere ayrılan göçmenler de gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelere göç etmektedir.

21. Yüzyılda insanların yaşadıkları ülkelere dolaylı olarak sahip oldukları fırsat eşitsizliği göç üzerinde zorlayıcı bir etkiye sahip iken, ülkelerinde yaşanan olaylardan dolayı göç eden insanların sayısının da ülkelerindeki problemlerin artarak devam etmesi nedeniyle artacağı tahmin edilmektedir. Gelişmiş ve Dünya üzerinde söz sahibi ülkelerin yarattığı siyasi istikrar ve refah yaşam imkanı uluslararası göçü arttıran sebeplerin yine başında gelmektedir.

Türkiye, bulunduğu lokasyonun da etkisi ile Dünya genelinde en fazla göç alan ülkeler arasında başı çeken ülkelere biridir. Göç edenler tarafından gerek hedef gerek de transit ülke olarak görülen ülkemizde göç hareketliliği her daim gündemi meşgul etmektedir.

Bu çalışma ile yabancıların ülke ekonomisine ve topluma farklı şekilde katkıda bulunabilecekleri alanları ortaya çıkarabilmek için araştırma yapılmaktadır. Bu araştırma ile Çanakkale ilinde ikamet eden ve çalışma hayatının içinde olan Uluslararası Koruma Başvuru Sahibi yabancıların yani sığınmacıların profilleri belirlenerek analiz edilmiştir.

Bu doğrultuda birinci bölümde, Dünya’da ve Türkiye’de Göç, Türkiye’deki Göç Yönetim Sistemi, Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu ile Yabancıların Türkiye’deki Statülerine yer verilirken Göçün kavramsal çerçevesinin yer aldığı ikinci bölümde ise; Göç, göçün nedenleri, göçün sonuçları ve çeşitleri ile ilgili olarak üzerinde çalışmalar yapılan temel göç kuramlarına yer verilmiştir.

Yapılan araştırma ve veri toplama süreci sonunda ise Çanakkale ilinde yaşayan sığınmacıların çalışma hayatına giriş süreçleri, mesleki deneyimleri, iş bulma sürecinde yaşanan sıkıntılar ve uyum problemleri gibi elde edilen bulgular analiz edilerek mevcut politikanın sağladığı ekonomik ve sosyal sonuçlar ile bunların katkıları incelenebilecek yeni bulgular çerçevesinde gelecekteki politika değişimini destekleyeme yardımcı olabilecek bulguların elde edilmesi düşünülmektedir.

1.1. Dünya’da Göç

Göç olgusu, tarihsel süreç içinde her zaman önemli olan ve günümüz dünyasına damgasını vuran konulardan biridir. İnsanlık tarihi, aynı zamanda göçlerin tarihidir. Bu tanımların ortak noktası, insan hareketliliğine yapılan vurgudur. Gerçek şu ki, Göç; zaten insanların talep ve ihtiyaçlarını karşılama arayışındaki hareketliliğinin doğal bir sonucudur. (Canpolat; Arner, 2012)

Uluslararası Göç Örgütü’nün (IOM) 2022 Dünya Göç Raporuna göre, Dünya genelinde her 30 kişiden 1 kişinin göçmen olduğu belirtilmektedir. Küresel çapta Dünya genelinde tahmini 281 Milyon Uluslararası Göçmen olduğu bunun da dünya nüfusunun yaklaşık yüzde 3.6’sına tekabül ettiği açıklanmıştır. (IOM, World Migration Report , 2022)

International migrants^(a)

281 million international migrants globally in 2020, or 3.6 per cent of the world's population

↑ Up from **272 million** (or 3.5%) in 2019

Females^(a)	135 million international female migrants globally in 2020, or 3.5 per cent of the world's female population	↑ Up from 130 million (or 3.4%) in 2019
Males^(a)	146 million international male migrants globally in 2020, or 3.7 per cent of the world's male population	↑ Up from 141 million (or 3.6%) in 2019
Labour migrants^(b)	169 million migrant workers globally in 2019	↑ Up from 164 million globally in 2017
Missing migrants^(c)	Around 3,900 dead and missing globally in 2020	↓ Down from almost 5,400 in 2019

Şekil 1 - Dünyadaki Göç Hareketliliği *

* Veriler Uluslararası Göç Örgütü'nün (IOM) 2022 Dünya Göç Raporundan alınmıştır.

Raporda 2020 yılında Dünya genelindeki uluslararası göçmen sayısı 281 milyona ulaşırken (bu rakam Dünya nüfusunun üçte birine tekabül etmektedir.) 1990 yılında bu rakamın ancak yarısı kadar göçmen sayısına ulaşılmakta, 1970 yılında ise bu rakamın üçte biri oranında Dünya'da Uluslararası Göçmen olduğu belirtilmektedir. Yapılan araştırmalar Uluslararası Göçmen sayısının son 50 yılda ciddi oranda artış sağladığı yönündedir. Dünya genelindeki küresel sosyal ve ekonomik dönüşümlerin Göç ile doğrudan bağlantısı olmakla birlikte teknolojinin gelişmesi, network ağlarının yaygınlaşması, insanların daha iyi koşullarda yaşama isteği gibi başlıca nedenlerle göçün önümüzdeki yıllarda daha da artacağına işaret etmektedir. (IOM, World Migration Report, 2022) Dünya genelinde göçün artması ile birlikte ortaya çıkan yeni trendler, değişen demografik yapıyı anlamak, içinde yaşadığımız değişen dünyayı anlamlandırmamıza ve gelecek için plan yapmamıza yardımcı olacaktır.

Şekil 2- Dünya Genelindeki Göç Rotaları*

Kaynak:<https://www.trthaber.com/haber/gundem/dunya-goc-saganagi-altinda-427713.html>

Erişim Tarihi : 24.07.2023

Dünya genelindeki Göç hareketliliğine bakacak olursak da genellikle Göç hareketliliklerinin hedeflerinin öncelikle komşu ülkeler daha sonra ise oraya en yakın ekonomik ve sosyal açıdan gelişmiş ülkeler olduğunu söylemek mümkündür.

Şekil 2’de görüldüğü gibi Meksika’dan Amerika’ya, Venezuela’dan Kolombiya’ya Hindistan’dan Avusturalya, Yeni Zelanda ve Avrupa’ya, Afrika, Asya ve Orta Doğu

lkelerinden ise Türkiye'ye ve Avrupa'ya göç hareketlilikleri bulunmaktadır. Avrupa'ya gerçekleşen Glerin büyük ksminin da Türkiye üzerinden olduğu açıkça anlaşılmaktadır. (trthaber.com)

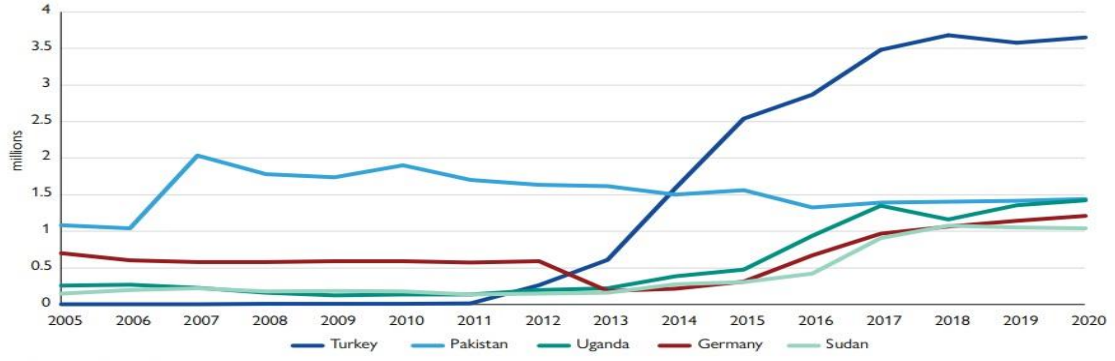

Şekil 3- Kaynak lkeler*

*Veriler G İdaresi Başkanlığı'nın G Yönetimi Sunumundan Alınmıştır. Edinme Tarihi Aralık 2022

Şekil 3'de ise Dünya genelinde en fazla G hareketliliğinin olduğu kaynak ülkeler yer almaktadır. Burada da 6.8 Milyon ile ilk sırayı Suriye alırken, ikinci sırada 5.7 Milyon ile Filistin yer almaktadır. Nüfus yoğunluğuna göre ise sırada 4 Milyon ile Venezuela, 2,6 Milyon ile Güney Sudan, 2,6 Milyon ile Afganistan ve 1.1 Milyon ile Myanmar bulunmaktadır.

Figure 16. Number of refugees by top five host countries as of 2020 (millions)

Source: UNHCR, n.d.a (accessed 23 June 2021).

Şekil 4 - Hedef Ülkeler*

Kaynak: UNCHR 2021

Birleşmiş Milletler ve Mülteciler Yüksek Komiserliğinin 2021 yılındaki verilerine göre ise 4 Milyon'a yakın göçmen nüfusu ile ilk sırayı Türkiye alırken ikinci sırada 1,5 Milyon göçmen nüfusu ile Pakistan, üçüncü sırada Pakistan ile yaklaşık aynı nüfus sayısına sahip olan Uganda, dördüncü sırada 1 Milyon'un üzerinden göçmen nüfusu ile Almanya ve son sırada ise 1 Milyon civarı nüfusu ile Sudan yer almaktadır.

Şekil 4'ten de anlaşılacağı üzere Dünya genelinde en fazla yabancıya ev sahipliği yapan ülke 4 milyona yakın sayı ile Türkiye'dir. Bu sayıyı yaklaşık dörtte üç oranında düşüşle Pakistan, Uganda, Almanya ve Sudan takip etmektedir. (UNHCR)

1.2. Türkiye'de Göç

Tarih boyunca yaşanan göçler, muhatap ülkeler açısından önemli sosyal, ekonomik ve politik değişimlere zemin hazırlamıştır. Türkiye de bu açıdan bir istisna değildir. Çünkü Anadolu gibi geçmişten günümüze en yoğun hareketliliğin yaşandığı ve yaşanmakta olduğu bir geçiş bölgesinde yer almaktadır.(goc.gov.tr)

Ülkeler, göçün muhatabı olma ilişkisine göre genel olarak üç kategoriye ayrılır; menşe (kaynak) ülke, geçiş ülkesi(transit ülke) ve varış (hedef) ülke olarak sınıflandırılır. Ülkelerinde siyasi istikrarsızlık ve bundan kaynaklanan çatışmaların yaşandığı Orta Doğu ve Asya ülkelerinden Batı ülkelerindeki yaşam standartlarının ve refah düzeyinin yüksek olması sonucunda artan göç hareketlilikleri için başlarda Türkiye transit ülke konumundaydı. Ancak Batı ülkelerindeki baskı ve yabancılara bakış açısı, kültürel uzaklık vb nedenlerle Türkiye'nin imkan ve olanaklarının farkına varan göçmenler zaman içerisinde Türkiye'yi hedef ülke olarak görmeye başlamışlardır. Özellikle de 2011 yılında Suriye İç savaşının başlaması ile yaklaşık 6.8 Milyon Suriyeli'nin ülkesini terk etmesi sonucunda Türkiye Dünya genelinde en fazla sayıda Göçmen barındıran ülke konumuna gelmiştir. (Bastürk, 2021)

Uluslararası Göç güzergahı açısından çok önemli bir noktada bulunan Türkiye, menşei ülkelerinin coğrafi yakınlığı nedeniyle ülkelerini terk ederek batı ülkelerine gitmek isteyen göçmenlerin ilk durak yeri konumundadır. Doğu sınırlarımızın dağlık olmasından da kaynaklanan ve kontrol edilmesi zor sınırlardan gelen göçmenlerin çok büyük çoğunluğunu illegal girişle ülkeye gelen düzensiz göçmenler oluşturmaktadır.

Dünya genelinde siyasi istikrarsızlık, çatışma, savaş, iş savaş vb. çeşitli sebeplerle zorla yerinden edilen kişilerin sayısındaki artışların son dönemlerde rekor kırmasından nasibini en fazla göçe maruz kalan Türkiye almıştır. Aşağıda yer alan haritada Türkiye'ye yönelen Göç Hareketliliklerinin azımsanmayacak düzeyde olduğu gerek ulusal gerekse uluslararası kaynaklardan açıkça görülmektedir. (Canatan; Birinci; Çağlar; Kryvenko; Öksüz; Altın, 2015)

Şekil 5- Türkiye'ye Yönelen Göç Rotaları*

Kaynak : Göç İdaresi Başkanlığı'nın Göç Yönetimi Sunumundan alınmıştır.(2022 Aralık)

Şekil 5'te de görüldüğü gibi Türkiye; Suriye, Irak, Afganistan, İran gibi komşu ülkeler başta olmak üzere Orta Doğu, Türki Cumhuriyetler ve Aysa ülkeleri gibi Dünyanın birçok ülkesinden göç almaktadır. Türkiye bu ülkeler için hem transit geçiş noktası olarak görülmekte hem de hedef ülke konumunda yer almaktadır.

1.3. Yabancıların Türkiye'deki Statüleri

1.3.1 İkamet İzin Sahibi Yabancılar

6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu (YUKK) kapsamında Türkiye'de kalmak isteyen yabancılara verilen oturma izin belgesi, yani ikamet izni düzenlenmektedir. Göç İdaresi İl Müdürlükleri tarafından verilen ikamet izin belgesi; yabancılara Türkiye'de belirli bir süre boyunca ve belirli bir yerde yaşama hakkı tanır. Kamusal düzenin sağlanması ve korunması önemli olduğu için, ikamet izni talep eden

yabancıların başvuruda bulunmaları, gereken belgeleri sunmaları ve talep ettikleri ikamet izni türü için gerekli şartları karşılamaları gerekmektedir. Yani kısacası, ikamet izni, Türkiye'de kalmak isteyen yabancılara verilen bir izin belgesidir. (Erdil, 2020)

İkamet izinleri; Kısa dönem ikamet izni, Aile ikamet izni, Öğrenci ikamet izni, İnsani ikamet izni, Uzun dönem ikamet izni, İnsan ticareti mağduru ikamet izni olarak 6 başlık altında toplanmıştır. (goc.gov.tr)

1.3.2. Uluslararası Koruma Başvuru Sahibi Yabancılar(Sığınmacılar)

Mülteci

Avrupa ülkelerinde yaşanan olaylar sebebiyle, bir kişi ırkı, dini, tabiiyeti, belli bir toplumsal gruba mensubiyeti veya siyasi düşüncelerinden dolayı zulme uğrayacağından haklı bir şekilde korkuyorsa ve bu nedenle vatandaşı olduğu ülkenin dışında yaşıyorsa aynı zamanda ülkesinin korumasından yararlanamıyorsa veya bu korumayı istemiyorsa, ya da önceden yaşadığı ikamet ülkesinin dışında bulunuyor ve geri dönemiyor ya da dönmek istemiyorsa, o kişiye statü belirleme işlemleri sonucunda mülteci statüsü verilir. Yani kısacası, Avrupa ülkelerindeki olaylar nedeniyle tehlikede olan ve koruma ihtiyacı olan kişilere, ulusal veya mevcut ikamet ettikleri ülkelerde korunma sağlanamadığı durumlarda, mülteci statüsü verilir. (goc.gov.tr)

Aslında toplumun yabancılar için kullanmakta olduğu genel bir ifade olarak bilinen ve 04/04/2013 tarihli ve 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nun 61'inci maddesinde tanımlanan "mülteci" tanımına Avrupa Konseyi Üyesi ülkelere gelerek, ülkemizden uluslararası koruma talep eden yabancılar girebilmektedir. (goc.gov.tr) Yani ülkemizde Orta Doğu, Asya ve Afrika gibi ülkelere gelen yabancılara mülteci statüsü verilmemektedir.

Şartlı Mülteci

YUKK'da yer alan tanımına göre şartlı mülteci; “ Avrupa ülkeleri dışında meydana gelen olaylar sebebiyle, bir kişi ırkı, dini, tabiiyeti, belli bir toplumsal gruba mensubiyeti veya siyasi düşüncelerinden dolayı zulme uğrayacağından haklı bir şekilde korkuyorsa ve vatandaşı olduğu ülkenin dışında yaşıyorsa ve bu ülkenin korumasından yararlanamıyor ya da bu korumayı istemiyorsa; veya önceden yaşadığı ikamet ülkesinin dışında bulunuyor, geri dönemiyor ya da dönmek istemiyorsa, o kişiye statü belirleme işlemleri sonucunda

şartlı mülteci statüsü verilir. Şartlı mülteci, Türkiye'de kalışı boyunca üçüncü bir ülkeye yerleştirilene kadar Türkiye'de kalmasına izin verilir. Yani özetle, Avrupa ülkeleri dışında yaşanan olaylar nedeniyle tehlike altında olan ve koruma ihtiyacı olan kişilere, vatandaşı oldukları ülkenin dışında buldukları durumlarda şartlı mülteci statüsü verilir ve bu kişilere üçüncü bir ülkeye yerleştirilmelerine kadar Türkiye'de kalma izni verilir.(goc.gov.tr)

Bu araştırmaya konu olan ve görüşme yapılan sığınmacıları da Uluslararası Koruma Başvurusunda bulunan ve başvurusu devam eden ile başvurusu sonuçlanarak şartlı mülteci, ikincil koruma statüsü almış yabancılar oluşturmaktadır.

İkincil Koruma

YUKK'da yer alan bilgilere göre ikincil koruma; Bazı durumlarda, mülteci veya şartlı mülteci olarak kabul edilemeyen ancak ülkelerine veya ikamet ettikleri ülkeye geri gönderildiklerinde aşağıdaki tehlikelerle karşılaşacak olan kişilere ikincil koruma statüsü verilir: (goc.gov.tr)

- a) Ölüm cezasına mahkum edilecek veya ölüm cezasının infaz edileceği,
- b) İşkence, insanlık dışı veya onur kırıcı ceza veya muameleye maruz kalacak,
- c) Ulusal veya uluslararası silahlı çatışma durumlarında, ayırım gözetmeyen şiddet hareketleri nedeniyle ciddi tehditle karşılaşacak olan kişiler.

Bu kişiler, menşe ülkelerinin veya ikamet ettikleri ülkelerin korumasından yararlanamayan veya söz konusu tehdit nedeniyle bu korumayı istemeyen yabancılar veya vatansız kişilerdir. Statü belirleme sürecinden sonra, bu kişilere ikincil koruma statüsü verilmektedir. (goc.gov.tr), (csgb.gov.tr)

Geçici Koruma

YUKK'da yer alan bilgilere göre; Zorla ülkelerinden ayrılmış, geri dönmeleri mümkün olmayan veya acil ve geçici koruma arayışıyla kitlesel olarak sınırlarımıza gelmiş veya sınırlarımızı geçmiş olan yabancılar geçici koruma sağlanabilir. Bu kişilerin Türkiye'ye kabulü, Türkiye'de kalış süreleri, hakları ve yükümlülükleri, Türkiye'den çıkış işlemleri, kitlesel hareketlere karşı alınacak tedbirler ve ulusal ile uluslararası kurumlar arasındaki iş birliği ve koordinasyon, merkez ve taşra teşkilatlarının görevleri ve yetkileri, Cumhurbaşkanı tarafından çıkarılacak bir yönetmelikle düzenlenir. (help.unhcr.org)

Ülkemizde bulunan Geçici koruma kapsamındaki yabancıları 2011 yılında ülkelerinde yaşanan iç savaştan dolayı kitleler halinde ülkelerini terk etmek durumunda kalıp ülkemize sığınan Suriyeliler oluşturmaktadır. (goc.gov.tr)

1.4. Türkiye'nin Göç Yönetimi Sistemi ve Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu (YUKK)

Küreselleşme dönemi olarak adlandırdığımız 20.Yüzyılın sonunu ve 21.Yüzyılı kapsayan dönemde teknolojinin de gelişimi ile özellikle insanların iletişim ağının genişlemesi ile Yeni Dünya Düzenine geçildiğini ifade edebiliriz. 2010 yılında başlayan Arap Baharı sonucunda birçok ülkenin katılımı ile gerçekleşen göç dalgası Dünyanın gündemini meşgul etmeye başlamıştır. Arap Baharının başladığı ülkeler Ortadoğu ülkeleri olmasına karşın bu olay komşu ve yakın ülkeler başta olmak üzere neredeyse tüm dünya ülkelerini yakından ilgilendirmektedir. Başta Mısır, Tunus ve Libya gibi ülkelerin iktidar karşıtı gösterileri ve bu doğrultuda ivme kazanan iç karışıklıklar ile başlayan Arap baharı dalgalar halinde yayılarak birçok ülkenin etkilenmesine sebep olmuştur. Bu durumdan Suriye'de etkilenerek 2011 yılında Suriyelilerin iktidar karşıtı eylemleri ve bunun sonucunda devletin sert müdahalesi sonucunda çıkan iç savaş ile Milyonlarca Suriyeli ülkelerini terk ederek farklı ülkelere göç etmiştir. 2023 yılı itibariyle yaklaşık 3 buçuk milyon Suriyeliye ev sahipliği yapan Türkiye, diğer ülkelere de gelen yabancılar sayesinde Dünya genelinde en fazla yabancıya ev sahipliği yapan ülke konumundadır. Türkiye Suriye'de yaşanan iş savaşı sonucu mağduriyet yaşayan insanlara açık kapı politikası uygulamıştır. (Çakı, 2018)

Yaşanan Göç dalgası sonucunda göç alanında ülkede bir yönetim ağı kurulması zaruri hale gelmiş olup 2013 yılında, 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu, Türkiye'nin resmi gazetesinde yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu kanun, Türkiye tarihinde ilk defa göçle ilgili çalışmaları bir araya getirerek, YUKK adı altında birleştirmiştir. Bu sayede, göçle ilgili mevzuattan kaynaklanan eksiklikler ve dağınıklıklar giderilmeye çalışılmıştır. Yani özetle, YUKK Kanunu ile Türkiye'deki göçle ilgili çalışmalar düzenlenmiş, mevcut kanunlardaki sorunlar ve eksiklikler giderilmeye çalışılmıştır. (Arslan; Uslu, 2020)

6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nun hayata geçirilmesiyle birlikte, Türkiye'deki göç alanında politika ve stratejilerin uygulanması, ilgili kurumlar arasında koordinasyonun sağlanması, yabancıların giriş, kalış, çıkış ve sınır dışı

işlemlerinin yönetilmesi, uluslararası koruma, geçici koruma ve insan ticareti mağdurlarının korunması gibi konularda faaliyet gösterecek olan Göç İdaresi Genel Müdürlüğü kurulmuştur. (Kayes, 2017) T.C. İçişleri Bakanlığına bağlı olarak Türkiye'nin göç yönetimiyle ilgili tüm işlemlerini yürütmek üzere kurulan Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, 81 il ve 148 ilçesinde hizmet vermeye başlayarak göç konularında etkinlik sağlamayı hedeflemektedir. (YUKK)

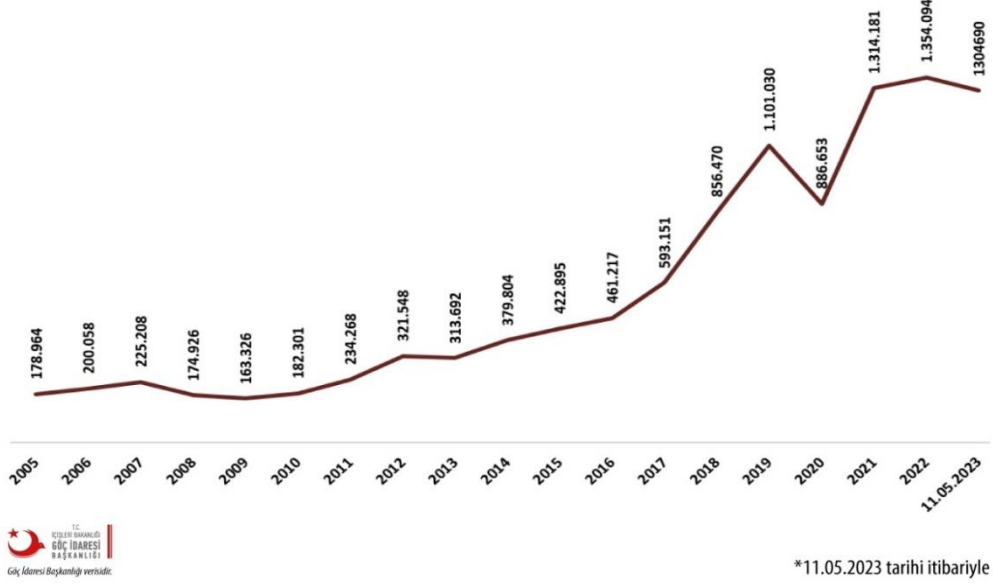
T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, 2013 yılından bu yana hizmet vermektedir. Ancak, 29.10.2021 tarihli ve 31643 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan 85 Nolu Bazı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde Değişiklik Yapılması Hakkındaki Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile yeni bir düzenlemeye gidilmiştir. Bu düzenleme sonucunda, Göç İdaresi Genel Müdürlüğü "Başkanlık" statüsüne yükseltilmiş ve ismi "T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı" olarak değiştirilmiştir. (Şanlı, 2022) Yani, Göç İdaresi Genel Müdürlüğü artık Göç İdaresi Başkanlığı olarak faaliyetlerine devam etmektedir. Bu değişiklik, göç yönetimi alanındaki çalışmalarını daha etkin bir şekilde yürütmeyi hedeflemektedir.

Türkiye'de Göç Yönetimini kısaca dört ana başlık altında toplamak mümkündür.

1.4.1.Düzenli Göç

Düzenli Göç, yabancıların yasal olarak Türkiye'ye giriş ve çıkışları ile vize ve oturma izni işlemlerinin yürütülmesidir. Yani Ülkeye yasal olarak giren yabancıların yasal süresi içinde ülkeden çıkışı ya da oturma iznine başvurarak kalış süresini uzatması Düzenli Göçün kapsamındadır. (Doğan, 2020)

İKAMET İZİNİ İLE ÜLKEMİZDE BULUNAN YABANCILARIN YILLARA GÖRE DAĞILIMI

Şekil 6 - Türkiye’de Yıllara Göre Verilen İkamet İzin Sayıları*

Kaynak: <https://goc.gov.tr>

Şekil 6’da görüldüğü gibi Türkiye’ye gelerek oturma izni başvurusunda bulunan kişi sayısı 2005 yılından beri artarak devam etmekte olup, sadece 2020 yılında Covid -19 döneminde bir miktar düşüş göstermiştir. 2020 yılından sonra tekrar artış sağlayan ikamet (oturma) izni başvuruları sonucunda 2023 yılı itibarıyla yaklaşık bir milyon üçyüzbin kişi ikamet izni ile Türkiye’de kalmaktadır.

**2023 YILINDA
İKAMET İZNİYLE BULUNAN YABANCILAR
(ÇEŞİTLERİNE GÖRE)**

	KISA DÖNEM	856.320
	ÖĞRENCİ İKAMET İZNI	160.961
	AİLE İKAMET İZNI	106.599
	DİĞER	180.810

*11.05.2023 tarihi itibarıyla

Şekil 7- Çeşitlerine Göre İkamet İzni ile Kalan Yabancıların sayıları

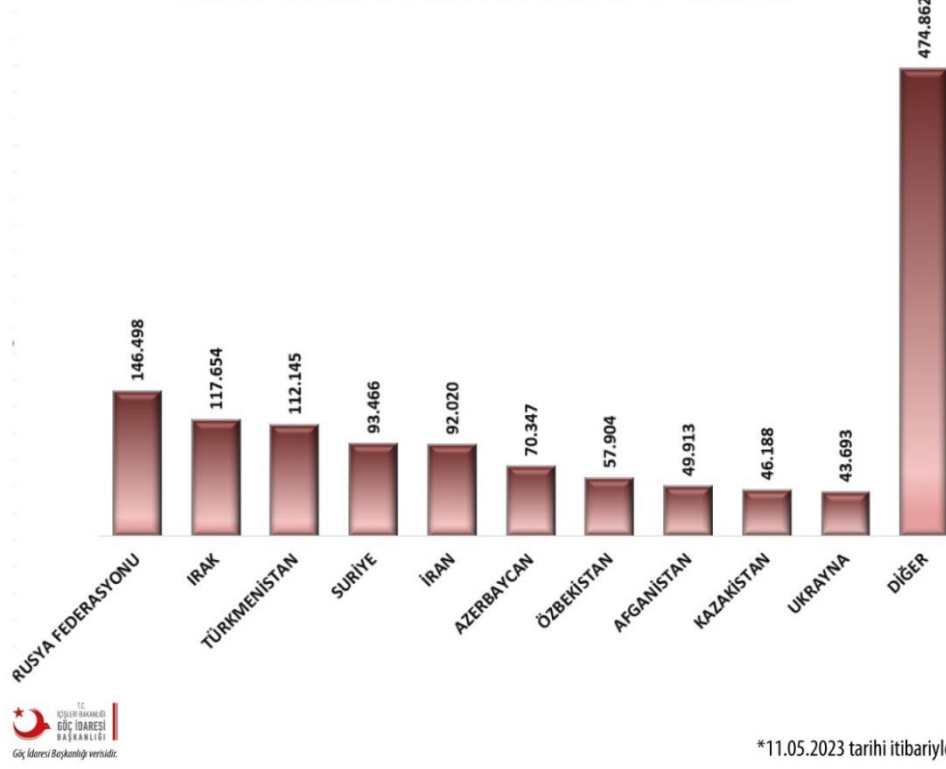
Kaynak: <https://goc.gov.tr>

Türkiye'ye gelerek yasal olarak daha uzun süre ülkede kalmak isteyen yabancılar, kalış nedenlerini belirterek amaçlarına uygun ikamet iznini ilgili Makamlardan talep edebilmektedirler. Kalış amaçlarına göre İkamet izinleri; Kısa dönem ikamet izni, Aile ikamet izni, Öğrenci ikamet izni, İnsani ikamet izni, Uzun dönem ikamet izni, İnsan ticareti mağduru ikamet izni olarak 6 başlık altında toplanmıştır.(goc.gov.tr)

Şekil 7'de 856.320 kişi ile Türkiye'de ilk sırada kısa dönem ikamet izni ile kalan yabancı olduğu görülmektedir. Akabinde 160.961 kişi ile öğrenci, 106.599 kişi ile aile ikamet izni, 180.810 kişi ile de diğer ikamet izin türlerinden oturma izni alan yabancı sayısı olduğu anlaşılmaktadır. (goc.gov.tr)

İKAMET İZİNİ İLE ÜLKEMİZDE BULUNAN İLK 10 UYRUK

Şekil 8- Türkiye’de İkamet İzni İle Kalan Yabancıların Uyruklarına Göre Dağılımı

Kaynak: <https://goc.gov.tr>

Şekil 8’de görüldüğü gibi ikamet izni ile kalan yabancı sayısında birinci sırayı Rusya Federasyonu alırken onu Irak, Türkmenistan, Suriye, İran ve Azerbaycan gibi Orta Doğu ve Asya ülkeleri takip etmektedir.

1.4.2. Düzensiz Göç

Düzensiz göç, bir ülkeye yasa dışı yollarla giriş yapmak, yasal izin olmadan bir ülkede kalmak veya yasal yollarla girip belirlenen süre içinde çıkmamak anlamına gelir. Düzensiz göç, hedef ülkeler, transit geçiş ülkeleri ve kaynak ülkeler açısından farklı şekillerde ele alınması gereken bir konudur. Hedef ülkeler, yasa dışı girişlerin önlenmesi ve düzensiz göçmenlerin tespit edilerek geri gönderilmesi konusunda çaba sarf etmektedir. Transit geçiş ülkeleri ise düzensiz göçmenlerin geçişlerini kontrol etmek ve ulusal güvenliği sağlamak için önlemler almaktadır. Kaynak ülkeler ise düzensiz göçün nedenlerini ele alarak, ekonomik, sosyal veya siyasi koşulları iyileştirerek göçmenlerin tercihlerini etkilemeyi hedeflemektedir. Dolayısıyla düzensiz göç, farklı perspektiflerden

değerlendirilmesi gereken bir konudur ve her bir tarafın kendi çözüm stratejileri üzerinde çalışması önemlidir. (auzefkitap.istanbul.edu.tr/)

Sınır önlemleri, bir ülkenin sınırlarını koruma altına alma ve yasa dışı girişleri engelleme çabalarını içerir. Bu önlemler arasında fiziksel sınır kontrolleri, güvenlik sistemleri, teknolojik cihazlar, sınır polisi veya askeri birimlerin görevlendirilmesi yer alabilir. Bu önlemler, yasa dışı göçmenlerin ülkeye giriş yapmalarını zorlaştırarak düzensiz göçün önüne geçmeyi hedefler.

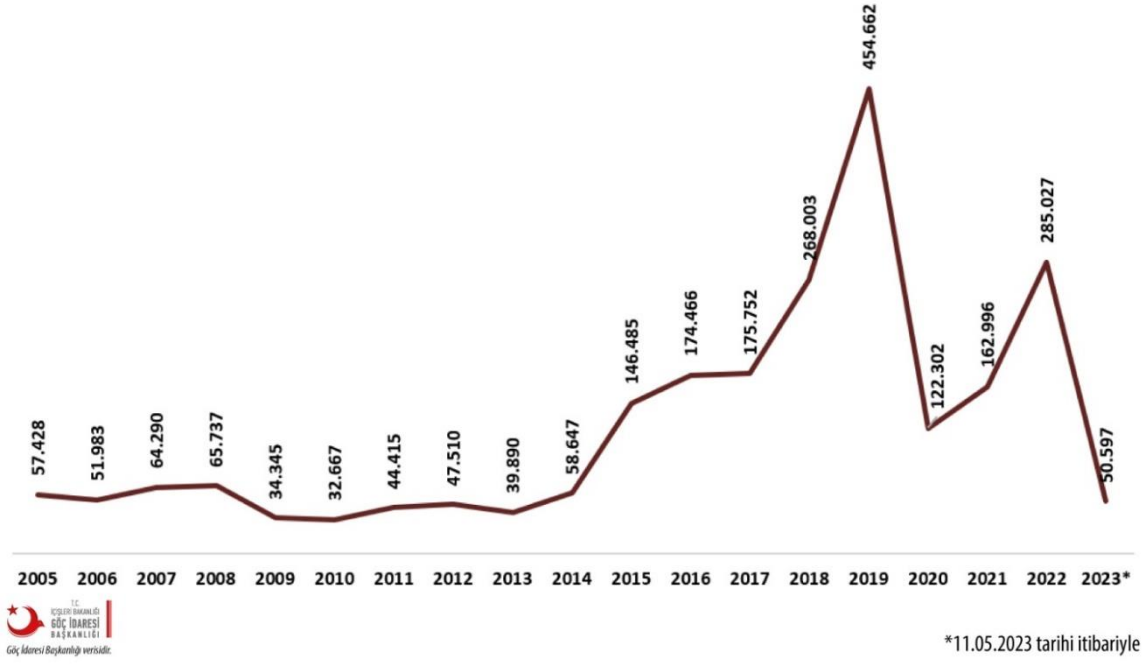
Yakalama işlemleri, sınırlara yasa dışı yollarla geçmeye çalışan göçmenlerin tespit edilip yakalanması anlamına gelir. Sınır polisi veya ilgili güvenlik birimleri, sınıra yasa dışı şekilde giriş yapan veya yasal sürelerini aşan göçmenleri tespit etmek ve yakalamak için operasyonlar düzenler. Bu işlemler, düzensiz göçün sınırlarda kontrol altına alınması ve yasa dışı girişlerin engellenmesi amacıyla gerçekleştirilir.

Sınır dışı işlemleri ise yasa dışı şekilde ülkeye giriş yapmış veya yasal sürelerini aşan göçmenlerin ülkeden çıkarılması anlamına gelir. İlgili makamlar, yasa dışı göçmenleri tespit ettikten sonra, yasal prosedürlere uygun olarak sınır dışı etme işlemlerini gerçekleştirir. Bu işlemler, düzensiz göçün kontrol altına alınması ve yasa dışı kalan göçmenlerin ülkeden çıkarılması amacıyla uygulanır.

Tüm bu adımlar, düzensiz göçün engellenmesi, sınırların güvenliği, ulusal düzenin sağlanması ve yasa dışı göçmenlerin yasal süreçlere tabi tutulması amacıyla yürütülen önemli işlemlerdir.

Türkiye, dünya genelinde düzensiz göçe en fazla maruz kalan ülkelerin en başında gelmektedir. Bu nedenle sınır güvenliği için sürekli önlemler alınmakta, kolluk tarafından engelleme ve yakalama faaliyetleri yürütülmektedir. Buna rağmen sınır bölgelerindeki dağlık yapı ve sınırların uzunluğu düzensiz göçü istenilen oranda azaltmaya yetmemektedir. Yakalanan düzensiz göçmenler kolluk tarafından sınır dışı edilmek üzere İl Göç İdaresi Müdürlüklerine bağlı Geri Gönderme Merkezlerine(GGM) götürülmektedir. Ancak uyruklarına göre sınır dışı etme prosedürleri de farklı olan göçmenlerin sınır dışı edilme süreçleri bazen uzun zaman alabilmektedir. (TBMM 7/49332 Esas Numaralı Yazılı Soru Önergeseine İçişleri Bakanlığının E-2I667923-000-I06548 No'lu Cevabı ,2022)

YILLARA GÖRE YAKALANAN DÜZENSİZ GÖÇMEN SAYISI

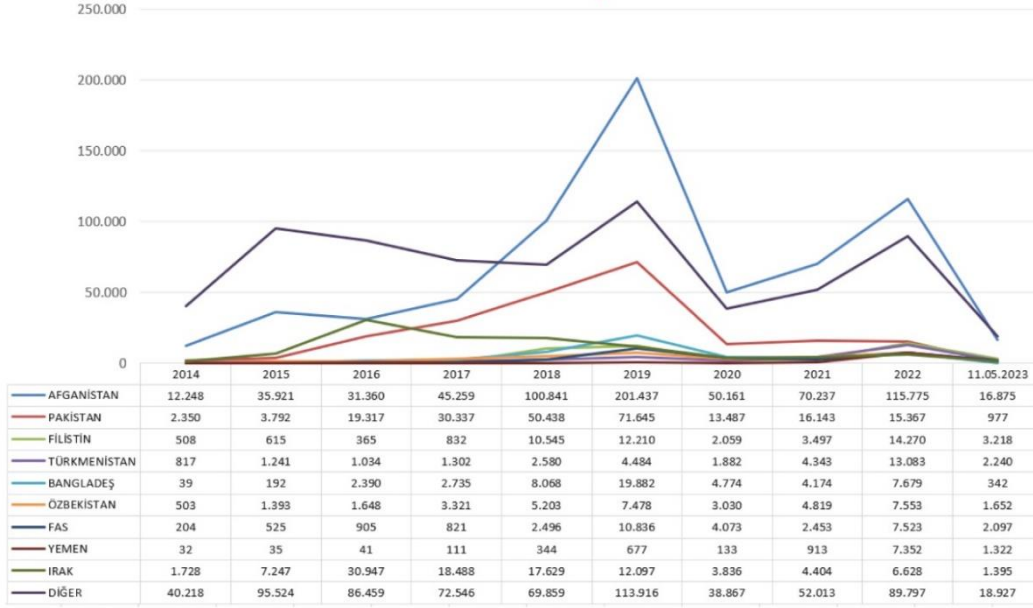

Şekil 9 - Türkiye’de Yıllara Göre Yakalanan Düzensiz Göçmen Sayıları

Kaynak: <https://goc.gov.tr>

Şekil 9’da Kolluk Birimleri tarafından yakalanarak İl Göç İdaresi Müdürlüklerine gönderilen düzensiz göçmen sayıları yer almaktadır. Özellikle 2018-2019 yıllarında beşyüzbin’e yakın sayıyla zirve rakamlara ulaşan düzensiz göçmenlerin Göç İdaresi Başkanlığınca yapılan açıklamalara göre son yıllarda artan sınır güvenlik tedbirlerinin bir sonucu olarak düştüğü belirtilmektedir. (goc.gov.tr)

YILLARA GÖRE YAKALANAN DÜZENSİZ GÖÇMENLERİN UYRUK DAĞILIMI

T.C.
GÖÇ İDARESİ
BAŞKANLIĞI
Göç İdaresi Başkanlığı verisidir.

*11.05.2023 tarihi itibarıyla

Şekil 10- Yıllara Göre Yakalanan Düzensiz Göçmenlerin Uyruk Dağılımı

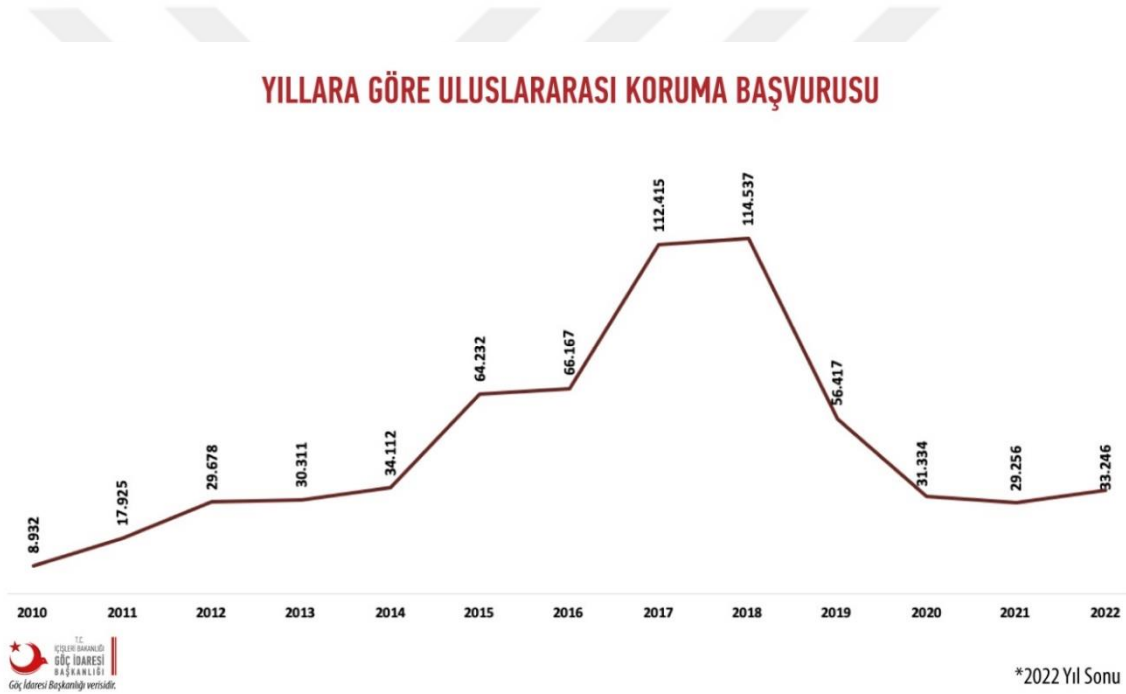
Kaynak: <https://goc.gov.tr>

Ülkelerindeki iç karışıklıklar, etnik köken, siyasi, dini vb. çeşitli nedenlerle ülkelerinden ayrılarak Türkiye'yi göç rotalarında ilk hedef noktası haline getiren düzensiz göçmenlerin ilk sırasında ise Afganistan yerini almaktadır. Şekil 10'da da görüldüğü gibi özellikle 2018 ve 2019 yıllarında Taliban'ın gücünü artırması sonucunda ülkedeki karışıklık daha da artmış ve Afganistan'dan gelen düzensiz göçmen sayısının da bununla bağlantılı olarak artış sağladığı kanaatine varılmıştır.

1.4.3. Uluslararası Koruma

Uluslararası Koruma (UK), ülkelerinde yaşadıkları sıkıntılardan dolayı ülkelerinden ayrılarak farklı ülkelere gelen ve bu ülkelerde sığınma başvurusu yapan yabancıları kapsamaktadır. UK daha çok düzensiz göçmen olarak ülkelere giriş yapan yabancıları kapsamakta ise de düzenli olarak yani yasal yollarla ülkesinden ayrılan ancak ülkesinde oluşan problemler yüzünden geri dönmek istemeyen yabancıların da başvuruda bulunabilmesini sağlamaktadır. Türkiye, 1951 tarihli Mültecilerin Hukuki Statüsüne Dair

Cenevre Sözleşmesine coğrafi çekince ile taraf bir ülkedir. Bu nedenle BMMYK ile birlikte çalışmaktadır. 04.04.2013 tarih ve 6458 sayılı YUKK kapsamında Göç İdaresi Başkanlığı ülkemizden Uluslararası Koruma talep eden şahısların müracaatlarını değerlendirerek işlemleri sonuçlanıncaya kadar ülkemizde kalmalarına izin vermekte, BMMYK’ da söz konusu şahısların üçüncü ülkeye yerleştirilmesi işlemlerini yapmaktadır. Dünya literatüründe sığınmacı olarak da geçen Uluslararası Koruma Başvurusunda bulunan yabancılar üçüncü ülkeye çıkış işlemleri tamamlanıncaya kadar Türkiye’de eğitim, sağlık, sosyal hizmetler vb. temel haklardan da yararlanabilmektedirler. (TBMM İnsan Hakları İnceleme Komisyonu, Göç ve Uyum Raporu, 2018)

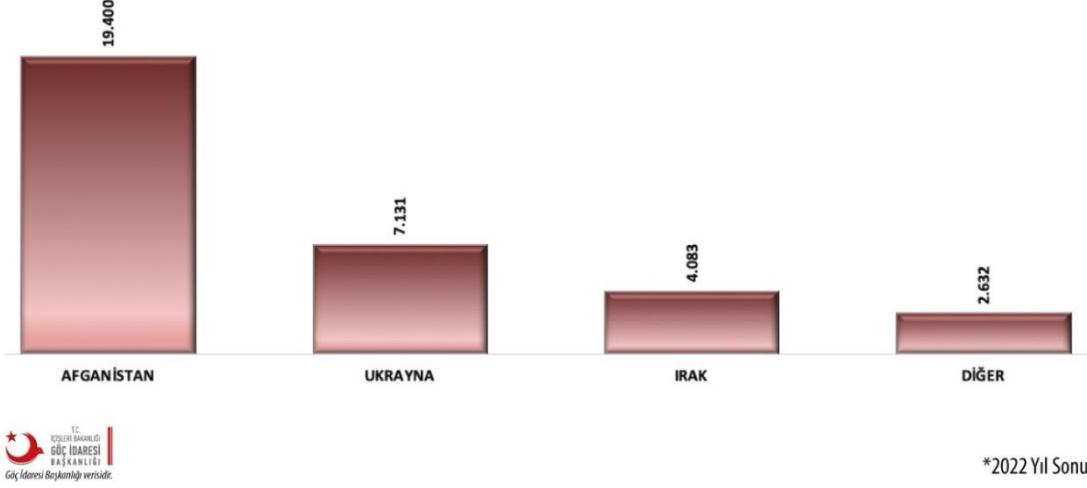

Şekil 11- Yıllara Göre Uluslararası Koruma Başvurusu Yapan Yabancı Sayıları

Kaynak: <https://goc.gov.tr>

Şekil 11’de de görüldüğü gibi düzensiz göçün yoğun olduğu dönemlerde artış sağlayan Uluslararası Koruma Başvuru sayılarının düzensiz göç yoğunluğu ile paralellik gösterdiğini söyleyebiliriz.

ULUSLARARASI KORUMA BAŞVURUSU YAPAN İLK 3 UYRUK

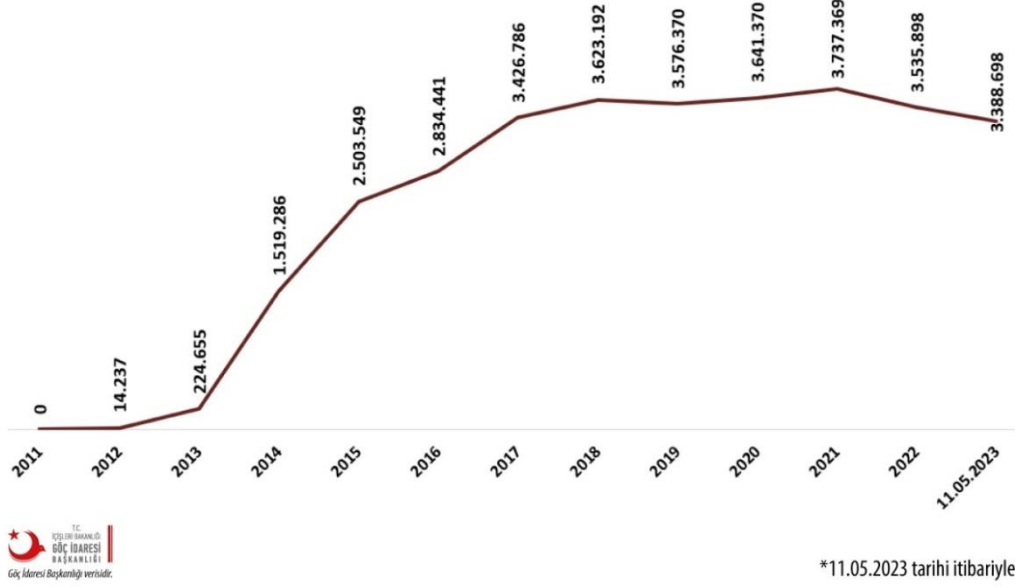

Şekil 12 - Uluslararası Koruma Başvurusu Yapan Yabancıların Uyruk Dağılımı

Kaynak: <https://goc.gov.tr>

Şekil 12’de de ilk üç uyruk arasında olan Afganistan’dan diğer ülkelere oranla çok daha yüksek sayıda sığınma başvurusu alındığı gözlemlenmektedir. (goc.gov.tr) Bu sebebin yüksek oranda Taliban’dan kaynaklandığı değerlendirilmektedir. İkinci sırada yer alan Ukrayna’nın ise Uluslararası Koruma Başvurusunda bulunma sebebinin ülkelerinde çıkan ve halen devam etmekte olan Rusya ile yapılan savaş olduğunu söyleyebiliriz. Irak ve diğer ülkelerden gelen yabancılar da yine benzer problemler nedeniyle ülkelerini terk etmek zorunda bırakılmaktadır.

YILLARA GÖRE GEÇİCİ KORUMA KAPSAMINDAKİ SURIYELİLER

Şekil 13- Yıllara Göre Geçici Koruma Kapsamındaki Suriyeliler'in Sayıları

Kaynak: <https://goc.gov.tr>

Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nun 91. maddesi, ülkelerinden zorunlu olarak ayrılmış, geri dönme imkanı olmayan ve acil bir şekilde geçici koruma bulmaya ihtiyaç duyan sığınmacılar için Türkiye'de geçici koruma sağlandığını belirtmektedir. (Dürgen,2015) Bu kapsamda, özellikle Suriye'deki iç savaş ve iç karışıklık nedeniyle ülkelerini terk etmek zorunda kalan Suriyeli sığınmacılar, kitlesel olarak Türkiye'ye sığınan ve geçici koruma altına alınan kişilerdir.

Şekil 13-'te görüldüğü üzere 2023 yılı itibarıyla ülkemizde üç buçuk milyona yakın Suriyeli geçici koruma kapsamında Türkiye'de ikamet etmektedir.

1.4.4. Uyum

Ülkemize sığınan yabancı sayısının her geçen gün artması ile birlikte göç yönetiminde ve politikaların belirlenmesinde yabancıların uyum sürecine katkı sağlanması ve ev sahibi toplumun bu sürece dahil olması için uyum faaliyetlerinin planlanması ve hayata geçirilmesi önem arz etmektedir.

Bu kapsamda; Göç İdaresi Başkanlığınca hem yabancının hem de ev sahibi toplumun sosyo-kültürel ve ekonomik gelişmesine katkıda bulunmayı hedefleyen uyum faaliyetleri kapsamında bilgilendirme, eğitim, iletişim vb. faaliyetlerin yürütüldüğü görülmektedir. (İçtimaiyat, 2022)

Göç İdaresi Başkanlığının tanımını da dikkate alarak UYUM'u aşağıdaki şekilde ifade etmek mümkündür. Yabancılara yönelik olarak, ülkemizde, yerleştirildikleri ülkede veya geri döndüklerinde sosyal hayatta bağımsız hareket etmelerini sağlayacak bilgi ve becerilerin kazandırılmasını hedefleyen faaliyetler bulunmaktadır. Bu faaliyetler, yabancının toplumda daha iyi entegre olmalarını ve kendi başlarına yaşam becerilerini geliştirmelerini desteklemektedir. (goc.gov.tr)

Bu doğrultuda, Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu, kamu kurumları, yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları, üniversiteler ve uluslararası kuruluşlar arasında koordineli bir çalışma yürütülmesini öngörmektedir. Bu aktörler, yabancılara yönelik eğitim, dil öğrenimi, mesleki eğitim, istihdam imkanları ve toplumsal entegrasyon gibi alanlarda işbirliği yaparak, yabancının kendi ayakları üzerinde durmalarını ve sosyal hayata aktif katılımlarını desteklemektedir. (Bostan H. , 2018)

Bu faaliyetler sayesinde, yabancılar ülkemizdeki veya yerleştirildikleri ülkedeki sosyal hayatın farklı alanlarında daha bağımsız hareket edebilme becerilerini kazanmakta ve kendi kendilerine yetebilme kapasitelerini geliştirmektedir. Bu da hem yabancının yaşam kalitesini artırmakta hem de toplumun çeşitliliğini zenginleştirmektedir. Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu, bu faaliyetlerin etkin bir şekilde yürütülmesini ve yabancının sosyal hayata uyum süreçlerinin desteklenmesini amaçlamaktadır. (Bostan H. ,2018)

Göç İdaresi Başkanlığının 20 Şubat 2018 tarihli Uyum Strateji Belgesi ve Ulusal Eylem Planı'nda yer alan; (İçduygu; Demiryontar, 2022)

- Toplumsal Uyum
- Bilgilendirme
- Sağlık
- Eğitim
- İşgücü Piyasasına Erişim

- Sosyal Hizmet ve Sosyal Yardım konularında

Kısa, orta ve uzun vadeli planlamalar ve koordinasyon sağlanmıştır. (İçduygu; Demiryontar, 2022)

1.5. Göç ve İstihdam

ILO'nun 2017 Raporuna göre Dünya genelinde yaklaşık 164 milyon göçmen işçinin bulunduğu düşünülmektedir. Bu durum göçmenlerin küresel kapitalizmin emek çarkını döndürdüğü anlamına gelmektedir. Göçmenler genellikle yerli işgücü tarafından talep edilmeyen emek yoğun işleri yapmaktadırlar. Türkiye'de, kaçak göçmen işçiler enformel ekonomide yer alan küçük işletmelerin talebiyle iş bulmaktadırlar. Yerli işgücünün ücreti artarken, göçmenler maliyetlerin daha düşük olduğu için tercih edilmektedir. Ancak göçmenlerin yasal olarak çalışma hayatında yer bulmaları zordur ve bu nedenle kayıt dışı işlerde çalışmaktadırlar. Konfeksiyon, inşaat, ev bakım işleri, turizm, lokanta, eğlence sektörü ve tarım işleri genellikle göçmen işçiler tarafından yapılmaktadır. Bu sektörlerde yer alan düşük maliyetli işletmeler, sömürüye daha açık olan göçmen işçileri tercih etmektedir. Konfeksiyon atölyeleri özellikle enformel çalışma koşulları nedeniyle yerli nüfusun çalışma talepleri için alternatif bir iş alanı olmaktan çıkarken, göçmenlerin istihdam mekânları haline gelmişlerdir.(ilo.org.tr)

1.5.1. Dünya Genelinde Göçmen İstihdamı

Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) son tahminlerine göre, dünyada uluslararası göçmen işçi sayısı 2017 yılından bu yana %3 artarak 169 milyona ulaşmıştır. Genç göçmen işçilerin (15-24 yaş) payı da 2017 yılından bu yana yaklaşık %2 veya 3,2 milyon artarak 2019 yılında 16,8 milyona ulaşmıştır. (ilo.org.tr)

ILO Küresel Uluslararası Göçmen İşçi Tahminleri: Sonuçlar ve Metodoloji başlıklı 2019 raporuna göre, 2019 yılında uluslararası göçmen işçiler küresel işgücünün yaklaşık %5'ini oluşturuyor ve bu da onları dünya ekonomisinin ayrılmaz bir parçası yapıyor. Ancak birçok göçmen işçi, çoğunlukla geçici, kayıtdışı veya korumasız işlerde çalışıyor ve güvencesizlik, işten çıkarılma ve ağırlaşan çalışma koşulları gibi daha büyük risklere maruz kalıyor. COVID-19 krizi bu kırılganlıkları özellikle kadınlar için ağırlaştırdı, çünkü

kadınlar düşük ücretli ve düşük vasıflı işlerde aşırı temsil ediliyor, sosyal korumaya erişimleri sınırlı ve destek hizmetlerinden daha az seçenekleri bulunuyor. (ilo.org.tr)

Uluslararası göçmen işçilerin üçte ikisinden fazlası yüksek gelirli ülkelerde bulunuyor. Toplam 169 milyon uluslararası göçmen işçinin 63,8 milyonu (%37,7) Avrupa ve Orta Asya'da bulunuyor. Diğer 43,3 milyonu ise (%25,6) Amerika Kıtaları'nda bulunuyor. Dolayısıyla, Avrupa ve Orta Asya ile Amerika Kıtaları toplam göçmen işçilerin %63,3'ünü barındırıyor. Arap Ülkeleri ve Asya-Pasifik'in her birinde yaklaşık 24 milyon göçmen işçi bulunuyor, bu da iki bölgenin toplam göçmen işçi kitlesinin %28,5'ini oluşturuyor. Afrika'da ise toplamın %8,1'ini temsil eden 13,7 milyon göçmen işçi bulunuyor. (ilo.org.tr)

Göçmen işçilerin çoğunluğunu teşkil eden erkeklerin sayısı 99 milyon civarında iken kadınlar ise 70 milyon civarında bulunuyor. Kadınlar, göçmen işçi olarak daha fazla sosyo-ekonomik engelle karşılaşılıyorlar ve iş arama dışındaki nedenlerden daha çok aile üyeleriyle birlikte göç ediyorlar. Çalışırken toplumsal cinsiyet ayrımcılığına maruz kalabiliyorlar bu durum da yabancı bir ülkede iş ve yaşam dengesi kurmalarını zorlaştırıyor. (ilo.org.tr)

Uluslararası göçmen işçiler içinde gençlerin oranı 2017 yılında %8,3 iken 2019 yılında %10'a yükseldi. Bu artışın nedeni muhtemelen, gelişmekte olan ülkelerin çoğunda genç işsizlik oranlarının yüksek olmasıdır. Göçmen işçilerin büyük çoğunluğu (%86,5) hala çalışma çağındaki yetişkinlerden (25-64 yaş) oluşmaktadır. Birçok bölgede uluslararası göçmen işçiler işgücünün önemli bir bölümünü oluşturmakta ve vardıkları ülkelerin toplumuna ve ekonomisine hayati katkılar sağlamaktadır. Özellikle sağlık hizmetleri, ulaşım, hizmetler, tarım ve gıda işleme gibi kritik sektörlerde zorunlu işlerde çalışmaktadırlar. (ilo.org.tr)

Rapora göre göçmen işçilerin %66,2'si hizmet sektöründe, %26,7'si sanayide ve %7,1'i tarımda çalışmaktadır. Ancak, sektörler arasında büyük bir toplumsal cinsiyet farkı mevcuttur: Kadın göçmen işçiler hizmet sektöründe daha yüksek oranda yer almaktadır, bunun nedeni kısmen sağlık sektörü ve ev işçiliği gibi bakım işlerine olan talebin artmasıdır. Erkek göçmen işçilerin oranı ise sanayide daha yüksektir. (turkiye.un.org/tr/)

Uluslararası göçmen işçilerin güvencesiz çalışma koşulları ve sosyal korumaya erişimdeki sınırlamalar gibi zorluklarla karşılaştığı göz önüne alındığında, işgücü göçü politikalarının güçlü istatistiksel verilere dayanması ve işgücü arz ve talebindeki

değişimlere uyum sağlamayı hedeflemesi önemlidir. Böylelikle, göçmen işçilere beceri aktarımı, yükseltme fırsatları ve sürdürülebilir kalkınmanın teşviki gibi alanlarda destek sağlanabilir. (turkiye.un.org/tr/) (ilo.org.tr)

1.5.2. Türkiye'deki Yabancıların Çalışmalarına İlişkin Düzenlemeler

Türkiye'de yabancıların çalışma izinleri 6735 sayılı Uluslararası İşgücü Kanunu'na göre düzenlenmektedir. Bu kanun, 28 Temmuz 2016 tarihinde kabul edilerek yürürlüğe girmiştir ve böylelikle daha önce yürürlükte olan ve yabancıların çalışma izinlerini belirleyen 4817 sayılı Yabancıların Çalışma İzinleri Hakkında Kanun'u yürürlükten kaldırmıştır. (Şanlı, 2022)

6735 sayılı Kanun, uluslararası işgücü politikalarının belirlenmesi, uygulanması, izlenmesi, yabancılara verilecek çalışma izinlerinin ve muafiyetlerin düzenlenmesi, yetki ve sorumlulukların belirlenmesi ve uluslararası işgücü alanındaki hak ve yükümlülüklerin düzenlenmesi amacıyla çıkarılmıştır. Bu kanun kapsamında, yabancılara çalışma izni verilmesi Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından uluslararası işgücü politikalarına uygun olarak gerçekleştirilmektedir. Yabancıların çalışma izni olmaksızın Türkiye'de çalışmaları veya çalıştırılmaları yasaktır. (Arıkan, 2018)

Ancak uluslararası mevzuata taraf olan yabancılar, Türkiye'nin ikili veya çok taraflı anlaşmalar veya uluslararası sözleşmeler kapsamında çalışma izni almadan da çalışabilir veya çalıştırılabilirler. (Kayatepe, 2020; Poyraz, 2019)

6735 sayılı Uluslararası İşgücü Kanunu ve Uygulama Yönetmeliği ile ülkemizdeki yabancıların çalışmasına yönelik önemli düzenlemeler yapılmıştır. Bu düzenlemeler özetle aşağıda yer almaktadır. (Avukatlar İçin Mülteci Hukuku El Kitabı, 2021), (guner.av.tr), (atakurumsal.com.tr)

- Uluslararası işgücü politikasının belirlenmesi ve izlenmesi için Uluslararası İşgücü Genel Müdürlüğü tarafından politika belgesi hazırlanarak yıllık değerlendirme raporları düzenlenmektedir.
- Çalışma izni başvuruları elektronik sistem üzerinden değerlendirilmektedir. İşgücü hareketliliğine ilişkin verilerin elektronik ortamda toplanması ve saklanması sağlanmaktadır.
- Mavi kart sahipleri, çıkma izni alarak Türk vatandaşlığını kaybettikten sonra çalışma izni almalarına gerek bulunmamakla birlikte talepleri halinde

- çalışabileceklerini gösteren bir belge verilebilmektedir. (Avukatlar İçin Mülteci Hukuku El Kitabı, 2021)
- Yurtdışından yapılacak çalışma izni başvuruları için yabancının en az altı ay süreli geçerli bir ikamet izni olması gerekmektedir. Ancak Genel Müdürlük tarafından belirlenen şartları taşıyan yabancılar, geçerli bir ikamet izni olmaksızın sistem üzerinden çalışma izni başvurusu yapabilirler. (guner.av.tr)
  - Yurtdışında bulunan şirketin Türkiye'de bir şube veya temsilcilik açması durumunda, bu şube veya temsilcilikte çalışacak yabancılar için çalışma izni alınması gerekmektedir. Ancak, yurtdışında kurulu olan bir şirketin yabancı çalışanları Türkiye'de geçici süreli olarak hizmet sunacaklarsa ve belirli koşulları sağlıyorsa, çalışma izni muafiyeti uygulanabilir. Bu muafiyet süresi, belirli bir süreyi aşmamak koşuluyla en fazla 3 yıl olabilir. (atakurumsal.com.tr)
  - Yabancı işverenlerin Türkiye'de geçici süreli olarak hizmet sunacakları durumlar da çalışma izni muafiyeti kapsamında değerlendirilebilir. Bu durumda, yabancı işverenin Türkiye'de geçici süreli olarak hizmet sunacağı süre boyunca çalışma iznine ihtiyaç duymadan çalışması mümkün olabilir. (atakurumsal.com.tr)
  - Üst düzey yönetici, uzman veya teknik personel gibi nitelikli işgücü kategorilerinde yer alan yabancılar için çalışma izni kriterleri belirlenmiştir. Bu kategorideki yabancılar, belirli nitelikleri sağladıklarında ve belirli koşulları yerine getirdiklerinde çalışma iznine başvurabilirler. Bu kriterler arasında, saygın bir yükseköğretim kurumunda öğrenim görmüş olma, yüksek miktarda ücret alıyor olma, ileri düzeyde yabancı dilleri bilme gibi özellikler yer alabilir. Nitelikli işgücü ve nitelikli yatırımcı statüsündeki yabancıların çalışma izinleri, 5 yıla kadar düzenlenebilir. (atakurumsal.com.tr)
  - Türkiye'de belirli projelerde istihdam edilecek yabancılar için çalışma izni düzenlemesi yapılmıştır. Kamu kurumları tarafından gerçekleştirilen veya ülke ekonomisine yüksek katkı sağlayacağı veya yüksek istihdam yaratacağı değerlendirilen projelerde çalışacak yabancıların çalışma izinleri, iş veya hizmet sözleşmesinin süresini aşmamak üzere en fazla 3 yıla kadar düzenlenebilir. (ÜİK Uygulama Yönetmeliği)
  - Sınır ötesi hizmet sunucuları olarak tanımlanan kişiler için çalışma izni muafiyeti uygulanabilir. Bu durumda, işin geçici nitelikte olması ve ücretin Türkiye dışında bir kaynaktan ödenmesi gerekmektedir. Sınır ötesi hizmet sunucularının Türkiye'de

- çalışacakları süre, çalışma izni muafiyeti sürelerini aşmamak kaydıyla en fazla 3 yıl olabilir. (UİK Uygulama Yönetmeliği)
- Sınır ötesi hizmet sunucuları için Türkiye'de yerleşik olan bir şirketin yabancı bir çalışanı işe alması durumunda, çalışma izni başvurusu yapması gerekmektedir. İşveren, çalışma izni başvurusunu ilgili yabancı çalışan adına yapmalı ve gerekli belgeleri sunmalıdır. Çalışma izni başvurusu, Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) tarafından incelenir ve onaylanması durumunda çalışma izni düzenlenir. (Avukatlar İçin Mülteci Hukuku El Kitabı, 2021)
  - Çalışma izni başvurusu için gerekli belgeler arasında, işverenin Türkiye'de faaliyet gösterdiğini kanıtlayan belgeler, çalışanın niteliklerini ve yeteneklerini gösteren belgeler, iş sözleşmesi, pasaport, sağlık sigortası gibi belgeler bulunmaktadır. Başvuru süreci genellikle İŞKUR tarafından işverenin taleplerinin incelenmesi ve uygunluk değerlendirmesi yapılmasıyla başlar.
  - Çalışma izni başvuru süreci birkaç hafta ila birkaç ay sürebilir ve sonucu başvuru ve belgelere göre değişiklik gösterebilir. Onaylanması durumunda, çalışma izni belgesi düzenlenir ve yabancı çalışan Türkiye'de yasal olarak çalışabilir.
  - Türkiye'de çalışma izni süreleri genellikle bir yıl olarak belirlenir. Ancak, belirli kategorilerdeki yabancılar için süre daha uzun olabilir. Çalışma izni süresinin bitimine yakın işveren, yeniden başvuru yaparak çalışma iznini uzatabilir. (Avukatlar İçin Mülteci Hukuku El Kitabı, 2021)
  - Çalışma izni almak isteyen yabancılar için belirli kriterler ve şartlar bulunmaktadır. Bu kriterler arasında eğitim, deneyim, sağlık kontrolü gibi unsurlar yer alabilir. Ayrıca, Türkiye'de çalışma izni almak isteyen yabancılar için Türkçe dil yeterlilik şartı da bulunmaktadır. İşverenlerin yabancı çalışanları için Türkçe dil kursu düzenlemesi veya Türkçe dil sınavından muafiyet sağlaması gerekebilir.

Bu bilgiler 2023 yılına kadar olan Türkiye'deki çalışma izni prosedürlerine dayanmaktadır. Yasal düzenlemeler ve prosedürler zamanla değişebileceğinden, güncel bilgiler için Türkiye İş Kurumu ve Göç İdaresi Genel Müdürlüğü gibi ilgili resmi kurumlardan doğrulama yapılması gerekmektedir. (Avukatlar İçin Mülteci Hukuku El Kitabı, 2021), (guner.av.tr), (UİK ve Uygulama Yönetmeliği)

1.5.3. Türkiye'deki Yabancıların Statülerine göre Çalışma Hakları ve Koşulları

Türkiye'de Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu kapsamında yabancıların çalışma izinleri statülerine göre aşağıdaki şekilde düzenlenmektedir: (Avukatlar İçin Mülteci Hukuku El Kitabı, 2021)

Turkuaz kart

Turkuaz Kart, Türkiye'de ikamet eden yabancılara verilen özel bir oturum iznidir. Bu kart, belirli kriterlere uygun yabancılara verilir ve uzun vadeli ikamet hakkı sağlar. Turkuaz Kart, uluslararası işgücü politikası doğrultusunda verilen bir belgedir ve aşağıdaki gruplara yöneliktir: (Avukatlar İçin Mülteci Hukuku El Kitabı,2021)

- Yüksek nitelikli yabancı çalışanlar: Türkiye'de bilim, teknoloji, mühendislik, sağlık, eğitim gibi alanlarda uzmanlık ve deneyime sahip olan yabancılara Turkuaz Kart verilebilir.
- Yabancı yatırımcılar: Türkiye'de önemli bir yatırım yapmış olan veya yapmayı planlayan yabancı iş insanlarına Turkuaz Kart verilebilir.
- Girişimciler: Türkiye'de yeni bir iş girişiminde bulunacak olan ve bu girişimiyle ülke ekonomisine katkıda bulunmayı hedefleyen yabancılara Turkuaz Kart verilebilir.

Turkuaz Kart'ın verilmesi, yabancıların eğitim düzeyi, mesleki deneyimi, bilim ve teknolojiye katkısı, Türkiye'deki faaliyetlerinin veya yatırımlarının ülke ekonomisine ve istihdama etkisi gibi faktörlere dayanır. Bu kart, yabancılara uzun süreli oturum hakkı, çalışma izni ve bazı sosyal haklar sağlar. Turkuaz Kart, yabancıların Türkiye'de daha uzun vadeli olarak kalmalarını teşvik etmek ve ülke ekonomisine katkıda bulunan kişileri desteklemek amacıyla verilir. (Avukatlar İçin Mülteci Hukuku El Kitabı, 2021)

Geçici Koruma Kapsamındaki Yabancılar: Türkiye'ye sığınmacı olarak gelen ve Geçici Koruma Statüsüne sahip yabancılar, Türkiye'de çalışma izni başvurusunda bulunabilirler. Bu statüdeki yabancıların çalışma izni alabilmesi için, Türkiye'de en az altı ay süreyle geçici koruma altında bulunması gerekmektedir. Geçici koruma altındaki yabancılar, Türkiye'de çalışma izni alarak çalışabilirler. (Çiçek, 2022)

Sığınma Başvurusu Sürecindeki Yabancılar: Türkiye'de sığınma başvurusu sürecinde olan yabancılar, çalışma izni başvurusunda bulunabilirler. Bu statüdeki

yabancılar, sığınma başvurusu yapıp başvuru süreci devam ederken, Türkiye'de çalışma izni alarak çalışabilirler. Ancak, çalışma izni başvurusunda bulunan yabancılar için belirli şartlar ve kısıtlamalar geçerli olabilir. (Uslu Ak, 2021)

Uluslararası Koruma Statüsündeki Yabancılar: Türkiye'de uluslararası koruma statüsüne sahip yabancılar, çalışma izni başvurusunda bulunarak Türkiye'de çalışabilirler. Bu statüdeki yabancılar, sığınma talepleri kabul edilip uluslararası koruma statüsü kazandıktan sonra çalışma izni başvurusunda bulunabilirler. (Uslu Ak, 2021)

Çalışma izni başvuruları ve değerlendirmesi Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) tarafından yürütülmektedir. İlgili yabancıların çalışma talebi ve işgücü piyasasındaki ihtiyaçlar göz önünde bulundurularak çalışma izni verilip verilmeyeceği kararlaştırılır. (Avukatlar İçin Mülteci Hukuku El Kitabı, 2021)

Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nda İş piyasasına erişimle ilgili olarak aşağıdaki bilgiler yer almaktadır. (YUKK)

- a) Başvuru sahibi veya şartlı mülteci, uluslararası koruma başvurusu tarihinden altı ay sonra çalışma izni almak için başvurabilir.
- b) Mülteci veya ikincil koruma statüsü sahibi, statü almasından itibaren bağımlı veyabağımsız olarak çalışabilir. Yabancıların çalışamayacağı iş ve mesleklere ilişkin diğer mevzuatta yer alan hükümler saklıdır. Mülteci veya ikincil koruma statüsü sahibi kişiye verilecek kimlik belgesi, çalışma izni yerine de geçer ve bu durum kimlik belgesine yazılır.
- c) Mülteci ve ikincil koruma statüsü sahibinin iş piyasasına erişimi, iş piyasasındaki durum ve çalışma hayatındaki gelişmeler ile istihdama ilişkin sektörel ve ekonomik şartların gerekli kıldığı hâllerde, belirli bir süre için, tarım, sanayi veya hizmet sektörleri, belirli bir meslek, iş kolu veya mülki ve coğrafi alan itibarıyla sınırlandırılabilir. Ancak, Türkiye'de üç yıl ikamet eden veya Türk vatandaşıyla evli olan ya da Türk vatandaşı çocuğu olan mülteci ve ikincil koruma statüsü sahipleri için bu sınırlamalar uygulanmaz.
- ç) Başvuru sahibi veya uluslararası koruma statüsü sahibi kişilerin çalışmasına ilişkin usul ve esaslar, Bakanlığın görüşü alınarak Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından belirlenir.(YUKK) (Avukatlar İçin Mülteci Hukuku El Kitabı, 2021)

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Göçün Kavramsal Çerçevesi

2.2. Göç Kavramı

Geçmişten bugüne ülkelerin sınırları içerisinde ve sınırları dışında pek çok göç dalgasının yaşandığı dünyada, göç olgusu her zaman önemini korumuş ve son zamanların da en fazla gündem haline gelen konularından biri olarak kalmayı sürdürmüştür. Bu kapsamda göçün kavramsal yönüyle irdelenmesi ve farklı yönlerinin incelenmesine ihtiyaç duyulmuştur. Bu araştırmalar neticesinde göç kavramı farklı tanımları ile ortaya çıkmıştır. (Arslan, 2022)

Göç, bir kişinin veya topluluğun ekonomik, toplumsal veya siyasi nedenlerle bir ülkeden başka bir ülkeye veya bir yerleşim yerinden başka bir yerleşim yerine taşınma sürecidir. Bu taşınma işlemi uluslararası bir sınırı geçerek gerçekleşebileceği gibi aynı ülke içinde de yer değiştirme şeklinde olabilir. Göç, çeşitli nedenlere dayanabileceği gibi süresi ve yapılanması farklı olabilir. (Erdil, 2020)

Uluslararası Göç Örgütü'ne göre, göç insanların uluslararası sınırları geçerek veya bir devlet içinde yer değiştirme eylemidir. Göç, mültecilerin, yerinden edilmiş kişilerin, ekonomik göçmenlerin, aile birleşimi gibi farklı amaçlarla hareket eden kişilerin yer değiştirmesini kapsar. Bu tanıma göre, göçün süresi, yapısı ve nedeni farklı olabilir. (<https://www.iom.int>)

Uluslararası Çalışma Örgütü'nün göç hukukuna göre ise göç, bir ülkenin vatandaşı olmayan kişilerin yerleşim amacıyla o ülkeye taşınma sürecini ifade eder. Bu tanım, göçün daha spesifik bir durumunu vurgulayarak, göçün sadece vatandaşlık dışı kişilerin yerleşim amaçlı taşınmasıyla ilgili olduğunu belirtir. (Arslan, 2022)

Bu farklı tanımlar, göçün geniş bir kavram olduğunu ve insanların farklı nedenlerle ve farklı sürelerde yer değiştirdiğini göstermektedir. Göç, küresel düzeyde önemli bir fenomen olup, ekonomik, sosyal, politik ve kültürel etkileri olan bir süreçtir.

Göç, en basit tanımıyla genelde dünyanın gelişmemiş ve az gelişmiş ülkelerinden gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelere yönelik olarak gerçekleştirilen, ekonomik olan ve olmayan çeşitli gerekçelerin olduğu bir hareketlilik çeşidi olarak açıklanabilir. Göç edenlerdeki hareketlenmenin amacı; yüksek gelir elde etme, arkadaşlık ve sosyal ağ

oluşturmanın yanında merak, macera gibi nedenleri de içinde barındırmaktadır. (Arslan, 2022)

Göç, insanların veya bir toplumun yaşamlarının tamamını veya bir kısmını, kalıcı veya geçici olarak, bir yerleşim biriminden başka bir yerleşim birimine taşınarak gerçekleştirdiği coğrafi yer değiştirme hareketidir. Bu hareket, bireylerin veya toplumların yaşam koşullarını iyileştirmek, iş fırsatlarına ulaşmak, güvenlik sağlamak, aile birleşimi sağlamak, eğitim veya kültürel nedenlerle yeni yerlere gitmek gibi çeşitli amaçlarla gerçekleşebilir.

Göç, genellikle insanların ekonomik, sosyal veya politik sebeplerle kaynak ülkeden hedef ülkeye veya yerleşim yerinden başka bir yerleşim yerine hareket etmelerini içerir. Göç eden kişiler, yeni yerde bağımsız bir şekilde yaşayabilmek için gerekli bilgi ve becerilere sahip olma, yerel topluma entegre olma ve yeni yaşam koşullarına uyum sağlama süreçlerini deneyimler.

Göç, hem bireyler hem de toplumlar için önemli etkiler doğuran bir süreçtir. Göç eden bireyler yeni fırsatlar elde edebilirken, kaynak ülke veya yerleşim yerinde de nüfus ve ekonomik dinamiklerde değişiklikler ortaya çıkabilir. Göç, kültürel çeşitlilik, ekonomik büyüme, işgücü piyasalarının şekillenmesi gibi faktörlerin yanı sıra sosyal ve politik sorunlar da beraberinde getirebilir. (Doğan, 2019)

Göç, insanlık tarihinin bir parçasıdır ve sürekli olarak yaşanan bir olgudur. İnsanlar tarih boyunca göç etmiş, farklı bölgelere yerleşmiş ve bu hareketlilik toplumların kültürlerini ve yaşam tarzlarını etkilemiştir. Göç, günümüzde de küresel düzeyde önemli bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır ve uluslararası toplumun dikkatini gerektirmektedir.

Daha geniş bir ifadeyle göç, “Kaliteli yaşam standartlarına ulaşmak ve bunun için daha iyi koşullarda çalışma isteyen kişilerin bu umutlarını gerçekleştirmek amacıyla buldukları yeri terk ederek farklı yönlere gidip kalıcı veya geçici yer edinme istekleri” şeklinde açıklanabilmektedir. (Çakı, 2018).

Uluslararası Göç Örgütü (IOM) Göç Terimleri Sözlüğünde, göç ile ilgili bazı kavramların açıklamasına yer vermiştir. Literatürde kullanılan şekilleriyle, (Barışık, 2020)

“*immigration*” kalıcı bir şekilde yerleşmek amacıyla yabancı bir ülkeye gelme anlamında;

“*migration*”, canlıların bir yerden ayrılarak başka bir yere yerleşme amacıyla eylemde bulunması;

“*emigration*”, yurtdışına taşınarak, kendi ülkesini başka bir ülkeye yerleşmek üzere terk etme eylemiyle oluşan göçtür.

“*in-migration*”, insanların bir bölgeye göçü,

“*out-migration*” insanların bir bölgeden göçü,

“*internal migration*” bir ülke sınırları içindeki göçü,

“*internatinonal migration*”, uluslararası göçü,

“*regional migration*”, bölgesel göç anlamındadır Bölgesel göç, devletlerin üretim alanları olarak seçmiş olduğu bölgelerdeki ihtiyaç duyulan emek talebinin karşılanabilmesi için buralarda insanları çalışmaya yönlendirmek suretiyle ortaya çıkan göç şeklinde ifade edilebilir. (Barışık, 2020)

İnsanların çeşitli sebeplerle ülkelerinden ayrılarak diğer ülkelere göç etmesi ve bu ivmenin giderek artıyor olması, göç olgusunun birçok disiplin tarafından farklı boyutları ile incelenmesine ve göçe yönelik çeşitli araştırmalar yapılmasına imkan sağlamaktadır. Farklı konularda disiplinler arası araştırmalara konu olan Göç’ün sonuçlarına, kaynak ülkeden önce transit ülkeye sonra ise hedef ülkeye ilerleme sürecine, bu bölgelerin coğrafyasına, kaynak ve hedef ülkedeki toplumların sosyoekonomik ve kültürel yapısına, bakılarak araştırmalar sürdürülmektedir. Göç ve göçmen kavramları, bir kişinin veya topluluğun bir yerden başka bir yere taşınmasıyla ilgili birçok farklı boyutu içeren bir olguyu ifade etmektedir. Bu kavramların tanımlanması, göçün ve göçmenlerin farklı yönlerini ele alan disiplinlere göre çeşitlilik göstermektedir. Göç, sosyal, ekonomik, demografik ve siyasi boyutlarıyla toplumsal yapılara etki eden nüfus hareketliliğini incelerken, bu çeşitlilik ortaya çıkmaktadır.

Göç ve göçmenlik, birçok farklı perspektiften ele alınabilen karmaşık bir fenomendir. Göç, sadece coğrafi bir yer değiştirme değil, aynı zamanda sosyal, kültürel, ekonomik ve politik etkileri de içeren bir süreçtir. Göçmenlerin deneyimlediği etkiler, çatışmadan kaynaşmaya, hukuksal durumdan psikolojik etkilere ve uyum süreçlerine kadar değişebilir. (Topaloğlu, 2020)

Göç ve göçmen kavramlarının çeşitliliği, bu fenomenin karmaşıklığından kaynaklanır. Göç ve göçmenlerin tanımlanması, toplumların yapısal özelliklerini,

ekonomik durumlarını, demografik değişkenleri ve siyasi faktörleri dikkate alan farklı disiplinler tarafından ele alınır. Bu nedenle, göç ve göçmenlik kavramları farklı bakış açılarına ve değerlendirmelere göre çeşitlilik arz etmektedir.

Göç ve göçmenlik, insan toplumları üzerinde derin etkileri olan ve sürekli olarak değişen bir olgudur. Bu kavramların anlaşılması ve tanımlanması, sosyal bilimlerin çeşitli disiplinlerinin bir araya gelerek multidisipliner bir yaklaşım sergilemesini gerektirir. Göç ve göçmenlerin çeşitli boyutlarını anlamak, toplumların yapısını, kültürel çeşitliliği, ekonomik kalkınmayı ve siyasi süreçleri anlamak için önemli bir adımdır. (Sepetçioğlu, 2014)

2.3. Göçün Nedenleri

Göç, her ne kadar son zamanlarda gündemi sürekli meşgul etmekte olsa da, aslında yüzyıllar boyunca yer değiştirme hareketi olarak tanımlanan niteliği ve içeriği sürekli değişim gösteren bir olgu olmuştur. Ana sebepler olarak savaş, kıtlık ve iklim koşulları gibi nedenlerle oluşan göç hareketleri, zamanla siyasi, sosyal, kültürel veya eğitim gibi sebepleri de bünyesine katmıştır. Nedenleri ve sonuçlarıyla birlikte değerlendirilmesi gereken her bir göç, gerek nedenleri ve içeriği, gerekse yaşanma ve gerçekleşme şekilleriyle birbirlerinden farklılık göstermektedir. (Çakı, 2018)

Türkiye, başta Suriye, Afganistan, İran ve Irak olmak üzere çeşitli Ortadoğu ve Afrika ülkelerinden göçler almaktadır. (Danış; Dikmen, 2022) Bu göçler her ne kadar insanların kendi tercihleri gibi görünse de o coğrafyalarda yaşanan savaşlar, iç karışıklıklar, baskıcı politikalar, sağlık sorunları, ekonomik krizler gibi sebepler insanları zorunlu olarak gelişmiş ve güvenli ülkelere göç etmeye mecbur bırakmıştır. Bu olaylar karşısında kendilerini göç etmeye zorunlu hisseden halklar da, karşılıklarına çıkan terör olayları, savaş, ekonomik zorluklar gibi durumlar karşısında zorunlu olarak göç etmektedirler. Zorunlu göç eden kişiler de yakın olması sebebiyle ulaşımı daha ekonomik ve kolay ülkelere doğru yönelmektedirler.

Türkiye'nin sınır komşularına baktığımızda İran, Suriye ve Irak gibi ülkelere aldığımız göçler bu durumu açıklamaktadır. (Obayd, Karataş, 2021)

Göçü etkileyen temel faktörlerin başında nüfus, gelir düzeyi, işsizlik, eğitim, refah düzeyi, daha iyi şartlarda yaşama isteği, fiyatlar genel düzeyi, terör, komşu ülkelerin göç yapısı ve globalleşme yer almaktadır.

Zorlu iklim ve coğrafi koşulların sebep olduğu ekonomik yoksunluk, küresel ısınmanın da etkisi ile o bölgede yaşayan insanlar için yaşam koşullarını daha da zorlu bir hale getirmiştir. Farklı etnik grupların oluşumuyla ortaya çıkan sosyal ve demografik yapının sebep olduğu yönetsel istikrarsızlık, iç karışıklık ve çatışmalara maruz kalan insanlar gönüllü olmasalar bile ülkelerinden göç etmek zorunda kalmaktadırlar. Ülkelerindeki siyasi ve yönetsel istikrarsızlık sonucu oluşan savaş ve iç karışıklıklar nedeniyle meydana gelen güvenlik problemleri, suç örgütleri ve terör grupları da insanları ülkelerinden göç etmeye mecbur bırakmaktadır. (Obayd; Karataş, 2021)

İnsanların daha iyi şartlarda yaşama arzusu, kariyerlerinin gelişimi için uygun koşullar arayışı, kendilerini gerçekleştirme isteği, iç karışıklık, savaş, eşitsizlik, insan hakları, siyasi sebepler, gıda ve yaşam kalitelerinin iyileştirilmesi gibi amaçlar İnsanların göç etme kararında öne çıkan sebeplerdir.

Yukarıda belirtilen sebepler doğrultusunda Göçün başlıca sebeplerini ana maddeler halinde aşağıdaki şekilde sıralayabiliriz.

2.3.1 Sosyo Ekonomik Nedenler

Özellikle ekonomik açıdan az gelişmiş veya gelişmemiş ülkelerden daha gelişmiş ülkelere yaşanan göç hareketliliklerinin temelini ekonomik nedenler oluşturmaktadır. İnsanların iş bulma gayesi, daha yüksek gelir elde etme ve buna bağlı olarak daha iyi bir yaşam standardının oluşması arzusundan kaynaklanan göç süreci de ekonomik nedendir. (Aksoy, 2012)

Ortadoğu ülkelerinde yaşanan iç karışıklıkların devam etmesi, bununla birlikte gelen işsizlik, küresel iklim değişikliği nedeniyle bu ülkelerde yaşanmaya başlanan kıtlık ve su sıkıntısı gibi nedenler yoksulluğa neden olmakta bu durum da tüm dünyada giderek artan bir seyir izlemektedir.

Yoksulluk söz konusu olduğunda temel ihtiyaçlarını karşılayabilmek için insanlar göç etme yolunu seçmektedir. Yaşadıkları bölgede işsiz kalan insanlar iş bulabilmek ve geçimlerini sağlamak için başka bölgelere hatta başka ülkelere göç edebilmektedirler.

Özellikle az gelişmiş ülkelerde göçe sebep olan önemli bir neden ise gelir dağılımındaki adaletsizlik olarak karşımıza çıkmaktadır. Gelir dağılımındaki adaletsizlik insanlara yoksulluk ve sefalet getirmektedir. Bu şartlar altında daha fazla geçimini idame ettiremeyen insanlar bu adaletsiz gelir dağılımı karşısında farklı coğrafyalara göç etmek zorunda kalmaktadırlar. Diğer bir ifadeyle gelir dağılımındaki dengesizlik sebebiyle kişiler farklı yerlerde çok daha iyi imkân ve fırsatların olduğunu düşünerek, bu fırsatlardan yararlanma amacıyla göç etmektedir. (Çakı, 2018)

Göç hareketliliğinin yoğun olduğu ülkelerde iş imkanlarının kısıtlı olması, sanayi alt yapısının ve teknolojinin gelişmemiş olması, yeni iş imkanları ve ekonomik kaygılar da göç hareketlerinin en temel nedenleri arasında bulunmaktadır. (Çakı, 2018)

Temelde göç eden toplumlarda görülen yoksulluk ve açlık aslında ülkelerin içinde bulunduğu iç savaşın ve karışıklığın sonucudur. Eğitim, sağlık, sosyal hizmet gibi imkanlardan yararlanamayan ve her geçen gün yoksullaşan halkların göç etme sebebi her ne kadar savaş ya da iç karışıklık gibi görünse de temelinde yatan problem ekonomik nedenlerden kaynaklanmaktadır. (Kara, 2015)

İçinde buldukları kaosun ve iç savaşın bir sonucu olarak ortaya çıkan yoksulluk sebebiyle aç kalan ve yeterince beslenemeyen insanlar aynı zamanda çocukları için iyi bir eğitim alamamakta ve her türlü insani haklardan yoksun kalmaktadırlar. Dolayısıyla toplumların refah seviyesi yüksek ülkelere göç etmesinin özünde de sosyo ekonomik sebepler bulunmaktadır. (Kara, 2015)

Gelişmiş ülkelerdeki refah düzeyi ve yaşam standartlarının yüksekliği, gelişmemiş ya da az gelişmiş ülkelerdeki vatandaşların daha iyi ekonomik koşullarda yaşayabilmeleri için hareketlenmelerine sebep olmaktadır. Bir diğer önemli sebep ise küresel işgücü hareketliliğinden kaynaklanmaktadır.

Özellikle genç nüfusun işsizlik oranının yüksek olduğu ülkelerde, insanlar istihdam amacıyla ülkelerini, kültürlerini terk etmektedirler. (Şen, 2014: 239) Özellikle yüksek bir gelir ve buna ek olarak kaliteli bir hayat sürme isteği günümüzde göçün en önemli

ekonomik gerekçesidir. Göçün ekonomik nedenleri arasında enflasyon, istihdam oranı, büyüme oranları ve ödemeler dengesi gibi makroekonomik faktörler önemli bir rol oynamaktadır. Bu faktörler, insanların bir yerden başka bir yere göç etme kararını etkileyen temel ekonomik unsurlardır. Aynı şekilde tarımdaki teknolojik ilerlemeler ve makineleşme, insan gücüne olan ihtiyacın azalmasıyla sonuçlanarak ekonomik nedenli göçlere yol açabilir.(Çakı, 2018)

Göç alan ülkeler genellikle ekonomik açıdan güçlü, yüksek milli gelire sahip ve yüksek yaşam standartlarına sahip ülkelerdir. Bu ülkeler, daha iyi istihdam ve gelir fırsatları sunarak göçmenlerin dikkatini çeker. Göç veren ülkeler ise genellikle ekonomik krizlerle mücadele eden ve yüksek işsizlik oranlarına sahip ülkelerdir. Bu ülkelerdeki insanlar, daha iyi ekonomik koşullar arayışıyla başka ülkelere göç etmeyi tercih edebilirler. (Kukoğlu, 2019)

Göçün ekonomik boyutu, insanların temel geçim kaynaklarını elde etme ve daha iyi yaşam koşullarına ulaşma arayışlarıyla yakından ilişkilidir. Ancak göç, sadece ekonomik faktörlerle sınırlı kalmamaktadır. Diğer sosyal, politik, kültürel ve demografik etkenler de göç kararını etkileyebilir. Dolayısıyla, göç olgusunu anlamak için çoklu bir perspektif ve disiplinler arası bir yaklaşım gerekmektedir.

2.3.2 Güvenlik Sebepleri

Savaş ve terör olayları, göçün bir diğer önemli nedenidir. Savaşlar, çatışmalar ve terör saldırıları sonucunda sivil insanlar büyük tehlike altında kalır. Fiziksel saldırılar, katliamlar ve kimyasal silahların kullanımı gibi acımasız eylemler, bu insanların yaşadıkları yerleri terk ederek güvenli bölgelere gitmelerine zorlar.

Özellikle Arap Baharı olarak adlandırılan süreç, Ortadoğu ülkelerinde başlayan olaylar sonucunda birçok insanın göç etmek zorunda kalmasına neden oldu. Bu süreçte, halk isyanları, siyasi çatışmalar ve iç savaşlar bölgedeki istikrarı ve güvenliği ciddi şekilde etkiledi. Sivil halk, yaşadıkları yerlerdeki çatışmalardan kaçarak daha güvenli bölgelere yönelmek zorunda kaldı. Savaş ve terör olaylarına maruz kalan insanlar, hayatlarını riske atmadan güvenli bir ortamda yaşayabilmek için göç etmek zorunda kaldılar.(Çakı, 2015)

Savaş ve terörün yol açtığı göç, insanların hayatta kalma ve güvenlik arayışlarından kaynaklanır. Bu göç dalgaları, göçmenlerin yeni bir yaşam kurma umuduyla daha istikrarlı ve güvenli ülkelere yönelmelerine sebep olur. Ancak bu tür göçler, hem göç veren ülkelerin hem de göç alan ülkelerin sosyal, ekonomik ve siyasi açıdan büyük zorluklarla karşılaşmasına neden olabilir.

Güvenlik problemlerinin başında iç savaş ve şiddetlerin artık katlanılmaz olması ve gündelik yaşamın akışını bozması gelmekle birlikte insan hakları ihlalleri, kamu düzeninin bozulması ile insanların can, mal ve özgürlüklerinin riske altına girmesi de ciddi güvenlik sorunu yaratmaktadır. (Aydın, 2016)

Göç hareketlerinin sebepleri çeşitlilik göstermekle birlikte hepsi birbiri ile bağlantılı olduğu anlaşılmaktadır. İş savaş baskı, iş karışıklık, güvensizlik ortamı her ne kadar güvenlik sorunları olarak ele alınıyor olsa da ekonomik sorunları ardında getirmektedir. Yine Hayat şartları, gelir düzeyinin düşüklüğü, işsizlik, eğitim başlıca ekonomik sorunlar olarak görünüyorken güvenlik problemlerinin oluşmasına zemin hazırlamaktadır.

Ortadoğu da yaşanan iç savaşlar, kalkışmalar, isyanlar, katliamlar giderek artan bir eğilim gösterdiğinde, yerleşik nüfus önce güvenli şehirlere göç etmiş, sonra da ekonomik, sosyal ve siyasal bakımdan daha iyi şartlar aramaya başlayarak ülke dışına göçler başlamıştır. (Çakır, 2019) Ülkelerinde ayrılarak daha güvenli ve iyi şartlarda yaşamak isteyen ülke vatandaşları yaşam koşulları daha iyi olan ülkelere göç etmeye başlamışlardır. Bu göçler genellikle illegal girişler olarak yapıldığından ev sahibi toplum açısından da farklı bir güvenlik sorunu olarak karşımıza çıkmaktadır. (Günay; Atılğan; Serin,2016)

2.3.3. Politik ve Sosyo Kültürel Nedenler

Göçe sebep olan nedenler arasında politik sosyo kültürel nedenler de önemli bir yer tutmaktadır. Savaşlar, devrimler ve protestolar karşısında alınan sıkı tedbirler ile insanların özgürlüklerinin kısıtlanması, totaliter idareler, ülkeden ihraç gibi durumlar insanları ülkelerini terk etmeye zorlayan siyasal baskılar arasındadır. (Kara, 2015).

Siyasal göç nedenlerinde etnik köken ve inandıkları dine ait grupların bir araya getirdikleri dinsel yapı gibi unsurların bir araya getirdikleri grupların birbirleri ile çatışma halinde olması, gruptaki ekonomik eşitsizlikler ve güç kavgaları da siyasal sebepler arasında yerini almaktadır.

Dünya genelinde siyasal nedenlerden kaynaklanan bölgesel istikrarsızlıklar göç hareketliliklerine sebep olmaktadır. Ortadoğu'da uzun süredir yaşanan savaşlar, İran'daki rejim değişikliği, Afganistan'da yaşanan olaylar da yine bölgelerdeki insanları göç etmeye mecbur bırakmıştır. Hala bu tür ülkelerde yaşanan siyasi ve dini baskılar, etnik grupların farklılıklarından kaynaklanan ayrımcılık, siyasi istikrarsızlık, rejim değişiklikleri vb. sosyo kültürel ve siyasi etkenlerden dolayı totaliter rejimlerin de bir sonucu olarak iltica hareketleri artarak devam etmektedir (Kara, 2015).

Göçün ana nedenlerinden biri olan siyasî olaylarda, savaşlar, terör tehdidi ve birtakım siyasi gelişme ve antlaşmaların yanı sıra ihtilaller, diktatör yönetimler ve sürgünler de sebep olarak yer almaktadır.

Göçün siyasi nedenlerinden biri de terördür. Terör, her ne kadar güvenlikten kaynaklanan bir sorun olarak görünse de göçün siyasi ve güvenlik sebepleri arasında ince ve anlamlı bir ilişki vardır. (Tamer, 2020)

Göç, sosyal ve kültürel açıdan, demografik yapı, eğitim, sağlık ve buna benzer bazı sosyal unsurlar ile değerlendirilmelidir. Sosya kültürel göçün ilk sırası eğitim kaynaklıdır. Çünkü kent merkezleri taşradan daha iyi eğitim şartlarına sahiptir. Yeterli eğitim olanaklarının sağlanmadığı bölge ve ülkelerde insanlar daha iyi eğitim şartlarına sahip olabilmek için kendi ülkelerinde kırsaldan kente, kendi ülkelerinde eğitim olanakları tamamıyla yetersiz ise de gelişmiş ülkelere eğitim amaçlı göç etmektedirler. Göç etmekteki sosyal faktörlerden biri ise dini sebeplerdir. Farklı bir dine inanan insanlar özellikle rejimin olduğu ülkelerde dinini yaşamakta oldukça zorlandıkları gibi din değiştirdikleri devlet tarafından öğrenildiğinde de çeşitli cezalara maruz kalmaktadırlar. Bu nedenle insanla dinini özgürce yaşayabilmek için de göç etmek durumunda kalmaktadır. Sosyal yapının içinde yer alan diğer bazı unsurlar da göçe sebep olabilmektedir. Kız kaçırma, akraba evliliği, aile baskısı, kan davası ve başlık parası gibi sorunlar karşısında da insanlar göç edebilmektedir. (Taşçı, 2009)

Göçün nedenlerinden biri, etnik farklılıkların yol açtığı sorunlardır. Etnik ayrımcılık, siyasi istikrarsızlık ve rejim değişiklikleri gibi faktörler, insanları doğdukları yerleri terk etmeye yönlendirebilir. Etnik gruplar arasında yaşanan ayrımcılık, insanların kendi güvenliklerini ve haklarını koruyabilmek adına başka bir ülkeye göç etmelerine neden olabilir.

Bunun yanı sıra, bazı insanlar yabancı bir ülkede çalışarak sosyal saygınlık kazanmak, farklı kültürleri deneyimlemek veya başka ülkeleri gezip görmek gibi kişisel nedenlerle göç etmeyi tercih edebilirler. Özellikle ekonomik ve sosyal fırsatların sınırlı olduğu bölgelerde yaşayan insanlar, daha iyi bir yaşam standardı ve yeni deneyimler elde etmek amacıyla göç edebilirler.

Göç, insanların yaşam koşullarını iyileştirmek, daha iyi iş imkanlarına sahip olmak, sosyal ve kültürel deneyimler elde etmek veya çeşitli zorluklardan kaçmak gibi çeşitli nedenlerle gerçekleşebilir. Göç etmenin arkasında yatan faktörler karmaşık olabilir ve her bireyin göç kararını etkileyen farklı motivasyonlar bulunabilir.

2.3.4. İklimsel (Doğal) Nedenler

Göçün bir başka nedeni doğal sebeplerdir. İklim değişiklikleri, doğal afetler, kuraklık gibi çevresel faktörler, insanları doğal yaşam alanlarını terk etmeye zorlayabilir. İklim değişiklikleri sonucunda artan hava sıcaklıkları, su kaynaklarının azalması veya değişen yağış desenleri, tarım alanlarının verimsiz hale gelmesi gibi etkiler, insanları yaşam koşullarını iyileştirmek adına başka bölgelere göç etmeye yönlendirebilir. (Çakı, 2018)

Doğal afetler de göçün önemli bir nedenidir. Deprem, sel, kasırga gibi doğal afetler, insanların yaşadıkları bölgelerdeki güvenliklerini tehdit edebilir ve evlerini, tarım alanlarını veya diğer altyapıyı tahrip edebilir. Bu tür felaketler sonrasında, insanlar güvenli bölgelere göç edebilirler.

Kuraklık da göçün doğal nedenlerinden biridir. Su kaynaklarının azalması ve tarım alanlarının verimsiz hale gelmesi, insanların geçim kaynaklarını kaybetmelerine ve daha iyi bir yaşam için başka bölgelere göç etmelerine yol açabilir.

Doğal sebeplerle gerçekleşen göç, insanların doğal yaşam alanlarını terk ederek daha güvenli, verimli veya sürdürülebilir yaşam koşullarına sahip bölgelere yönelmelerine olanak tanır. Bu tür göçlerde insanların temel motivasyonu, çevresel tehditlerden kaçmak ve daha iyi bir gelecek arayışıdır.

Doğal afetler dünyanın coğrafi ve jeolojik yapısını değiştirirken, dünya üzerinde yaşayan insanların da yaşamını etkilemektedir. Doğal afetler dediğimizde volkanik patlamalar, depremler, heyelanlar, seller ve benzer olaylar söz konusu iken, doğal afetlerin

oluşumunda insan kaynaklı tahribatların da azımsanmayacak derecede rolü olduğu da bir gerçektir. Özellikle son yüzyılda insan faaliyetleri sonucunda oluşan doğal kaynakların tahribi ekolojik dengenin geri dönülemez şekilde bozulmasına yol açmaktadır. İnsan faaliyetlerinin sonucu oluşan ormansızlaşma, erozyon, tuzluluk oranının artması, su çekilmesi, iklim değişimi ve çölleşme gibi durumlar, endüstriyel ve nükleer kazalar, çatışma ve savaşlar nedeniyle ortaya çıkan çevresel bozulmalar doğal nedenlerle göçü tetikleyen unsurlardır. Çatışma ve savaşlar bile doğal kaynakların paylaşımı uğruna çıkmaktadır. (Kara, 2015)

İnsanların yaşadıkları çevre koşullarındaki değişiklikler ve dönüşümler, göç etmelerine neden olabilir. Özellikle kuraklık, çölleşme, yiyecek kaynaklarının azalması, aşırı hava değişiklikleri ve deniz seviyesindeki yükselmeler gibi doğal etkenler, iklim göçlerine yol açar.

Kuraklık, su kaynaklarının azalması ve tarım alanlarının verimsiz hale gelmesine neden olabilir. Bu durumda, insanlar geçim kaynaklarını kaybeder ve daha iyi yaşam koşullarını aramak üzere başka bölgelere göç ederler. Çölleşme de benzer şekilde, toprak verimliliğinin azalması ve bitki örtüsünün yok olması sonucu yaşam alanlarının tahrip olmasına sebep olabilir. (Kara, 2015)

Yiyecek kaynaklarının azalması da insanları göçe zorlayan bir faktördür. Balıkçılık, tarım veya diğer doğal kaynaklardaki azalma, insanların geçim kaynaklarını etkileyerek daha iyi yaşam koşullarını aramak üzere başka bölgelere yönelmelerine yol açar.

Hava şartlarında yaşanan aşırı değişiklikler de iklim göçlerini tetikleyebilir. Örneğin, aşırı sıcaklık, yoğun yağışlar, kasırgalar veya kuraklık gibi hava olayları, insanların yaşam alanlarını tehdit ederek göç etmelerine sebep olabilir.

Deniz seviyesindeki yükselmeler de iklim göçlerinin bir nedenidir. Küresel ısınma ve buzulların erimesi sonucunda deniz seviyesi yükselir ve kıyı bölgeleri sular altında kalabilir. Bu durumda, insanlar deniz seviyesinin yükseldiği bölgeleri terk ederek daha güvenli ve yaşanabilir bölgelere göç edebilirler.

Doğal nedenlerle gerçekleşen iklim göçleri, insanların yaşam alanlarında meydana gelen olumsuz değişiklikler karşısında daha iyi bir gelecek arayışıyla gerçekleşir. Bu

göçler, insanların iklimsel tehditlerden kaçarak daha sürdürülebilir ve güvenli yaşam koşullarına sahip bölgelere yönelmelerine olanak sağlar.

Uzmanlara göre ekolojik yapıda meydana gelen kuraklık, deprem, iklim değişiklikleri gibi değişimler sebebi ile gelecekte yaşanacak göç hareketlerinin günümüze oranla çok daha fazla artacağı ve gelecekte çok daha fazla insanın küresel ısınma, kuraklık vb doğal nedenler yüzünden yaşadıkları bölgelerden ayrılmak durumunda kalacağı beklenmektedir. (Kara, 2015)

Doğal çevrenin bozulması sonucu meydana gelen kıtlık, dünyanın birçok yerinde özellikle de az gelişmiş veya gelişmemiş ülkelerde çatışmalara neden olmaktadır. Kuraklık, ormansızlaşma ve özellikle verimli toprakların azalması ile bu bölgelerde göç hareketlerinin artması beklenmektedir.

Gelişmiş ülkeler, çevrenin korunması konusunda daha büyük sorumluluklar taşımaktadır. Bu sorumluluk, küresel ısınma gibi çevresel tehditlerin artmasında gelişmiş ülkelerin faaliyetlerinin etkisiyle dünya çapındaki çevresel dengeyi tehdit ettiği gerçeğinden kaynaklanmaktadır. Gelişmiş ülkeler, çevresel koşulların bozulmasına karşı daha hızlı önlemler alabilecek güce sahiptirken, az gelişmiş ülkeler bu önlemleri almakta zorluk çekmekte ve çevresel sorunların mağduru olma riskiyle karşı karşıya kalmaktadır.(Kara, 2015)

Yeryüzündeki kaynakların ve iklim değişikliklerinin coğrafi olarak eşit dağılmaması, erozyon, deniz suyu seviyelerinin yükselmesi, suların çekilmesi gibi doğal nedenlerin yanı sıra, insanların çevreye verdiği zararlar da ekolojik çevrenin bozulmasına neden olmaktadır. Nükleer veya termal santrallerin projeleri ve bunların yol açtığı sorunlar, nükleer kazalar, savaş ve çatışmalardan kaynaklanan kimyasal atıklar gibi etkenler de çevrenin bozulmasına katkıda bulunmaktadır. Bu faktörler göçün kaçınılmaz hale gelmesine neden olmaktadır.

Bu bağlamda, çevresel tahribat ve bozulma, insanların yaşadıkları bölgelerdeki yaşam koşullarını tehdit ederek göç etmelerine yol açmaktadır. İnsanlar doğal afetler, çevresel felaketler veya insan faaliyetlerinin sonucu olarak yaşadıkları yerleri terk etmek zorunda kalabilirler. Göç, daha sürdürülebilir ve güvenli yaşam koşullarını arayan

insanların, çevresel tehditlerden kaçarak daha uygun bölgelere yönelmelerine olanak sağlar.

Sonuç olarak, çevresel nedenlerle gerçekleşen göçler, hem doğal faktörlerin etkisiyle yaşanan değişikliklerin hem de insanların çevreye verdiği zararların bir sonucudur. Bu nedenle, çevrenin korunması ve sürdürülebilirlik konusunda uluslararası işbirliği ve gelişmiş ülkelerin daha büyük sorumluluk üstlenmesi gerekmektedir. (Mutlu; İrdem; Üre, 2015)

2.4. Göçün Türleri

2.4.1. Yaşanılan ülke sınırları içerisinde ya da sınır dışında gerçekleşmesine durumuna göre Göç Türleri (Nurdoğan ve Doğan, 2019)

İç Göç

Bir ülkenin kendi sınırları içerisindeki yer değiştirme hareketleri İç Göç olarak tanımlanmaktadır. İç göçlerin nedenlerine baktığımızda en önemli sebeplerden birinin ekonomik büyümede bölgeler arasında oluşan farklılıklardan kaynaklandığı düşünülmektedir. Bununla birlikte iç göçler, toplumsal, siyasal ve sosyal nedenlerden de kaynaklanmaktadır. Ekonomik büyüme ve gelişmenin sanayileşmiş bölgelerde daha fazla olması da iç göçü tetikleyen diğer sebepler arasında yer almaktadır. (Çakı, 2018), (Nurdoğan; Şahin, 2019)

Dış Göç (Uluslararası Göç)

Dış göç, bir ülkeden başka bir ülkeye doğru yer değiştirmek anlamına gelmektedir. Bu hareketlilik genellikle, ülke sınırları içerisinde sağlanamayan iş, barınma veya eğitim gibi fırsatlar arayışından kaynaklanmaktadır. Bu durum, uluslararası göç olarak da adlandırılmaktadır. Teknolojik gelişmelerin artmasıyla birlikte, kaynakların, insanların ve hizmetlerin ulus sınırlarını aşarak hareket etmesi kolaylaşmıştır. Bu nedenle, dış göçler dünya genelinde yoğun bir şekilde yaşanmaktadır. Sonuç olarak, dış göç, insanların daha iyi bir gelecek arayışıyla yaptığı bir hamledir ve uluslararası toplum tarafından dikkatle takip edilmektedir. (Çakı, 2018)

2.4.2. Nedenleri Açısından Göç Türleri (Nurdoğan ve Doğan, 2019), (Yılmaz A. 2014)

Göç hareketleri pek çok etkene bağlı olarak gerçekleşebilir. Göç nedenleri arasında siyasal, ekonomik, sosyal ve doğal faktörler önemli yer tutar. Siyasal nedenlerle gerçekleşen göç hareketleri, ülkelerde yaşanan savaş, çatışma, insan hakları ihlalleri, baskı ve zulüm gibi durumlardan kaynaklanır. Bu tür göç hareketleri genellikle zorunlu göç olarak tanımlanır ve göçmenler kendi ülkelerinde güvenli bir yaşam sürdüremeyecekleri için başka ülkelere gitmek zorunda kalırlar. (Nurdoğan ve Doğan, 2019)

Ekonomik nedenlerle gerçekleşen göç hareketleri ise, düşük gelirli ve yoksul ülkelere, daha iyi yaşam koşullarına sahip olan gelişmiş ülkelere doğru gerçekleşir. Bu tür göç hareketleri genellikle gönüllü göç olarak tanımlanır ve göçmenler daha iyi bir iş ve gelir imkanı elde etmek, eğitim ve sağlık hizmetlerinden yararlanmak gibi nedenlerle göç ederler.

Sosyal ve kültürel nedenlerle gerçekleşen göç hareketleri, göçmenlerin aile, arkadaş ve topluluk bağlarını takip etmelerine ve başka bir ülkede aileleri veya yakın çevresinde yaşayan kişilerle bir arada olmak istemelerine bağlı olarak ortaya çıkar. Bu tür göç hareketleri de gönüllü göç olarak değerlendirilir. (Nurdoğan ve Doğan, 2019)

Doğal nedenlerle gerçekleşen göç hareketleri ise, afetler, iklim değişikliği, çevre kirliliği gibi etkenlerden kaynaklanır. Bu tür göç hareketleri genellikle iç göç olarak gerçekleşirken, afetler gibi olağanüstü durumlarda dış göç de söz konusu olabilir. (Yılmaz,2020)

Göç nedenleri, göç çeşitleri üzerinde etkili olduğu gibi, göçmenlerin hedef ülke seçimlerinde de belirleyici olur. Bu nedenle göç hareketlerinde göç nedenleri ve hedef ülke faktörleri dikkate alınmalıdır. (Yılmaz, 2020)

Zorunlu Göçler

Zorunlu göç, insanların kendi iradeleri dışında gelişen olaylar karşısında yaşadıkları bölgeden ayrılma mecburiyeti oluşturan göç türüdür. Dini, siyasi ve etnik baskılar, afetler, terör, savaş, ve iç karışıklık gibi sebeplerle insanların yaşadıkları yerleri can güvenliğini koruyabilmek için mecburen terketmeleri zorunlu göç olarak tanımlanmaktadır. (Nurdoğan; Şahin, 2019)

Zorunlu göçün sebeplerine baktığımızda ise aşağıdaki faktörler öne çıkmaktadır. (Çakı, 2018)

- “Temel gereksinimlerin karşılanmasındaki sıkıntılar
- Doğal afetler
- Savaşlar
- Siyasi, dini ve etnik yöndeki baskılar
- Güvenlik gereksinimi
- Sosyal hizmetlerin yetersizliği
- İklim değişikliği ve bu değişikliğin neden olduğu kuraklık, kaynak yetersizliği, açlık gibi faktörler de göçü zorunlu kılmaktadır.” (Çakı, 2018)

Gönüllü Göçler

İnsanların yaşadıkları ortamdan kendi rızaları ile ayrılarak farklı bölge veya ülkelere göç etmesine gönüllü göç denmektedir. Gönüllü göç eden insanlar yaşam kalitesini ve refah seviyesini yükseltmek, daha iyi ücretlerle ve daha iyi şartlarda çalışmak gibi ekonomik sebeplerle ya da daha konforlu bir yaşam, daha iyi eğitim imkanları gibi sebeplerle yaşadıkları yerlerden kendi istekleri ile ayrılmaktadırlar.

Gönüllü göçe sebep faktörlere ise aşağıda yer verilmiştir. (Çakı, 2018)

- Kariyer yapma isteği
- Kişilerin yaşam standartlarını yükseltme isteği, daha iyi sosyal çevre
- İş fırsatlarının çok olması sonucunda daha iyi getirili iş imkânlarının fazlalığı
- Sosyal hizmetlerden faydalanma isteği (eğitim, sağlık, ulaşım)
- Eş, dost, aile, akraba gibi benzer kültürdeki insanlarla yaşama isteği
- Kişisel inanç ve özgürlüklerini daha iyi ifade edilebileceği düşüncesi
- Teknolojik gelişmelerden yararlanma isteği (Çakı, 2018)

2.4.3. Yöntemleri Açısından Göç Türleri (Yılmaz, 2014)

Düzenli Göçler

Düzenli göç, 6458 sayılı YUKK’na göre, yabancıların yasal yollarla Türkiye’ye girişini, Türkiye’de kalışını ve Türkiye’den çıkışını ifade etmektedir.

Yani düzenli göç, insanların ülkelerinden farklı bir ülkeye çeşitli amaçlarla (Eğitim, çalışma, turizm, aile ziyareti vb.) gitmeye karar verdiklerinde kendi ülkesinden ayrılışı ve ev sahibi ülkeye gidişi, transit geçişi ve girişi düzenleyen yasal kanallar kullanılarak yaşadıkları ülkeden çıkışlarını ifade etmektedir. Yasal olarak ziyaret etmek istediği ülkeye giriş yapan göçmenlerin, geliş amacına uygun bir vizeye ve uygun belgelere sahip olması gerekmektedir. (YUKK)

Düzensiz Göçler

Düzensiz göç, 6458 sayılı YUKK'na göre yabancıların yasa dışı yollarla Türkiye'ye girişi, Türkiye'de kalışı, Türkiye'de izinsiz çalışması ve Türkiye'den çıkışı şeklinde belirtilmiştir.

Düzensiz göç; genellikle ekonomik, sosyal, siyasal veya çevresel nedenlerle kaynak ülkelerdeki bireylerin, hedef ülkelerdeki daha iyi yaşam koşulları, iş olanakları, eğitim, sağlık hizmetleri, sığınmacı statüsü vb. nedenlerle hedef ülkelere yasadışı yollarla veya yasal yollarla ama yasal süreleri aşarak girmesidir. (Kandemir, 2018)

Hedef ülkeler açısından düzensiz göç, ulusal güvenlik, kamu düzeni, ekonomik kalkınma, sosyal uyum, kültürel kimlik vb. konuları etkileyerek, çatışmaların ve suç oranlarının artmasına, işgücü piyasasında rekabetin ve maaşların düşmesine, evsizlik ve sağlık sorunlarının artmasına ve vatandaşların güvenini sarsarak geniş kesimlerin göç karşıtı düşüncelere yönelmesine sebep olabilir.

Kaynak ülkeler de düzensiz göç nedeniyle ekonomik, sosyal ve siyasal kayıplar yaşayabilir. Çünkü potansiyel işgücü kaybı, göçmenlerin ailelerine getirecekleri maddi katkıların azalması, beyin göçü gibi sorunlar nedeniyle işgücü piyasası zayıflayabilir. Bunun yanında, gençler ve yüksek eğitilmiş insanlar gibi göçmenlerin çıkışı ülkedeki sosyal ve siyasal yapının da zayıflamasına neden olabilir. Ülkenin istikrarı ve kalkınması da göçün kontrollü bir şekilde yönetilmesine bağlıdır.

Transit ülkeler de düzensiz göç nedeniyle pek çok sorun yaşar. Bu ülkeler genellikle düzensiz göçmenlerin güvenli geçişlerinin sağlanması, kamusal hizmetlerin yetersizliği, insani koşulların kötüleşmesi, yasa dışı faaliyetlere yönelme, insan kaçakçılığı, terörizm, sağlık sorunları, suç oranlarının artması vb. nedenlerle zarar görür. Ayrıca transit ülkelerin bu sorunlarla mücadele etmek için harcadığı maddi kaynaklar da artar.

2.5. Göç Kuramları

Göç olgusu farklı yönleri bulunması münasebetiyle çeşitli teori ve yöntemleri ile ele alınan birçok sosyal bilim disiplininin araştırma konusu haline gelmiştir. Buna bağlı olarak mevcut göç kuramları da farklı özelliklerde çeşitlendirilmiştir. Göçü tüm yönleri ile açıklayan bir kuramdan bahsetmek neredeyse imkansızdır. Bu nedenle farklı alanlarda farklı yönleri ve çeşitliliği ile ele alınan çalışmalarda Göç teorileri çeşitlilik kazanmıştır. Bazı çalışmalar temel olarak kabul edilen teorileri ele alırken bazı çalışmalarda ise alanlarına göre çeşitlendirmişlerdir. Bu bağlamda, bu çalışma sığınmacıların işgücü profillerinin incelendiği bir çalışma olduğundan bu bölümünde, göçün emek ile ilişkisine değinen ve emek göçünü öne çıkaran başlıca göç kuramları ele alınacaktır.

2.5.1. Ravenstein'in Göç Kanunları

Göç olgusunu açıklayan ilk kuramlardan biri Ravenstein'nin 1885 ve 1889 tarihlerindeki "The Laws of Migration" "Göç Kanunları" adlı çalışmasıdır. 1871-1881 yıllarındaki İngiliz nüfus sayımı dikkate alınarak yapılan araştırmada Ravenstein 7 maddeden oluşan Kanunlarını ortaya koymuştur. Göç kuramları üzerine yapılan bilinen en eski çalışma özelliğini taşıyan bu kanunlarda çok genel ve temel konuların ele alındığı, daha çok yüzeysel analizlerin yapıldığı bir çalışma olsa bile bir çok disiplin alanındaki çalışmaların öncüsü olarak kabul edilmektedir. (Nasırova, 2016)

19. yüzyılın ikinci yarısında İngiltere'de gerçekleşen hızlı kentleşme ve endüstrileşme, çalışma hayatının temelini oluşturmuş ve yeni iş fırsatları oluşturarak emek piyasasında önemli değişikliklere yol açmıştır. Gelişen ulaşım ve haberleşme imkanları da aynı dönemde oluşmuş ve insanların şehirlerinden uzaklara yönelmelerine sebep olmuştur. Bu dönemde, milyonlarca insan daha iyi bir hayat arayışına girmiş ve göç etmeye başlamıştır. (Nasırova, 2016)

Ravenstein, bu dönemde gerçekleşen göç hareketlerini incelemiş ve "Göç Kanunları" adlı iki makalesinde belirlediği yedi kanunla göç teorisine temel oluşturmuştur. Bu kanunlar, göç hareketlerindeki nedenleri, kaynak ve hedef bölgeleri, göçmenlerin özelliklerini ve diğer faktörleri ele almaktadır. Ravenstein, bu kanunlarla göç

hareketlerinin özelliklerini belirleyerek, göçün sosyal, ekonomik ve coğrafi boyutlarını açıklamıştır.

Göç hareketleri, bu dönemde insanların yaşam kalitelerini arttırmak için girdikleri bir mücadele haline gelmiştir. Endüstrileşme, çalışma hayatının pek çok unsuru için değişimlere yol açmış, bu değişimlerin sonucunda iş imkanları artmıştır. Bu gelişmeler, insanların farklı yerlere göç etmelerine ve daha iyi bir yaşam arayışına yönelmelerine sebep olmuştur. Böylece, Ravenstein'ın belirlediği göç kanunları da konuya dair derinlemesine bir anlayış sunarak, göç hareketlerinin sosyal ve ekonomik faktörlerini ele almıştır. (Nasırova, 2016)

- 1. Göç ve mesafe:** Göçmenlerin büyük bir kısmı kendi yerleşim yerlerinden ayrılarak en yakın sanayi ve ticaret merkezlerine göç etmektedirler. Sanayi şehirlerindeki merkezlere gelen göç akımlarının boyutlarını da o sanayi merkezlerinde bulunan iş imkanlarının o bölgelerde yaşayan nüfusa oranını belirler.
- 2. Göç ve aşamalar:** Ravenstein'ın ikinci göç yasası bir devam niteliğindedir. Buna bağlı olarak sanayileşme ve ticaretin gelişmesi sonucunda şehirlerde ve şehir çevresindeki yakın yerleşim yerlerinde meydana gelen hızlı ekonomik büyüme insanları sanayi merkezlerindeki yerleşim yerlerine hızla çekmektedir. Bununla birlikte kırsal kesimde ise sanayi merkezine giden kişiler nedeniyle çalışma çağındaki nüfusta bir azalma, diğer bir deyişle 'boşluklar' oluşacaktır. Bu 'boşluklar'ı ise uzak bölgelerden gelen göçmenler dolduracaktır. O göçmenlerin geldiği bölgelerdeki çalışma nüfusundaki azamayı ise o bölgelere yakın yerlerden gelen diğer göçmenler dolduracaktır. Her aşamada daha fazla göçmen şehre yönelecek ve şehrin avantajları göçmenler tarafından algılandıkça göç ülke geneline yayılacaktır.
- 3. Yayılma ve emilim süreçleri:** Ravenstein'a göre, ülkelerin bölgeleri arasında ekonomik farklılaşmalar bulunmaktadır. Bu farklılaşmalar nedeniyle nüfus sürekli hareket etmekte, yani yayılmaktadır. Yine Ravenstein'a göre göçmenler sadece ikamet yerlerini değiştirmek için göçe müsamaha göstermezler bununla birlikte daha iyi bir yaşam ve çalışma koşulları elde etmek için de göç ederler. 19. yüzyıl koşulları açısından bakıldığında göçmenler kentte gelişen ekonomik ve ticari faaliyetlerin getirilerinden yaşadıkları şehirlerde yararlanmamakta olduklarından ve

bu durumdan pay almak istedikleri için de göç etmektedirler. Buna göre büyüyen sanayi merkezleri, nüfusları yardımıyla büyüyecekleri süreç yerine göçün kentlere yayılması sonucu ortaya çıkan bu göç süreci ile büyümekte ve göç, kentlerde sanayi merkezlerinde emilmektedir.

- 4. Göç zincirleri:** Ravenstein'a göre göç süreci bir zincir halinde gelişir, yani göç alan yerleşim alanları zamanla göç etmeye başlar. Yani her bir göç dalgası tetikleyici etki yaparak bir başka göç dalgasını oluşturacak ve bir kere başladıktan sonra birbiri ardına devam edecektir.
- 5. Doğrudan geçiş:** Ravenstein'ın beşinci kuralı, diğer dört kural gibi geçiş sürecine odaklanır ancak farklı bir göç hareketini tanımlar. Bu kuralda bahsedilen göç, doğrudan ve kademelidir ve genellikle büyük ticaret ve sanayi merkezlerine yönelik gerçekleşir. Bu göç, diğer kuralda tanımlandığı gibi zincirleme ve kademeli değildir. Ravenstein'a göre bu tür göç hareketi iki farklı şekilde gerçekleşebilir. İlk modelde göç, kademeli ve kısa mesafeli olabilirken, ikinci modelde göç uzun mesafeli ve kademelidir. Bu farklılık, birinci modelde göç hareketinin birden fazla bölgeyi kapsamasına karşılık, ikinci modelde doğrudan hedeflenen tek bir bölgeyle sınırlı kalmasıdır.
- 6. Kırsal ve kentsel yerleşimciler arasındaki fark:** Kırsal alanlarda yaşayan insanlar, kentsel alanlarda yaşayanlara göre göç etmeye daha yatkındır. Kente yapılan göçler kentte yaşayanları yerinden etmezken; Kırsal alanlardan kırsal alanlara olan göçler, kırsal alanlarda yaşayanları yerinden etmekte ve basamaklı olarak göç dalgaları ve artan göçler yaratmaktadır.(Türkkan, 2019)
- 7. Kadın Erkek Farkı:** Ravenstein'ın baştaki çalışmasına göre, kadınların erkeklere göre göçmenliğe daha yatkın oldukları iddia edilmektedir. (Adıgüzel, 2018) Ancak ikinci çalışmada bu kuralda bir düzeltme yapılmıştır. Buna göre, kadınlar iç göç ve kısa mesafeli göçte daha aktifken, erkekler uzun mesafeli ve uluslararası göçte daha fazla katılmaktadır.
(Kondakçı, 2021)

2.5.2. İtme – Çekme Kuramı

İtici-çekici faktörler teorisi, göç olgusunu inceleyerek, göçmenin kararını etkileyen faktörleri analiz eder. Everett Lee tarafından yayınlanan "A Theory of Migration" adlı

makalede tanımlanan bu teori, Ravenstein'ın göç üzerine yaptığı çalışmaların eksikliğine dikkat çeker ve göç sürecini yarı kalıcı veya kalıcı bir ikamet değişikliği olarak tanımlar. (Kondakçı, 2021)

Teori, göçün gerçekleştiği yerle, gidilen yer ve arada var olan engeller arasında analiz yaparak, göç eyleminin itici ve çekici yönlerini hesaplamayı amaçlar. Göçmenin yaşadığı yerle ilgili faktörler, gidilen yerle ilgili faktörler, aradaki engeller ve bireysel faktörler bu hesaplama sürecinde göz önünde bulundurulur. (Karaduman, 2017)

Sonuç olarak, itici faktörlerin eksileri, çekici faktörlerin artılarından fazla ise, göçmenin göç eylemi gerçekleşir. Bu teori, göçmenlerin kararını etkileyen faktörlerin anlaşılmasını sağlayarak, göçle ilgili politikaların planlanmasında önemli bir rol oynar.

(Lee, 1966).

Lee'nin göç olgusunun süreci ve göçmenlerin göç kararını etkileyen faktörler sıralandığında; (Lee, 1966) , (Durmaz,2019)

- a) Yaşanılan yerle ilişkili faktörler
- b) Gidilmesi Düşünülen Yerle ilişkili faktörler
- c) Yaşanan Yerle Gidilecek Yer Arasında Bulunan Engeller
- d) Bireysel faktörler (Lee, 1966) (Durmaz, 2019)

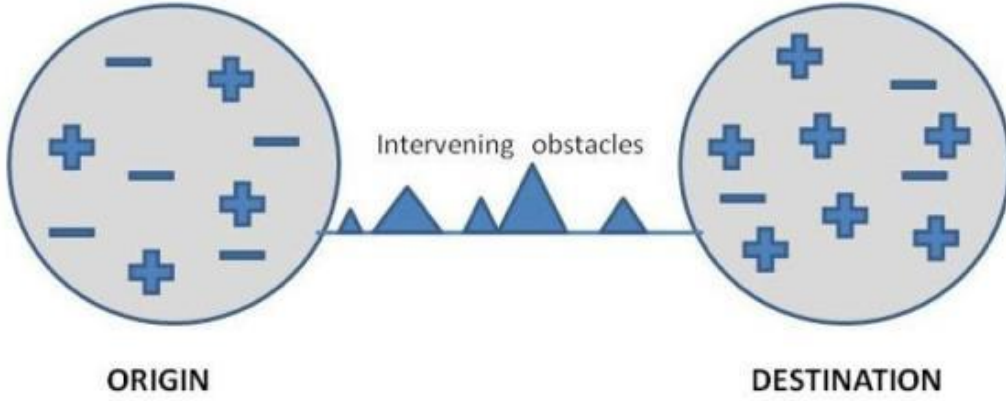
Tüm bu faktörler incelenerek göçün itici ve çekici yönleri dikkate alınır.

Örneğin; Göç etmek istediğiniz yerle ilgili çekici faktörler veya itici faktörler nelerdir?

Tüm bu faktörlerin itici ve çekici yönleri hesaplanarak göç kararı verilir.

Bu teoriye göre; Hesaplamalar sonucunda artılar (çekici yönler) eksilerden (itici yönler) fazla ise göç eylemi gerçekleşecektir. (Akyıldız, 2019)

Lee's Push-Pull Theory

Şekil 14- LEE'nin İtme-Çekme Kuramı

Kaynak: <https://rashidfaridi.com/2018/04/05/migration-theories-lees-push-pull-theory/> Erişim Tarihi: 01.06.2023

LEE'nin İtme-Çekme Kuramı, insanların davranışlarının temelinde üç güç kaynağının yattığını öne süren bir kuramdır. Bu güç kaynakları, "itici güçler", "çekici güçler" ve "engelleyici güçler"dir. (Lee, 1966)

İtici güçler, insanların motivasyonunu artıran ve hedeflerine ulaşmalarına yardımcı olan güçlerdir. Örneğin, bir kişinin yüksek bir ücret kazanma ya da daha iyi bir kariyer yapma hedefleri onun için bir itici güç olabilir. Bunun yanı sıra, ailemizin bize olan beklentileri, gelecekteki hayallerimiz ya da özgüvenimiz de itici güçler arasında yer alabilir. (Lee, 1966)

Çekici güçler ise insanların canlarını çeken, cazip gelen, tatmin edici olan faktörlerdir. Bu faktörler, örneğin mutlu bir ilişki, kaliteli bir hayat tarzı, sosyal prestij gibi hedeflerde mevcuttur. İş, eğitim, ilişki ve sosyal statü, çekici güçlerin en belirgin örnekleridir. (Lee, 1966)

Engelleyici güçler ise insanların ilerlemelerini engelleyen, motivasyonlarını azaltan veya başarılarını sınırlayan faktörlerdir. Bunlar arasında ekonomik zorluklar, olumsuz

tutum ve elverişsiz koşullar yer alabilir. Engellere rağmen insanlar başarılı olabilirler, ancak motivasyonları önemli ölçüde azalabilir. (Lee, 1966)

Bu nedenle, LEE'nin İtme-Çekme Kuramına göre, kişi davranışlarına katkıda bulunan faktörlerle ilgili olarak olumlu veya olumsuz etki eden itici, çekici ve engelleyici güçleri bir arada değerlendirerek insan davranışlarının nedenlerini anlamak mümkündür.

Bireylerin kişisel tercihleri, yaşam döngüsü aşamalarına göre değişebilir ve doğal olarak göçü teşvik eden ya da geciktiren faktörler vardır. Ancak, göç kararını vermek büyük ölçüde algılama sürecine bağlıdır ve bu da kişisel faktörlere bağlıdır. Göç süreci, tüm bu faktörler arasındaki etkileşimden kaynaklanan sonuçtur.(Lee, 1966)

2.5.3. Petersen'in Beş Göç Tipi Kuramı

Göçle ilgili itme ve çekme teorileriyle ilgilenen ve göç konusunda çalışan bir diğer teorisyen de Wolfgang Petersen'dir. Tüm insanların aynı olduğu ve göçün normal bir şey olduğu görüşüne karşı çıkarak, "Her insan aynıysa neden bazıları göç ediyor da bazıları etmiyor?" Sorusuyla çalışmalarına başladı. Petersen'in çalışmasının özünde, itme-çekme faktörlerinin altında yatan nedeni aradı. Petersen, tarihsel süreçlerden söz ederek, belli bir dönemde itici bir faktör olarak görülen bütünlüğün, belirli bir dönemde çekici bir faktör olduğunu belirtmektedir. Petersen, ekonomik faktörlerin önemli olduğunu, çeşitli sınıflarda ekonomik yapının ne anlama geldiğini ve ekonominin göçü ne şekilde etkilediğini göçlerin sınıflandırılmasında incelenmesi gereken konular olarak ortaya koymuştur. Petersen'e göre ekonomideki dalgalanmalar farklı sınıflarda farklı tepkilere neden olmaktadır. Petersen de bu durumu göz önünde bulundurup bireysel ve sınıfsal farklılıkları dikkate alarak beş tür göç oluşturmuştur. (Türkkan, 2019), (Petersen, 1958).

İlkel (Primitive) Göçler: Doğal ortamın yarattığı itme etkisiyle gerçekleşen göç türüdür. Göçebe toplulukların dönemsel göçleri de bu gruba dahildir. Petersen, bu tür göçlerde kuraklık, kötü hava koşulları ve çevrenin fiziksel zorlukları sonucunda yaşanan göçlere odaklanmıştır. (Çağlayan, 2006)

Yönlendirilmiş (impelled) ve Zorunlu (Forced) Göçler: Yönlendirilmiş göçte, göçmenler çok az da olsa göç süreçlerini kendileri kontrol edebilirken; zorunlu göç tiplerinde süreç tamamıyla göç eden kitlenin iradesi dışında gerçekleşmektedir. (Türkkan, 2019) Bu göçlerin ikisinde de doğal olaylardan çok sosyal durumlardan kaynaklanan itici ve çekici unsurlar ön plana çıkmaktadır. Buna göre göç kararı göçmenlerin kendi isteğinde

değildir. Bu tür göçlerde hükümetler veya toplumsal olaylar baskın bir role sahiptir. Milli Mücadele yıllarında gerçekleştirilen mübadele ve azınlıkların yurt dışına gönderilmesi daha çok yönlendirilmiş göçlere örnek olarak verilebiliyorken, Petersen, Nazilerin Yahudileri göç etmeye zorlamak için Yahudi karşıtı eylemler düzenlemesini ve Yahudileri toplama kamplarına götürmelerini de bu göç tiplerine örnek olarak vermektedir. (Jackson, 2010)

Serbest (Free) Göç: Bu göç türünün diğer göç türlerinden farkı, göçün oluşumunda belirleyicisinin göçmenin kendisi olmasıdır. Serbest geçiş türünde herhangi bir zorlayıcı veya itici güç yoktur. Göç edecek bireyler kendi kararlarını kendileri verirler ve buna göre hareket ederler. Serbest Göç diğer toplu göçlerden ziyade kişisel tercihlerle ilerleyen göçü ele almaktadır. Çalışmak için ülkelerinden veya şehirlerinden ayrılan göçmenler, bu tür göçlere örnek olarak verilebilir.(Türkkan, 2019)

Kitlesel (Mass) Göç: Serbest göçlerin bir sonucu olarak toplu göçler meydana gelir. Serbest göç sonucunda az sayıda öncü bireyin başka bir yere göç etmesi ve kendi ülkeleri ile bağ kurması sonucunda o ülkeden gelen göçmenlerin sayısı artar ve göç kitleselleşir. 1960'lı ve 70'li yıllarda Türkiye'den Batı Avrupa'ya, özellikle Almanya'ya göçler örnek gösterilirken 2011 yılında Suriye'de yaşanan iç savaştan dolayı başta Türkiye olmak üzere diğer ülkelere topluluk halinde göç eden Suriyelileri de kitlesel Göçe örnek olarak verebiliriz.(Gümüş, 2018)

2.5.4. Kesişen Fırsatlar Kuramı

Samuel A. Stouffer 1940 yılında yazdığı “Intersecting Opportunities” adlı çalışmasında göç; göç edilecek mesafe, göç yerindeki fırsatlar ve bu fırsatların yoğunluğunu ele almıştır. Stouffer, teorisini oluştururken; mesafe faktörünü ön plana almıştır. Göç edilecek yer ve ağırlık merkezi olmak üzere iki farklı hedef üzerindeki yerçekimi etkilerini ve aralarındaki mesafeyi dikkate alarak değerlendirmelerde bulunmuştur. Teoriye göre, hareketlilik ile mesafe arasında zorunlu bir ilişki yoktur. Göç eden bireylerin sayısı ile gittikleri yerdeki fırsat sayısı doğru orantılı, kesişen fırsat sayısı ise ters orantılıdır. Bu bağlamda bir yerde ne kadar çok fırsat varsa o kadar çok insan oraya göç eder. Bölgedeki ekonomik imkanların bolluğu ve istihdam oranının yüksek olması göç edecek bireyleri olumlu yönde etkilemektedir. (Türkkan, 2019)

Göçün kesişen fırsatlar teorisi, göçün uzaklığına bağlı olarak, göç sırasında karşılaşılabilecek güçlükleri de dikkate alarak değerlendirerek, göçe önemli bir katkı sağlamaktadır. Göç ederken alınması gereken mesafe, aşılması gereken ulus-devlet sınırlarının aşılması göç üzerinde birçok olumsuz etkiye sahiptir. Sınırlardaki kontrol sistemi ve mekanizması, uluslararası göçü zorlaştırmakta ve göçün gerçekleşmesini engelleyen bir kısıtlama anlamına gelmektedir.

Bu teori, yaygın ve kapsamlı olmamakla birlikte emek göçü ve ekonomik göçü esas almaktadır. Teoriye göre bir bölgedeki iş imkanları ve iş imkanlarının cazibesi o bölgenin çekiciliğini olumlu yönde arttırdığını ortaya koymaktadır. Ayrıca bölgedeki iş imkanlarının niceliksel çokluğu, bölgede yerleşik işçi sayısı, oluşabilecek göçün büyüklüğünü belirleyen faktörlerdir. (Türkkan,2019)

2.5.5. Merkez Çevre (Dünya Sistemi) Kuramı

Immanuel Wallerstein'ın göç üzerine yaptığı çalışma "Merkez-Çevre Teorisi, Dünya Sistemleri Analizi Modern Dünya Sistemleri Teorisi" olarak da bilinmektedir. Wallerstein, göçü şimdiye kadar göçe neden olan araştırma, çalışma ve faktörlerden farklı bir bakış açısıyla değerlendirilmiştir. Wallerstein, Kapitalizmi göç hareketliliğinin ana nedeni olarak görmekte ve teorisinde anlatmaya çalışmaktadır. Wallerstein'ın 1974'te yayınlanan dünya sistemleri analizi temelini merkez ve çevre ülkeler arasında gerçekleştiğini vurgular. (Akyıldız, 2019), (<https://strasam.org/ua-iliskiler>)

Immanuel Wallerstein, kurumsal kapitalizmin ve neo-sömürgeciliğin uluslararası göçü etkileyen ana faktör olduğunu savunmuştur. 1500'lerden beri genişleyen uluslararası ekonomilerden kaynaklanan uluslararası göç dünya pazarı halini almıştır. Merkezde kapitalist olan ağ sistemi, teori kapsamında geliştirilen ağ sistemine göre; kapitalist olmayan ortamlarda bulunan çevreye nüfus etmeye başlayarak uluslararası göçü oluşturur. Çevre ülkelerin bünyesinde bulunan hammadde ve emek kapitalist sızıntılar sonucunda merkez(çekirdek) ülkelerin koruması altına alınmaya başlanır. Bu kapsamda Merkez ülkelerde meydana gelen işgücü açığı sonucunda çevre ülkelere merkez ülkelere işgücü göçü hareketi oluşmaktadır. (Kara, 2015)

Merkez ülkeler olarak isimlendirilen gelişmiş ülkeler; İşlenmiş mallar için ucuz işgücü, pazar ve hammadde açısından az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelere bağımlıdır. Çevre ülkeler ise; artan nüfus, mevcut ekonomik altyapı ve maddeyi işlemek için yetersiz

teknolojileri nedeniyle ham maddeye bağımlı olan merkez ülkelere bağımlıdır. (Türkkan, 2019)

İtme-çekme teorileri genel olarak bireylerin gönüllü göçüne odaklanırken, Dünya sistem teorisi; Kapitalizmin kitlesel emek gücü arayışına değinmektedir. Dünya Çevre Teorisinde, Kapitalizmin merkez ülkeleri ile az gelişmiş ülkeler arasındaki merkez- çevre eşitsizliği ve eşit olmayan şekilde oluşturulmuş güç ve sömürünün bir sonucu olarak emek göçü meydana gelmektedir. Merkez çevre teorisinin oluşumunda kapitalist sistemin etkisi büyüktür. Dünya sistemi çerçevesinde, kapitalist yayılmanın da etkisiyle çevre ülkelerdeki göçler meydana gelmektedir. (Türkkan, 2019)

2.5.6. İlişkiler Ağı Kuramı

Bu teorinin temelinde göçmenlerin göç ettikleri ülke ile göç ettikleri ülkeler arasında kurdukları sosyal ilişkilerin varlığı ve bu ilişkilerin diğer göçler üzerinde oluşturduğu etki yatmaktadır. (Çağatay, 2006)

Bu teoride göç olgusu incelenirken göçün bütün boyutlarıyla ele alınarak incelenmesi ve benzeri olaylarla karşılaştırılarak analiz edilmesi gerektiği üzerinde durulmaktadır. (Çağatay, 2006)

Ayrıca ilişkiler ağı kuramında göçün başlamasına neden olan faktörlerden önce göç sürecinin devamında yer ve zaman gibi değişkenlerin üzerine araştırmalarda bulunmaktadır.

Araştırmalar, İlişkiler Ağı Kuramının altı önemli işlevinden söz edilmektedir. (Çakı, 2015)

1. Network ağı, göçün beraberinde getirdiği maliyet ve olumsuzluklardan dolayı göçmenlere olumlu olarak yansımaktadır.
2. Göçün yerini ve başlangıcını belirleyerek göç edecek kişilerin kimler olduğunu belirler.
3. Göçmenlerin göç ettikleri yerlerdeki uyum süreçlerine önemli derecede katkı sağlar.
4. Göçmenlerin gittikleri toplumda bir bütün olarak kalmalarını ve anavatanları ile ilişkilerinin devamlılığını sağlar.
5. Göçün boyutunu ve süresini belirleyebilir.
6. Yeni göçmenlere ve göç etmiş olanlara her konuda bilgi vererek yardımcı olabilir. (Çakı, 2015)

2.5.7. İkili İşgücü Piyasası Kuramı

Michael J. Piore tarafından 1970'lerin sonlarına doğru geliştirilen bir teoridir. Bu teoriye göre; Kapitalizmin var olabilmesi için asgari ücretin çalışma standartları ile istihdam edilecek işgücüne ihtiyaç duyulmaktadır ve bu işgücü daha çok göçmen işçilerden sağlanmaktadır. (Piore, 1972; Saraçlı, 2011)

Modern sanayi ülkelerinde bu ihtiyaçların karşılanması için uluslararası göçmen işçilerin işgücünden yararlanılmaktadır. Uluslararası göçmenler de ihtiyaçlarını karşılamak ve kendi ülkelerinde sunulmayan bu fırsatlardan yararlanmak için göç etmektedirler.

Bu teoriye göre; (Piore, 1972; Saraçlı, 2011)

Modern ekonomilerde işgücü piyasaları birincil sektör ve ikincil sektör adı verilen ikili bir yapıdan oluşur. Birincil sektör yüksek nitelik ve bilgi gerektirir. Bu nedenle ülkelerin kendi vatandaşları yani yerli işçiler çoğunlukla yüksek nitelik ve bilgi gerektiren iyi çalışma koşulları ile birincil sektörde çalışmaktadır. Emegın çok yoğun olduğu, yüksek beceri gerektirmeyen, ayrıca yüksek ücret ve statü de sağlamayan işlerin olduğu işlerde ise ikincil sektörde işçiler çalışmaktadır. Ancak yerel işçiler ikincil sektör işlerinde çalışmak istemediklerinden ikincil sektörde işgücü sıkıntısı yaşanmaktadır. (Piore, 1972; Saraçlı, 2011)

Ortaya çıkan bu işgücü açıkları genel olarak; Kendi ülkelerinde çok daha kötü çalışma koşullarına sahip olan, işin statü boyutunu önemsemeyen amacı geçim derdi olan göçmen işçiler tarafından doldurulmaktadır. (Piore, 1972; Saraçlı, 2011)

2.5.8. İşgücü Göçünün Yeni Ekonomi Kuramı

1990'larda Oded Stark tarafından geliştirilen ve neo-klasik geleneğe dayanan bu teori, göçmen ailesinin göçün oluşum sürecindeki rolüne odaklanmaktadır. Buna göre göç kararı sadece bireyin değil aile üyelerinin de etkili olduğu bir süreçtir. Göç olgusu sadece hedef ülke ile kaynak ülke arasındaki ücret farklılıklarından kaynaklanmamakta, aynı zamanda görelı yoksulluk, gelir farklılıkları, güvensizlik vb. gibi birçok faktöre bağlanmaktadır. Ayrıca göç olgusunun istikrarsız piyasalarda sermaye sağlama aracı olduğu ve bunun sonucunda tarım şirketlerinin kapitalist şirketlere evrildiği belirtilmektedir. (Toksöz, 2006)

Stark'a göre göç sürecinde ailelerin görece yoksulluğunu algılama derecesinin önemli olduğunu belirtmektedir. Göçmenlerin göç yasası sonrasında kendi ülkelerine gönderdikleri dövizler, ülkelerinde kalan aileleri için bir tüketim ve yatırım aracıdır. Bu teoride göçün, hane gelirine yüksek oranda katkı sağlamasa da ailenin işletme yaparak yeni bir gelir kaynağı yaratmasını sağladığı varsayılmaktadır. Dolayısıyla işgücü göçünün yeni ekonomi teorisine göre göç, ailelerin gelir düzeyindeki değişimler anlamına gelmekte ve göçmenlerin aile üyelerine gönderdikleri paralarla görece yoksulluk düzeyini etkilemektedir. Göç alan ülkelerde hükümetlerin hane halkının gelirini artırıcı politikalar uygulamaması durumunda göç etme isteğinin artacağı görülmektedir. (Toksöz, 2006)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMA YÖNTEMİ/MATERYAL VE YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Şekil 15 – Araştırmanın Modeli

3.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Türkiye, kuruluş tarihinden itibaren sürekli göç sorunu ile karşı karşıya kalan bir ülkedir. Ancak bu göç hareketliliği son yıllarda komşu ülkelerden kaynaklanan ekonomik, siyasi, sosyal vb. nedenlerden dolayı ülkelerini terk etmek isteyen yabancı sayısının artması ile ivme kazanmış durumdadır.

Söz konusu yabancılar devlet tarafından kayıt altına alınırken her ne kadar demografik bilgileri de alınmakta ise de mesleki deneyimlerine ilişkin bilgilere yüzeysel olarak yer verildiğinden yabancıların meslekleri, ülkelerindeki iş deneyimleri ve hangi alanlarda istihdam edilebileceklerinin tespit edilebilmesi için bu tür bir çalışmaya ihtiyaç olduğu değerlendirilmektedir.

Bu Çalışmanın amacı; Çanakkale ilinde ikamet eden Uluslararası Koruma Sahibi Yabancıların (Sığınmacıların) işgücü piyasasındaki profillerini araştırmaktır. Ayrıca araştırma ile çalışma hayatında yer alan sığınmacıların profillerini farklı boyutlarda inceleyerek mevcut durum analizi yapılması amaçlanmaktadır.

Türkiye, güvenli bir ülke arayan milyonlarca sığınmacının ikamet noktası olmuş ve ardından dünyada en çok sığınmacıya ev sahipliği yapan ülke konumuna gelmiştir. Fakat, sığınmacı sayısının fazla olması, hem Türkiye hem de sığınmacılar açısından kaçınılmaz sorunların ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bu sorunların en önemlilerinden biri ise iş hayatında yaşanan sorunlardır. Bu çalışmada ele alınan konu; yabancıların niteliklerinin araştırılması ve yeteneklerine uygun alanlarda çalıştırılması vb gibi durumların tespit edilmesi ve göçün iyi yönetimi konusunda oluşturulacak politikalara katkı sağlamak amacıyla sığınmacıların profillerini belirlemek ve analiz etmektir. Bu amaçla, araştırma soruları aşağıdaki şekilde oluşturulmuştur:

- Sığınmacıların ülkelerinde çalıştığı sektörlerle Türkiye’de çalıştığı sektörler arasında farklılıklar var mıdır? Mesleki yeterlilikleri ne düzeydedir?
- Sığınmacılar gelirleriyle ihtiyaçlarını karşılayabiliyorlar mı?
- Sığınmacılar aldıkları ücretlerle aile geçimine katkı sağlayabiliyorlar mı?
- Sığınmacılar ülkelerinden ayrılma kararını alırken çalışma amaçlı gelenler çoğunlukta mıdır?
- Menşe ülkeleri ile kıyaslandığında yaşam standartları ne düzeydedir?
- Sığınmacılar çalışma hayatlarında ne gibi sorunlar yaşamaktadırlar?

- Sığınmacılar ev sahibi toplumun yabancı algısı hakkında ne düşünüyorlar?
- Ülkelerinden ayrılmalarına sebep olan problem ortadan kalksa ülkelerine geri dönmeyi düşünüyorlar mı?

3.3. Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini Çanakkale ilinde yaşayan Uluslararası Koruma Başvuru Sahibi yabancılar oluşturmaktadır. Çalışma hayatındaki sığınmacıların, işgücü piyasasındaki profilleri ile çalışma hayatlarına giriş süreçleri ve bu süreçte karşılaştıkları sorunlar üzerinde durulmuştur. Araştırma 18-60 yaş arası çalışan Uluslararası Koruma Başvuru ve Sahibi yabancıları kapsamaktadır.

Göç İdaresi Başkanlığından istenilen verilere göre Çanakkale ilinde yaşayan farklı uyruklarda şartlı mülteci ve ikincil koruma sahipleri de dahil toplam 423 Uluslararası Koruma Başvuru Sahibi bulunmaktadır. Söz konusu 423 yabancından 41 farklı uyruklu yabancı ile basit tesadüfî örnekleme yöntemi ile görüşme yapılmıştır. Böylelikle araştırmada sığınmacıların iş hayatındaki profilleri farklı boyutlarda incelenerek mevcut durum analizi yapılması planlanmıştır.

- a. Katılımcıların genel özellikleri:
  - i. Cinsiyet: Kadın / Erkek
  - ii. Yaş grubu: 18-60
  - iii. Eğitim durumu: Hepsi
  - iv. Mesleki özellikleri : Hepsi
  - v. Sosyolojik, ekonomik ve kültürel özellikleri

3.4. Araştırmanın Veri Toplama Yöntemi ve Aracı

Çanakkale ilinde ikamet etmekte olan şartlı mülteci ve ikincil koruma statüsüne de sahip yabancılar da dahil toplam 423 Uluslararası Koruma Başvuru Sahibi yabancıların 41 tanesi ile basit tesadüfî örnekleme yöntemi ile yarı yapılandırılmış mülakat tekniği kullanılarak görüşme sağlanmıştır. Görüşmeler genellikle Göç İdaresine iş ve işlemler için gelen yabancıların buldukları bekleme alanlarında bilgisayar üzerinden mülakat formu ile gerçekleştirilmiştir. Mülakata başlamadan önce tüm katılımcılara araştırmanın amacı ve yöntemi hakkında bilgiler verilmiş, kişisel verilerin gizli tutulacağı belirtilmiştir. Görüşmeler 1 Şubat – 20 Nisan 2023 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir.

3.5. Araştırmanın Kapsamı ve Kısıtları

Araştırmada sığınmacıların iş hayatındaki profilleri farklı boyutlarda incelenerek mevcut durum analizi hazırlanacaktır. Bu kapsamda mülakat yöntemi kullanılacaktır. Toplamda 423 kişi olan tüm sığınmacılara mülakat yapma imkanı olmadığı için 18-60 yaş arası çalışan 41 kişilik bir kitleye uygulanarak genelleme yapılmıştır.

3.6. Verilerin Analizi

Araştırmadan elde edilen veriler içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. İçerik analizi yöntemi kullanılırken öncelikle araştırmanın sorularına yönelik tüm uyrukları kapsayan kodlar oluşturulmuş daha sonra araştırma sorularıyla oluşturulan kodlar ile uyruklara göre analiz gerçekleştirilmiştir. Görüşme sağlanan katılımcılara uyruklarının baş harfleri ile cinsiyetleri belirten kodlar verilmiştir. Araştırmada tüm kodlama ve analiz işlemleri bilgisayar destekli nitel ve karma veri analizi programı olan MAXQDA Analytics Pro 2022 vasıtasıyla gerçekleştirilmiştir.

MAXQDA, nitel araştırmaların analiz sürecini daha sistematik ve açık hale getirmek için kullanılan profesyonel bir yazılımdır. Araştırmacılar tarafından 1989 yılından beri kullanılan bu yazılım, nitel araştırmaların doğasına uygun hale getirilmesi için sürekli olarak geliştirilmektedir.

MAXQDA, verilere ilişkin her türlü materyali muhafaza etme ve teyit edilebilirlik sağlama imkanı ile birlikte nitel analizin doğasına uygun olarak modeller ve görselleştirmeler yapma olanağı da sunar. Bu sayede analiz süreci daha etkili ve verimli bir şekilde yürütülebilmekle birlikte araştırmacılara verileri daha iyi anlama, keşfetme ve yorumlama imkanı sunabilmektedir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMA BULGULARI

Bu çalışmada Çanakkale ilinde ikamet eden Uluslararası Koruma Başvuru Sahibi yabancıların uyruklara göre dağılımı ile yaş, cinsiyet, medeni halini belirten demografik bilgilerinin yanı sıra,

- Türkiye’de hangi statüde kaldıklarını
- Mesleki yeterlilikleri,
- Gelir durumları,
- Menşe ülkesine kıyasla yaşam standartlarının ne düzeyde olduğu,
- Aile geçimine katkı sağlayıp, sağlamadıkları,
- Ülkesinden ayrılmaya etki eden faktörler,
- Ev Sahibi Toplumun Yabancı Algısı,
- İş hayatında karşılaştıkları problemler,
- Ülkelerine geri dönme isteği,

konularında yapılan görüşmelerden elde edilen bulgular üzerine yapılan analizler yer almaktadır.

4.1. Araştırmaya Ait Bulgular

Göç İdaresi Başkanlığı tarafından yapılması ve verilerin paylaşılması uygun görülen bu araştırmada, İl Göç İdaresi Müdürlüğünün verilerine göre Çanakkale ilinde toplam 599 Uluslararası Koruma Başvuru ya da Statü sahibi yabancı bulunmaktadır. Bunların 423 tanesini ise 18-60 arası yabancılar oluşturmaktadır. Araştırma kapsamında yapılan görüşmeler neticesinde 28 Afganistan, 8 İran, 2 Irak, 1 Demokratik Kongo, 1 Sudan ve 1 Uganda olmak üzere toplam 41 sığınmacı ile görüşme sağlanmıştır. Yapılan görüşmelere dair bulgular aşağıda yer almaktadır.

4.1.1. Sığınmacılara Ait Demografik Bulgular

Görüşme yapılan katılımcılara ait demografik bulgular aşağıdaki tablolarda yer almaktadır.

Tablo 1- Görüşme Yapılan Katılımcıların Yaş Dağılımları

Yaş	Afganistan Frekans	Afganistan Yüzde %	İran Frekans	İran Yüzde %	Diğer Frekans	Diğer Yüzde %
Hepsi	28	100	8	100	5	100
18-24	15	54	0	0	1	20
25-30	5	18	0	0	0	0
31-36	3	11	1	12,5	1	20
37-42	4	14	2	25	0	0
43-48	1	3	1	12,5	1	20
49+	0	0	4	50	2	40

Sığınmacıların yaş aralıklarına bakıldığında Afgan sığınmacıların büyük çoğunluğunun 18-24 ve 25-30 yaş aralığındaki gençlerden oluştuğu görülebilmektedir. İran ve diğer uyruklara bakıldığında ise sığınmacıların yaş aralıklarının daha çok orta yaş grubuna kaydığı tabloda da rahatça görülebilmektedir.

Tablo 2- Görüşme Yapılan Katılımcıların Cinsiyet Dağılımları

Cinsiyet	Afganistan Frekans	Afganistan Yüzde	İran Frekans	İran Yüzde	Diğer Frekans	Diğer Yüzde
Hepsi	28	100	8	100	5	100
Kadın	3	11	3	37,5	3	60
Erkek	25	89	5	62,5	2	40

Sığınmacıların cinsiyet dağılımlarına bakıldığında ise toplam kadın sayısı görüşme yapılan sığınmacıların %22'sini erkek ise %78'ini oluşturmaktadır. Uyruklara göre dağılımda ise Afganistan uyruklu sığınmacıların %11'i kadın %89'u erkek, İran uyruklu sığınmacıların %37.5'i kadın %62,5'i erkek, diğer uyrukların ise %60'ı kadın %40'ı erkek sığınmacılardan oluşmaktadır. Genel anlamda bakıldığında sığınmacıların çoğunluğunun erkek olduğu gözlemlenebilmektedir. Özellikle Afganistan uyruklu sığınmacılarda kadın oranı erkeklere kıyasla çok daha düşüktür.

Tablo 3- Görüşme Yapılan Katılımcıların Medeni Durumları

Medeni Durumu	Afganistan Frekans	Afganistan Yüzde	İran Frekans	İran Yüzde	Diğer Frekans	Diğer Yüzde
Hepsi	28	100	8	100	5	100
Evli	19	68	6	75	3	60
Bekar	9	32	2	25	2	40

Görüşme sağlanan sığınmacıların %68'i evli iken %32'si bekar olduğunu beyan etmiştir. Uyruklara göre dağılımda da Afganların %68'i evli %32'si bekar, İranlıların %75'i evli %25'i bekar, diğer uyrukların da %60'ı evli %40'ı bekar olduklarını belirtmişlerdir.

Tablo 4- Görüşme Yapılan Katılımcıların Eğitim Durumları

Eğitim Durumu	Afganistan Frekans	Afganistan Yüzde	İran Frekans	İran Yüzde	Diğer Frekans	Diğer Yüzde
Hepsi	28	100	8	100	5	100
Okuma Yazma Yok	1	3	0	0	0	0
İlkokul	8	29	0	0	0	0
Ortaokul	8	29	0	0	0	0
Lise	7	25	5	62,5	2	40
Üniversite	4	14	0	0	3	60
Yüksek Lisans	0	0	2	25	0	0
Doktora	0	0	1	12,5	0	0

Tüm katılımcıların eğitim durumlarını incelediğimizde, %34 ile en fazla lise mezunu varken ikinci sırada % 20 ile ilkokul ve ortaokul mezunları gelmektedir. Uyruklara göre bakıldığında ise Afganların büyük çoğunluğunun ilk ve ortaokul mezunu, İranlılar ile diğer uyrukların eğitim düzeyinin ise lise ve üstü olduğu görülmektedir.

Tablo 5- Görüşme Yapılan Katılımcıların Dini İnançları

Dini İnançları	Afganistan Frekans	Afganistan Yüzde	İran Frekans	İran Yüzde	Diğer Frekans	Diğer Yüzde
Toplam	28	100	8	100	5	100
Müslüman	28	100	2	25	3	60
Hristiyan	0	0	5	62,5	2	40
Diğer	0	0	0	0	0	0
Ateist	0	0	1	12,5	0	0

Katılımcıların dini inançlarını incelediğimizde %80'inin Müslüman, %18'inin Hristiyan %2'sinin ise Ateist olduğu görülmektedir. Uyruklara göre incelediğimizde ise Afganların %100'ünün Müslüman, İranlıların %62.5'inin Hristiyan, diğer uyrukların da %60'ının Müslüman olduğu görülmektedir.

4.1.2. Sığınmacıların Türkiye'ye Geliş ve Statülerine Göre Çanakkale'de Kalış Biçimleri

Görüşme yapılan katılımcıların Türkiye'ye geliş biçimleri ve statülerine göre Türkiye'de ve Çanakkale'de kalış biçimleri aşağıda yer almaktadır.

Tablo 6- Görüşme Yapılan Katılımcıların Türkiye'de Kalış Statüleri

Statü	Afganistan Frekans	Afganistan Yüzde	İran Frekans	İran Yüzde	Diğer Frekans	Diğer Yüzde
Hepsi	28	100	8	100	5	100
UK	27	96	4	50	0	0
Şartlı Mülteci	1	4	4	50	5	100

Görüşme yapılan katılımcıların %76'sı Uluslararası Koruma Başvuru Sahibi iken %24'ü şartlı mülteci statüsündedir. Uyruklara göre bakıldığında ise Afganların büyük çoğunluğu UK'lı iken İranlıların yarısı UK'lı yarısı Şartlı Mülteci diğer uyrukların ise hepsi Şartlı Mülteci statüsündedir.

Tablo 7- Görüşme Yapılan Katılımcıların Türkiye'ye Gelmeden Önce Son Yaşadıkları Ülkeler

Son Yaşadığı Ülke	Afganistan Frekans	Afganistan Yüzde	İran Frekans	İran Yüzde	Diğer Frekans	Diğer Yüzde
Hepsi	28	100	8	100	5	100
Menşei Ülke	20	71	8	100	3	60
Farklı Ülke	8	29	0	0	2	40

Görüşme yapılan katılımcılara kendi ülkelerinden ayrıldıktan sonra ve Türkiye'ye gelmeden önce başka bir ülkede ikamet edip etmedikleri sorulduğunda Afganların %71'i direk Türkiye'ye gelirken %29'u başka bir ülkede ikamet ettikten sonra Türkiye'ye

geldiklerini belirtmişlerdir. İranlıların %100'ü direk Türkiye'ye gelirken diğer uyrukların %60'ı direk ülkesinden %40'ı ise farklı bir ülkede ikamet ettikten sonra Türkiye'ye geldiklerini dile getirmişlerdir.

Tablo 8- Görüşme Yapılan Katılımcıların Bildiği Diller

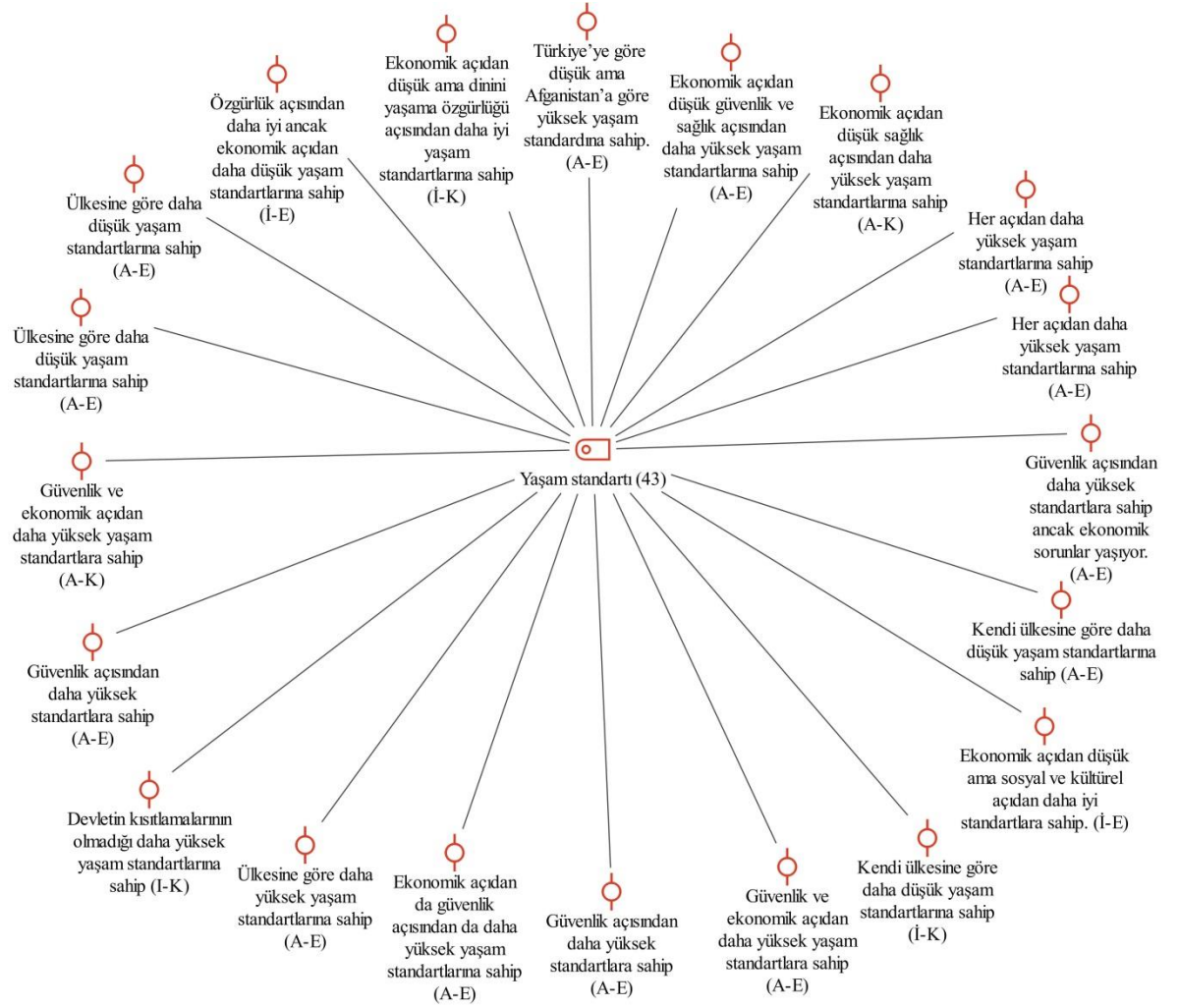
Konuşabildiği Diller	Afganistan Frekans	Afganistan Yüzde	İran Frekans	İran Yüzde	Diğer Frekans	Diğer Yüzde
Anadili	28	100	8	100	5	100
Türkçe	28	100	8	100	4	80
İngilizce	4	14	6	75	2	40
Fransızca	0	0	0	0	1	20
Diğer	12	43	0	0	0	0

Katılımcıların konuşabildiği dillere bakıldığında ise genelinin anadili ile birlikte Türkçe konuşabilmesinin yanı sıra Afganların %14'ünün İngilizce, %43'ünün ise Özbekçe, Türkmençe, Peştunca gibi etnik kökenlerine ait dilleri konuşabildiği, İranlıların %75'inin İngilizce bildiği, diğer uyrukların ise %80'i Türkçe konuşabiliyorken, %40'ı İngilizce %20'si ise Fransızca konuşabilmektedir.

4.1.3. Sığınmacıların Ülkelerindeki Yaşam Standartları ile Türkiye'deki Yaşam Standartları Arasındaki Farklılıklar

Katılımcılardan ülkelerindeki yaşam standartları ile Türkiye'deki yaşam standardının kıyaslanması istenildiğinde aşağıdaki bulgular elde edilmiştir.

Tablo 9- Sığınmacıların Ülkelerindeki Yaşam Standartları ile Türkiye'deki Yaşam Standartları Arasındaki Farklılıklar

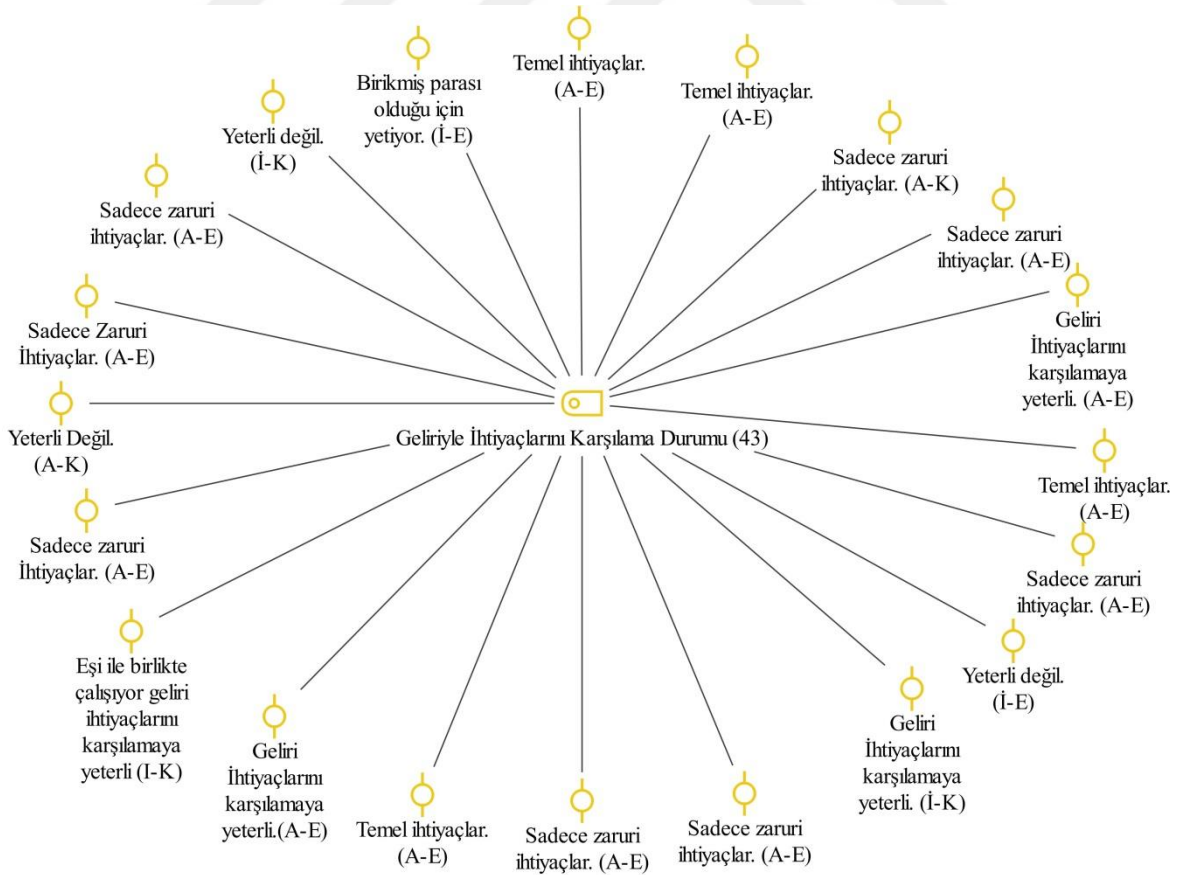
Katılımcılardan ülkelerindeki yaşam standartları ile Türkiye'deki yaşam standardının kıyaslanması istenildiğinde, genel anlamda Türkiye'de ülkelere göre birçok açıdan bakıldığında daha iyi yaşam standartlarına sahip olduklarını belirtmişlerdir. Afganlar ilk sırada güvenlik olmak üzere ekonomik, sağlık ve eğitim açılarından daha iyi standartlara sahip olduklarını dile getirmişlerdir. Afganlardan ekonomik açıdan ülkesine

göre daha iyi standartlara sahip olduklarını belirtenlerin ise Afganistan'daki gelirlerinin iyi olduğu ancak güvenlik, sağlık, eğitim vb sebeplerle ülkeden ayrılmak zorunda kaldıkları ve Türkiye'de aynı şartlarda iş bulamadıkları için ekonomik durumlarının iyi olmadığı anlaşılmıştır. İranlılar ve diğer uyruklu Türkiye'de ekonomik açıdan ülkesi ile aynı ya da daha düşük standartlara sahip olduklarını dile getirirse de özgürlüklerinin kısıtlanmaması, sosyal ve kültürel imkanlara erişim açısından çok daha iyi standartlara sahip olduklarını belirtmişlerdir.

4.1.4. Sığınmacıların Gelir Düzeylerinin İhtiyaçlarını Karşılama Durumuna İlişkin Bulgular

Katılımcıların gelir düzeylerinin ihtiyaçlarını karşılama oranlarına ilişkin bulgulara aşağıda yer verilmiştir.

Tablo 10- Sığınmacıların Gelir Düzeylerinin İhtiyaçlarını Karşılama Durumuna İlişkin Bulgular

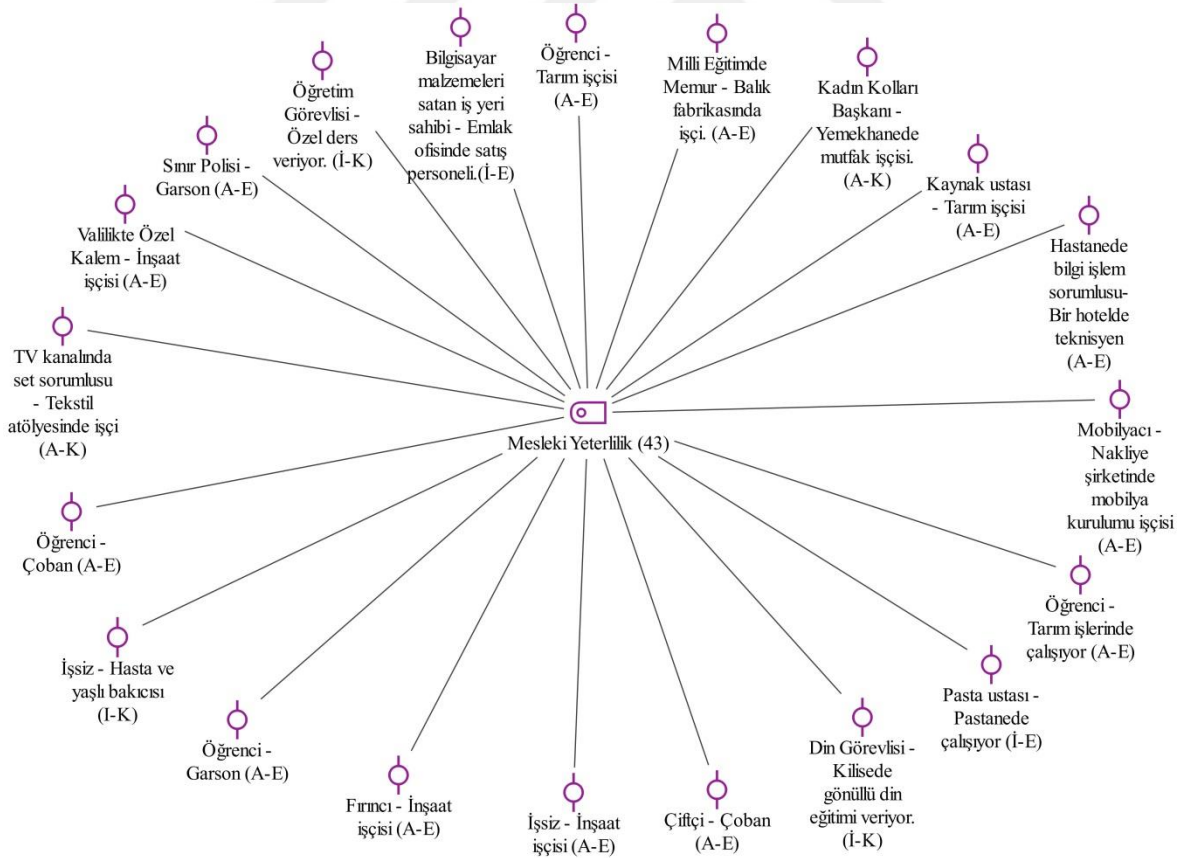

için kendilerini tercih ettiklerini dile getirmişlerdir. Katılımcıların küçük bir bölümü ise ev sahibi toplumun hoşgörülü olduğunu dile getirmiştir. Bu katılımcıların diğer özelliklerine bakıldığında ise genelde iyi derecede Türkçe bildikleri, toplumsal uyum sürecinde zorlanmadıkları, kültürel anlamda ev sahibi topluma daha yakın oldukları anlaşılmaktadır. Katılımcılarla ev sahibi toplumun yabancılara karşı olan tutum ve davranışları konusunda daha detaylı yorumlarına bakıldığında ise ev sahibi toplumun yabancılara karşı olumsuz tepki ve söylemlerde bulunmasına karşın kendilerine kötü davranmadıkları yönündedir.

4.1.6. Sığınmacıların Türkiye’de Çalıştığı Sektörler ve Çalışma Hayatındaki Deneyimleri

Katılımcıların Türkiye’de ve kendi ülkelerinde çalıştığı sektörler ile çalışma hayatındaki deneyimlerine ilişkin bulgulara aşağıda yer verilmektedir.

Tablo 12- Sığınmacıların kendi ülkelerinde ve Türkiye’de Çalıştığı Sektörler ve Çalışma Hayatındaki Deneyimleri

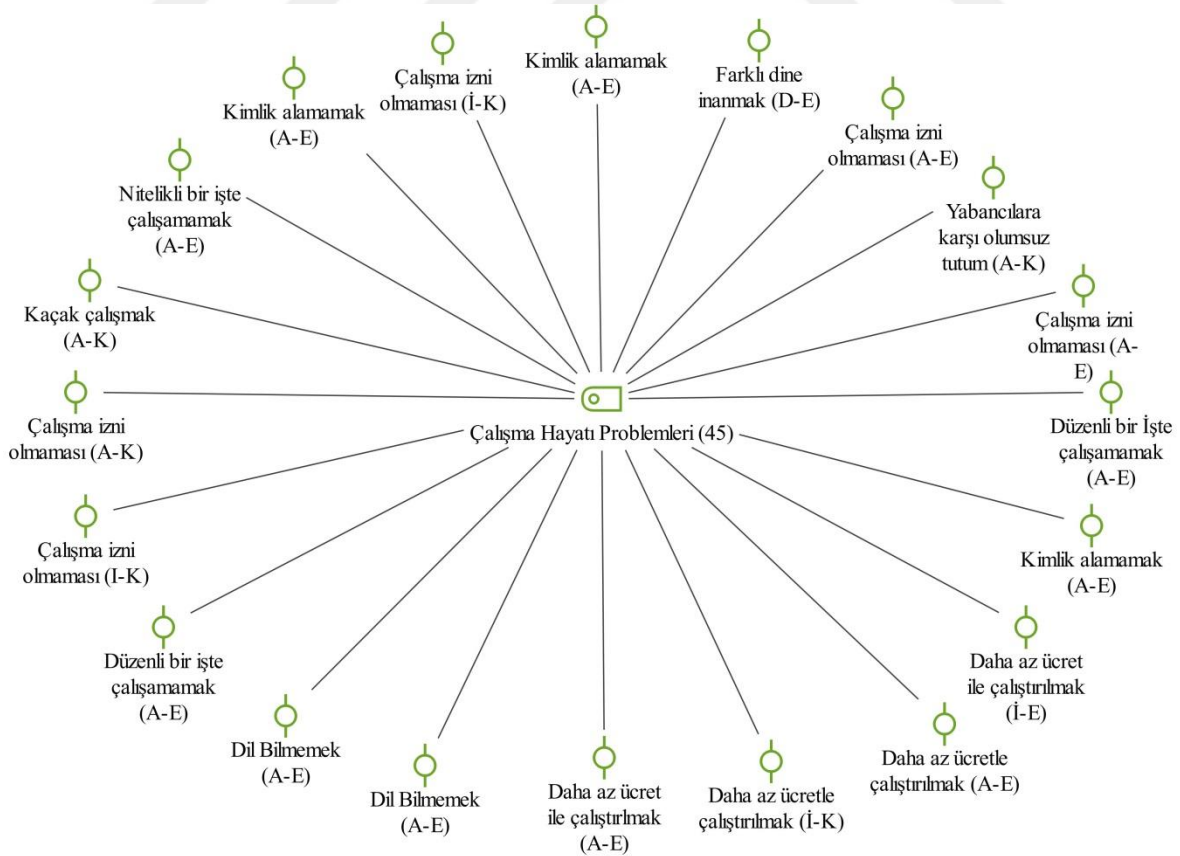

Katılımcılara kendi ülkelerinde hangi meslekleri yaptıkları Türkiye’de hangi sektörlerde çalıştıkları sorulduğunda ise yukarıdaki tabloda görüldüğü gibi büyük bölümünün ülkesinde de Türkiye’de de vasıflı işlerde çalışmadıkları ancak ülkelerinde yaptıkları işlere paralel sektörlerde çalıştıkları görülmektedir. Bununla birlikte ülkesinde nitelikli işlerde çalışan sığınmacıların da Türkiye’de nitelikli iş bulamadıkları bu nedenle niteliksiz işlerde çalıştıkları görülmektedir. Ülkesinde herhangi bir işte çalışmayıp öğrenci olan ve Türkiye’ye gelen sığınmacıların da öğrenim hayatına devam edemeyip niteliksiz işlerde çalıştıkları anlaşılmaktadır.

4.1.7. Sığınmacıların İş ve Günlük Hayatlarında Karşılaştıkları Sorunlara İlişkin Bulgular

Sığınmacıların İş ve Günlük Hayatlarında Karşılaştıkları Sorunlara İlişkin Bulgulara aşağıda yer verilmektedir.

Tablo 13- Sığınmacıların İş ve Günlük Hayatlarında Karşılaştıkları Sorunlara İlişkin Bulgular

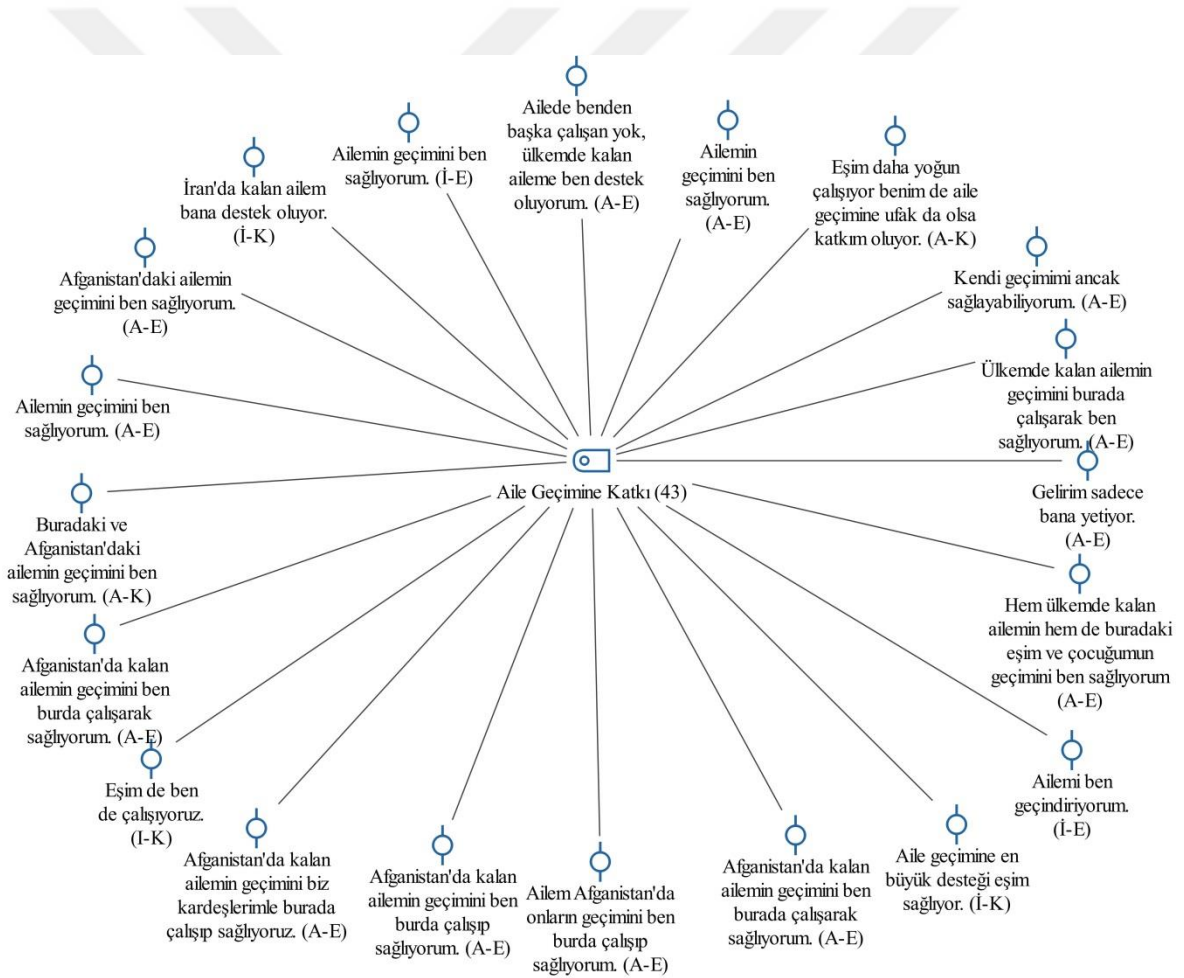

Katılımcılara iş ve günlük hayatlarında karşılaştıkları problemler sorulduğunda ise, dil bilmemek, kimlik alamamak, çalışma izni olmaması, daha az ücretle çalıştırılmak başlıca problemleri arasında yer almakla birlikte farklı bir dine inanmak, düzenli bir iş bulamamak, nitelikli bir işte çalışamamak gibi problemleri de yaşadıklarını belirtmişlerdir.

4.1.8. Sığınmacıların Aile Geçimine Ne Düzeyde Katkı Sağladığına İlişkin Bulgular

Katılımcıların aile geçimine katkı sağlama düzeylerine ilişkin bulgulara aşağıda yer verilmiştir.

Tablo 14- Görüşme Yapılan Katılımcıların Aile Geçimine Sağladığı Katkı Düzeyleri

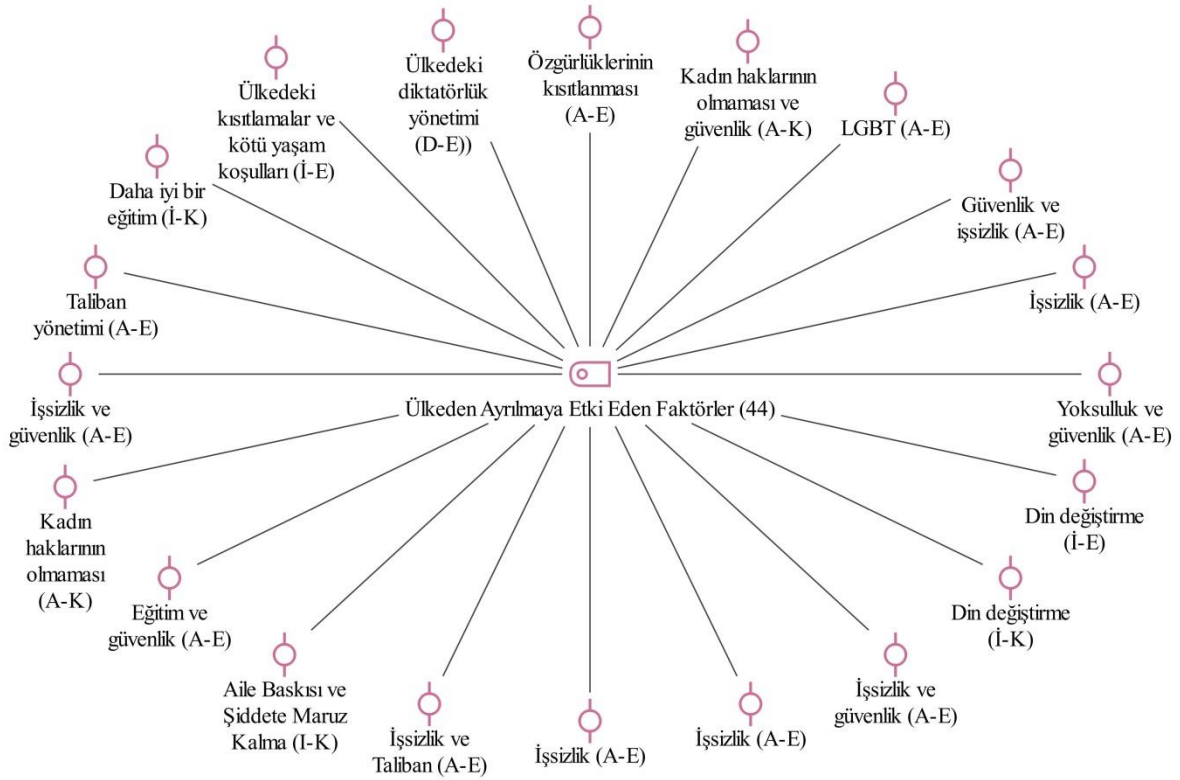

Yapılan görüşmeler neticesinde katılımcıların büyük çoğunluğunun aile geçimine katkı sağladıkları anlaşılmaktadır. Uyruk bazında değerlendirdiğimizde ise Afganistan uyruklu erkeklerin çoğunluğunun ailesinin halen ülkesinde yaşadığını ve aile geçimini burada çalışıp kazandığını göndererek sağladıklarını belirtmişlerdir.

4.1.9. Sığınmacıların Ülkelerinden Ayrılma Sebeplerine İlişkin Bulgular

Sığınmacıların Ülkelerinden Ayrılma Sebeplerine İlişkin Bulgular aşağıda yer almaktadır.

Tablo 15- Sığınmacıların Ülkelerinden Ayrılma Sebeplerine İlişkin Bulgular

Sığınmacıların ülkelerinden ayrılma nedenleri arasında çeşitli sebepler yer almakla birlikte ilk sırada işsizlik gelmektedir. İşsizliğin hemen akabinde güvenlik sorunları da ülkelerinden ayrılma nedenleri arasında ilk sıralarda yer almaktadır. Uyruklara göre ülkelerinden ayrılma nedenleri incelendiğinde; Afganlar işsizlik, güvenlik, eğitim ve daha iyi yaşam koşulları için ülkelerinden ayrılıyorken nadir de olsa cinsel tercihleri de sebepleri

Araştırmada en fazla görüşme yapılan kişiler Afgan Uyruklu Sığınmacılar olmuştur. Çanakkale ilinde de Türkiye genelinde olduğu gibi en fazla Uluslararası Koruma Başvurusu bulunan yabancılar Afganlardan oluşmaktadır. Bu kapsamda görüşülen 28 kişi içerisinde sorulan sorularda öne çıkan cevaplar yukarıdaki tabloda belirtilmiştir. Afganların Türkiye'ye geliş şekillerini incelediğimizde neredeyse tamamının illegal yolla ve İran üzerinden ülkemize geldiklerini söyleyebiliriz.

- Ülkelerindeki Yaşam Standartları ile Türkiye'deki yaşam standartlarının kıyaslanması istenildiğinde;

Ülkelerinde işsizlik ve güvenlik en büyük sorunlardan birini oluşturduğundan, Türkiye de özellikle ekonomik ve güvenlik başta olmak üzere her açıdan daha iyi standartlara sahip olduklarını dile getirmişlerdir. Ayrıca kadınlara sağlanan haklar açısından da Türkiye'de kadınların Afganistan'a göre çok daha özgür ve eşit haklara sahip olarak yaşayabildiklerini belirtmişlerdir. Aşağıda bu konudaki yorumlarına yer verilmiştir.

A3: “ Ülkemde hem ekonomik hem de güvenlik açısından durumlar çok kötüydü bizim oradaki evimizi taliban karakol yapmış. Burada da ekonomik açıdan çok iyi değiliz ama en azından güvendediz.”

A4: “ Ülkeme göre kıyasladığımda güvenlik açısından çok daha güvendedim. Maddi açıdan da daha iyi durumdayım. Ben çocuk yaşta ailemin yanından ayrıldım. İş güç bulmak çok zor bizim memlekette ailenin de tek oğlu bendim. Çalışmam ve aileme bakmam gerekiyordu. Bu nedenle 15 yaşında İran'a gittim. Orada 4 sene çalıştım. Sonra orada da işsizlik artmaya başladı ve İran'da da pek sevmiyorlar Afganları. Ben de Türkiye'ye geldim.

A8: “ Kesinlikle hayat standartlarım yükseldi. Özellikle güvenlik açısından çok rahatım, oğluma alıp götürürler mi kızıma bir kötülük yaparlar mı diye korku olmadan yaşamak çok güzel bişey. İş imkanı açısından da kıyasladığımda benim bir işim vardı aslında gelirim de iyiydi ama Taliban yüzünden devam ettirmem mümkün değildi başka da yapabileceğim bir iş yoktu Afganistan'da. Zaten kadınların çalışması pek mümkün değil.”

- Gelir Düzeylerinin İhtiyaçlarını Karşılama Durumları Sorulduğunda;

Neredeyse hepsinin zaruri ve temel ihtiyaçlarını karşılayabildikleri çok da iyi gelir düzeylerine sahip olmadıkları anlaşılmaktadır. Öne çıkan yorumlar aşağıda yer almaktadır.

A3: ‘‘ Zar zor idare ediyorum ama çok zorlanıyorum. Burada da hayat hiç de kolay değil. Ama Afganistanda çok daha zor olurdu eminim. ‘‘

A12: ‘‘ Maalesef yetmiyor, düzenli olarak sadece eşim çalışıyor 3 çocuğumuz var ve çok zorlanıyoruz.

A17: ‘‘ Çok zor yettiryorum. Bir de ailem var Afganistan’da onlara da göndermem gerekiyor’’

- **Ev Sahibi Toplumun Yabancı Algısı Hakkındaki Düşünceleri Sorulduğunda;**

Ev sahibi toplumun yabancılara karşı olumsuz önyargıları olduğu ve yabancılardan pek sevilmediği düşüncesi hakim olmakla birlikte şahsen ciddi problem yaşamadıklarını da belirtenler bulunmaktadır. Ev sahibi toplumun yabancılara dışladıkları ve sosyal hayata uyum sağlayamadıkları için kendilerini sevmedikleri düşüncesi de yaygındır. Öne çıkan yorumlara aşağıda yer verilmiştir.

A14: ‘‘ Açıkçası sadece Türkiye’de değil tüm toplumlarda yabancılara çok da anlayışlı davranılmıyor. Ben direk olarak bir sorun yaşamadım. Ama çevremde gördüğüm kadarıyla çalıştığım otele gelen müşterilerden de duyuyorum Suriyeliler konusunda biraz daha hassaslar. Onların kültürlerine uyum sağlayamadıklarını ve sosyal hayatlarını olumsuz etkilediklerini sıklıkla dile getiriyorlar.

A25: ‘‘ Genelde tarım işlerinde ya da çobanlık işlerinde göçmenlerin iyi çalıştığını söylüyorlar. İşini düzgün yapıp çalışanı seviyorlar aslında ama başıboş göçmenleri pek sevmiyorlar.

A28:’’ Gözlemlerime göre yerel halk artık yabancılara eskisi kadar hoşgörülü değiller. Hatta ‘‘Ülkenizden niye kaçık kaçıp geliyorsunuz gitsenize ülkenize ‘‘ gibi sözlerle kötü davrandıklarına bile kaç kez şahit oldum.

- **Ülkelerindeki meslekleri ile Türkiye’de çalıştıkları sektörlerle ilişkin bilgiler karşılaştırıldığında;**

Afganların ülkelerinde genelde işsiz oldukları ya da güvenlik sorunları nedeniyle öğrenci olup öğrenim hayatına devam edemeyen iş bulmak için de Türkiye’ye gelen gençlerden oluştuğunu söyleyebiliriz. Türkiye’ye geldiklerinde de genelde inşaat tarım vb.işlerde çalışmaktadırlar. Bununla birlikte ülkelerinde memur, polis vb. nitelikli mesleklere sahip olanlar da orada yaptıkları işe karşılık işler bulamadığından yine tarım,

inşaat sektörlerinde ya da fabrikada vardiyalı işçi olarak iş bulabilmektedirler. Bu konuda öne çıkan cevaplar da aşağıda yer almaktadır.

A1: ‘‘ Ülkemde öğrenciydim sabit bir işin yoktu. Ama boş zamanlarımda bir fırında çalışıp harçlığımı kazanıyordum. Burada ise günlük işler yapıyorum sabit bir işim yine yok malesef. Bazen çobalık yapıyorum, bazen bir marangozun yanında kapı dolap pvc işlerine yardım ediyorum bazen de inşaat işlerinde çalışıyorum. Çobanlık yaptığım da oldu.

A11: ‘‘ Milli Eğitimde atama ve emeklilik işlerinde çalışıyordum. 34 ilden sorumlu idim ve orada görev yapan öğretmenin atama ve emeklilik işlerinden sorumlu idim. Burada ise 3 yıldır balık fabrikasında çalışıyorum. ‘‘

A18: ‘‘ Çalışmıyordum öğrenciydim Afganistan’da. Liseye gidiyordum ama Taliban zaten eğitime de karşı bizim ilçede de hakimiyet kurunca bizim gibileri okuldan alıp kendi askeri olarak çalıştırmak istedi. Bu şekilde bir çok arkadaşımı aldılar ben ve ailem de korktuk. Sonra kardeşim ve ben ülkeden ayrıldık. Şimdi de tekstil atölyesinde örgü makinesinde çalışıyorum.

- **Çalışma Hayatlarında Karşılaştıkları Problemlere bakıldığında;**

Öne çıkan sorunlar arasında ağır işlerde çalıştırılma, kaçak çalışma ve kimlik alamama sorunları karşımıza çıkmaktadır. Çalışma hayatında yaşadıkları sorunlara ilişkin bazı cevaplar aşağıda yer almaktadır.

A4: ‘‘ Özellikle Türkiye’ye yeni geldiğim ve kimlik henüz alamadığım zamanlarda bazı işverenlerim yabancı olduğum için günün sonunda paramı ödemeyip ısrar edersem beni jandarmaya ya da polise şikayet etmekle tehdit ediyorlardı. Bazen de Türk çalışanlarla aynı parayı alamıyordum. Bu sorun hala da devam ediyor. ‘‘

A5: ‘‘ Kimlik alamamak en büyük problemdi. Kimliği alamadığınız zaman her an yakalanma tehlikesi var. İnsanlar da iş vermek istemiyorlar. Bir de dil de bilmiyordum başlarda çok zorlandım.

A7: ‘‘ Sürekli iş değiştiriyorum. İşverenlerim benden memnun olsa da çalışma izni alamayacağını söylüyor. Türkiye’de çalışma izni almak çok zor işverenlerin hiçbiri almak istemiyor.

- **Aile Geçimine Ne Düzeyde Katkı Sağladığına İlişkin Bulgulara bakıldığında;**

Katılımcılarla yapılan görüşmeler neticesinde Afgan sığınmacıların çoğunluğunun ailelerini ülkelerinde bırakıp çalışmaya gelen erkeklerden oluştuğunu rahatlıkla anlayabiliriz. Bu kişiler Türkiye’de çalışıp kazandıklarını ülkelerine göndererek orada kalan ailesinin geçimini sağlamaktadırlar. Bunun yanı sıra aile olarak gelen Afgan sığınmacıların da eşlerinin genelde çalışmadığını ya da part time işlerde çalıştığını, aile ekonomisine de ciddi katkıları bulunmadığını söyleyebiliriz.

A5: “ Evet ailem Afganistan’da Ben burda çalışıp kazandığımı onlara gönderiyorum. Benden başka aile geçimine katkı sağlayacak kimse yok çünkü. ”

A12:” Eşimin işyerindeki mutfak bölümüne bulaşık için yardıma biri lazım olursa bazen çağırıyorlar oraya gidiyorum ama aldığım ücretin aile geçimine çok da katkıda bulunduğu söylenemez.”

A14:” Türkiye’ye tek başıma geldim. Eşim ve üç çocuğum orada bir de annem orada. Onların geçimini burada çalışarak ben sağlıyorum. ”

- **Ülkerlerinden Ayrılma Sebeplerine İlişkin Bulgulara bakıldığında;**

Afgan sığınmacıların ülkelerinden ayrılma nedenleri arasında ilk sırada işsizlik ve güvenlik gelmektedir. Yapılan görüşmelerin neredeyse tamamında işsizlik, güvenlik, Taliban tehditi en büyük sorunlarının başında gelmektedir. Bununla birlikte kadınların erkeklerle eşit haklara sahip olmaması hatta hiç haklarının olmaması, özgürlüklerin kısıtlanması da ülkeden ayrılmaya etki eden faktörler arasında bulunmaktadır.

A6: ”Afganistan’da iş bulmak neredeyse imkansız. Bir de Taliban yönetimi ele geçirdiğinde kız kardeşimi kendilerinden biri ile evlendirmeye zorladı. Annem ve babam da onlarla bahsedemeyeceğimizi söyleyerek ben, abim ve kız kardeşimin ülkeden ayrılmasını istediler. Biz de annem ve babamı orada bırakarak ayrıldık.”

A7: ”Sorunum işsizlik değildi normalde ama şimdi dönsem işsizlikte bir sorun olurdu kesinlikle. Ama asıl sorun kadınlara verilen değerle ilgili. Afganistan’da kadınlara hiç değer verilmiyor. Türkiye’de beklediğimden daha fazla kadınlara yönelik destekler var ve kadınlara burada değer veriliyor.”

A16:” işsizlikten devlette güvenlik görevlisi olarak çalışıyordum. Ama hiç de güvende değildim. Hep tedirgin yaşıyordum. Türkiye çok güvenli bir ülke burada yaşamak

çok rahat, Afagnistan'da gece dışarı çıkamazsınız çıkarsanız Taliban sizi çevirir sorguya tutar ve belki de işkence edebilir.

- **Ülkelerine Geri Dönme Düşüncelerine İlişkin Bulgular**

Afganların büyük kısmı ailesini Afganistan'da bırakarak Türkiye'ye geldiklerinden ülkelerinden ayrılmaya neden olan sorun ortadan kalkarsa dönmek isteyenlerin sayısı oldukça fazladır. Bununla birlikte Türkiye'de hayat kuranlar ya da üçüncü ülkeye yerleştirilmeyi bekleyenlerden gitmek istemeyenler de bulunmaktadır.

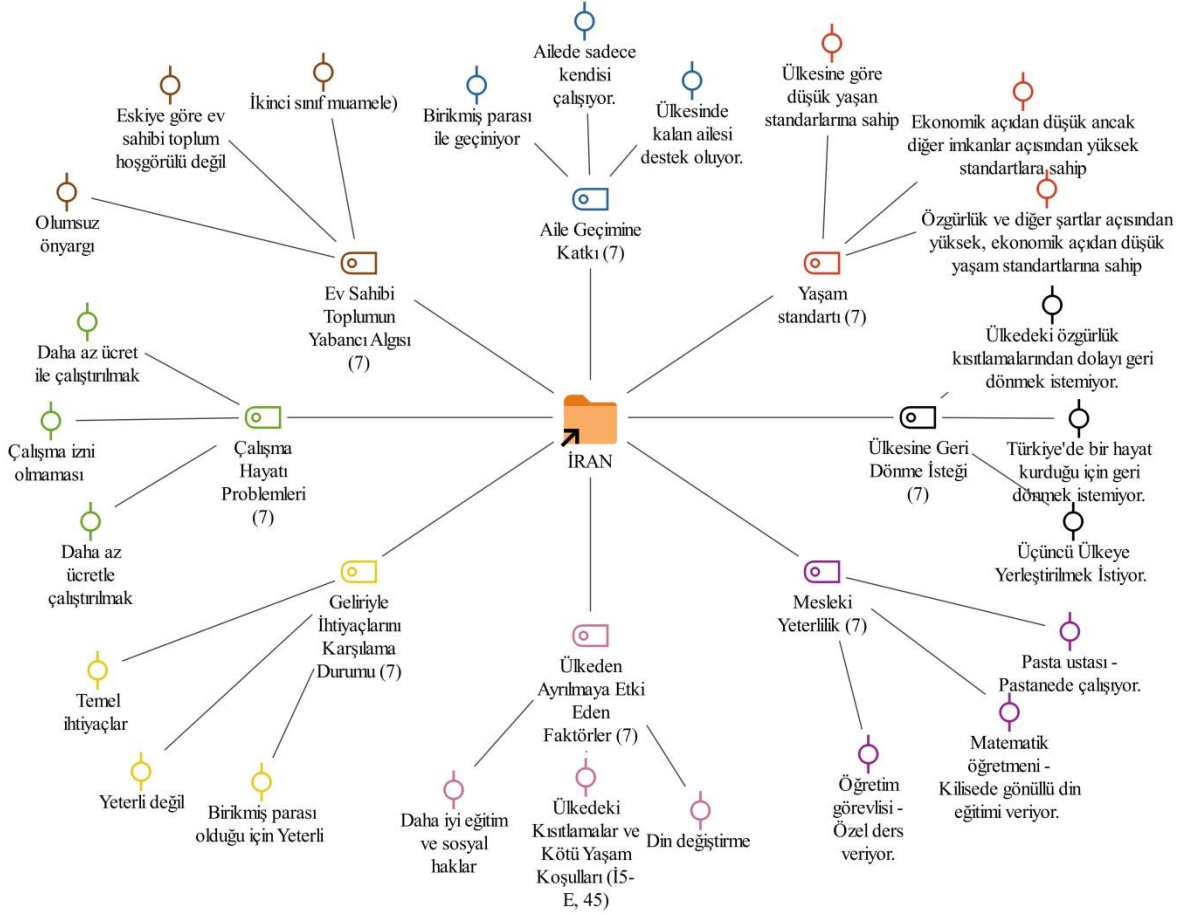
A1: ‘‘ Hayır ülkemdeki sorunun düzeleceğini hiç düşünmüyorum. Ben Türkiye’de de kalmak istemiyorum zaten burada hayat çok zor BMMYK tarafından kabul edilip üçüncü ülkeye gitmek en büyük hayalim ve isteğim. ‘‘

A3: ‘‘ Oradaki durumlar her geçen gün zorlaşıyor ama buradaki durumlar da zorlaşıyor yeni gelenler iş bulamıyor kimlik alamıyor sınırdışı ediliyor hepsi ayrı sorun. Geleceğe yönelik plan yapacak durumda değiliz her an kimliklerimiz iptal olabilir ve kendimizi düzensiz göçmen olarak bulabiliriz bu kadar belirsizlik içinde ülkemdeki durumlar düzelse dönmek isterim tabiki ülkeme.

A4: ‘‘ Hiç düşünmem dönerim. Orada işsizlik sorunu çözülse daha ne isterim. Hem ailem arkadaşlarım akrabalarım hepsi orda. İnsanın yabancı memlekette yaşaması çok zor. Bence kimse mecbur kalmadıkça ülkesini terketmez. Türkiye’de yabancılar hep ağır işlerde kaçak olarak çalışıyorlar zaten. Başka bir şansları da yok. Halbuki devlet bize imkan verse çalışma izni alarak sosyal güvencemiz olarak çalışsam o zaman geri dönmek istemem.

İran

Tablo 18- İran Uyruklu Sığınmacılara İlişkin Bulgular

- Ülkelerindeki Yaşam Standartları ile Türkiye'deki yaşam standartlarının kıyaslanması istenildiğinde;

İranlı sığınmacılar, ülkelerindeki yaşam standartlarının Türkiye'ye kıyasla özellikle ekonomik açıdan daha iyi olduğunu belirtmişlerdir. Ancak özgürlüklerin kısıtlanması, devlet baskısı gibi nedenler açısından ise çok daha iyi standartlarda ve özgür bir şekilde yaşadıklarını ifade etmişlerdir.

İ2: 'Yaşadığım ülkede yaşam standartlarım çok daha iyiydi burda ekonomik açıdan zorlanıyorum. Ülkemde maddi durumumuz gayet iyiydi. Ancak evim aynı zamanda ev kilisesiydi bu da İran'da yasak bir durum. Bizim pastörümüz tutuklanınca deşifre olmamak ve tutuklanmamak için mecburen ülkemizden ayrılma kararı aldık.'

İ4: "Maddi açıdan sıkıntı yaşamıyordum ülkemde ama burada geçinmekte biraz zorlanıyorum. Özellikle de eşimden ayrıldıktan sonra daha da refah düzeyimiz düştü. Diğer taraftan da burada çok daha özgürüm o tarafıyla da ülkeme göre daha rahat yaşıyorum."

İ7: "Maddi açıdan daha iyi durumda değiliz maalesef ama manevi açıdan çok daha huzurlu ve mutluyuz. İran'da Hristiyan olduktan sonra ibadet etmek için arkadaşlarla gizli gizli buluşurduk ve yakalanma korkumuz her zaman vardı. Nitekim de bir gün evi basıp polis bizi gözaltına aldı ve kırbaç cezası verdi. Sonrasında da takibe aldı. Huzurla yaşayamadık o günden sonra ve eşim ve çocuklarımla birlikte ülkeden ayrılma kararı aldık. Burası da Müslüman ağırlıklı bir ülke ama dinimizi rahatça yaşayabiliyoruz."

- **Gelir Düzeylerinin İhtiyaçlarını Karşılama Durumları Sorulduğunda ise ;**

İranlı Sığınmacıların Türkiye'deki gelir düzeyleri ile ihtiyaçlarını karşılayabilme durumları incelendiğinde ise genelde Türkiye'deki gelirlerinin ihtiyaçlarını karşılamakta yeterli olmadığını ve zorlandıklarını ancak birikimi olanlar daha refah yaşayabildiklerini belirtmişlerdir.

İ3: " Eşimin çalıştığı ile geçinmeye çalışıyoruz. İran'daki yaşam standartlarımız kadar yüksek standartlara sahip değiliz kesinlikle çok daha zorlanıyoruz maddi açıdan ama bir şekilde idare ediyoruz. Temel ihtiyaçlarımızı karşılayabilecek kadar para kazanıyor eşim. "

İ5: " Normalde çalıştığım yerden aldığım ücret ihtiyaçlarımı karşılamaya yetmiyor. Benim birikmiş bir param vardı ülkemde maddi durumum iyiydi. O birikimimle yatırım yapıp değerlendiriyorum. Ordan kazandığım gelir de birleşince ihtiyaçlarımızı karşılamaya yetiyor diyebilirim."

İ7: " İdare ediyoruz. Evin masraflarını tam olarak karşılayamasa da acil ihtiyaçları almaya çalışıyorum ama Türkiye'deki ekonomik sorunlardan da olsa gerek her geçen gün ihtiyaçlarımızı karşılamakta zorlanıyorum ve kazandığım para yetmiyor. "

- **Ev Sahibi Toplumun Yabancı Algısı Hakkındaki Düşünceleri Sorulduğunda ise;**

İranlı sığınmacıların ev sahibi toplumun yabancılar hakkındaki düşünceleri için: Kendilerine eskisi gibi hoşgörülü davranmadıklarını hatta olumsuz davranışlar sergilediklerini ikinci sınıf muameleye maruz kaldıklarını belirtmişlerdir. Genel anlamda

toplumun yabancılara karşı olumsuz davranışlarının asıl sebebi olarak ise Suriyeli sığınmacıların çok fazla olduğu için toplumun genelinde tüm yabancılara karşı önyargılı davrandıkları bu durumun da kendilerini etkilediklerini düşünmektedirler.

İ3: “Ben eşim ve bir çocuğum ile birlikte din değiştirme nedeniyle ülkemden ayrıldım. İran'da islam dışında bir dine mensub olmak yasak ben de Hristiyandım. Biz ülkemizde saygın kişilerdik ama burda bize ikinci sınıf insan muamelesi yapıyorlar çok saygılı davranmıyorlar. Ben Türkiye'ye daha önce birkaç defa turist olarak gelmişim ve Türkiye'nin yaşamak için ideal bir yer olduğunu düşünmüştüm ancak göçmen olarak gelince ev sahibi toplumun bize bakış açısında değişiklikler olduğunu farkettim. ”

İ4: “ Eskiden çok daha anlayışlı ve misafirperverdiler, ancak şimdi halk çok tepkili bunu görebiliyorum. Benim direk maruz kaldığım bir durum yok aslında ama yaşadığım bazı durumları sizinle paylaşabilirim. Ben Azeri Türküyüm ve arkadaşlarım arasında da sevilirim. Geçenlerde kendi aralarında sohbet ederken yabancılar çok arttı. Bu ülkeden artık hepsini göndermemiz lazım, çok fazla oldular ve bizi rahatsız ediyorlar evlerine gitsinler artık gibi sözler ettiler ben de onlara mülteci olduğumu hatırlatınca çok özür dilediler seni kastetmedik bizim kastettiklerimiz diğerleriydi dediler ama yine de bu duruma üzuldüm.

Aslında ev sahibi topluma da hak veiyorum. Çünkü Türkiye'ye göçler çok arttı ve bu da ülkeyi olumsuz etkiliyor. Son zamanlarda Türkiye'ye olan göçlerin yoğunluğu kültürel değerlerini değiştirebilecek güçte bu nedenle halkın tepkisine hak verebiliyorum. Sadece gelenlerin hepsine aynı muamaleyi yapmaları yanlış olabilir çünkü ülkeye katkı sağlayabilecek ve gerçekten adapte olmuş yabancılara haksızlık oluyor. Ayrıca çocukları bu ayrımcılığa karıştırmaları çok iyi olacak çünkü çocuklar bu durumlardan müthiş derecede olumsuz etkileniyorlar. ”

İ7: “ Açıkçası bizden ziyade Suriyelilere büyük tepki var toplumda. Onların devletten maaş aldıklarını ve çalışmadıklarını düşünüyorlar. Benim bu konuda bir yorumum yok. Ancak biz de bu sorundan etkilenmiyor değiliz. Çünkü halkın tepkisi genele yayılmaya başladı ve ev vermek istemiyorlar. Denetimler arttığı için gözönünde çalıştırmak istemiyorlar. ”

- **Ülkelerindeki meslekleri ile Türkiye’de çalıştıkları sektörlerle ilişkin bilgiler karşılaştırıldığında ise;**

Ülkelerindeki meslekleri ile Türkiye’de çalıştıkları sektörler karşılaştırıldığında ise İranlıların Afganların aksine ülkelerinde daha vasıflı işlerde çalıştığını, ancak Türkiye’de mesleklerine tam karşılık bulamadıkları için mesleklerine yakın buldukları işlerde çalıştıklarını belirtmişlerdir.

İ1: “ Burada bir pastanede çalışıyorum. İran’da da pasta ustasıydım.”

İ2: “ İran’da iken Matematik Öğretmeni idim. Ama burada aynı işi yapamıyoruz. Birkaç özel okula başvurduğum ama çalışma izni almanın pek mümkün olmadığını çalışma izinsiz de çalıştıramayacaklarını belirterek iş başvurularımı reddettiler. Burada ise gönüllü olarak kilisede eğitim veriyorum aynı zamanda online olarak da ülkemdeki hristiyanlara da eğitim veriyorum.”

İ4: “ Doktora öğrencisiyim şu anda düzenli bir işte çalışmıyorum özel ders veriyorum genelde. İran’da iken özel bir üniversitede öğretim görevlisiydim.”

- **Çalışma Hayatlarında Karşılaştıkları Problemlere baktığımızda;**

Sığınmacıların iş hayatında karşılaştıkları problemlerin başında çalışma izinsiz çalışmaları, kaçak çalışma konusunda yapılan denetimlerden dolayı iş bulmakta zorlanmaları, yüksek maliyetlerden dolayı işverenlerin çalışma izni almadıkları, düşük ücretle çalıştırılmaları gibi nedenler bulunmaktadır.

İ1: “ Ben normalde pasta ustasıyım imalathanede çalışıyorum. Ama son zamanlarda artan denetimler yüzünden çalışma izni olmadan çalışmam problem yaratıyor. Patronlar da çalışma izni almak istemiyorlar. Bu yüzden kendi işimi yapamıyorum ve düzgün bir iş bulamıyorum. Yaptığım işlerde de aldığım paralar yabancı olduğum için Türklere göre daha düşük o yüzden geçinmekte zorlanıyorum.”

İ6: “ 2014’ten beri çalışıyorum ama düzenli izin kullanamıyorum. Çok yoğun çalışıyorum ama aldığım ücret Türklere verilen kadar değil. Mesela ben bir asansör ustası olarak piyasanın çok altında maaş alıyorum. İzin hakkım da yok. İzin kullanmak istediğim zaman genelde o günün parası kesiliyor benden. Ben de istiyorum diğer sigortalı çalışanlar gibi senelik izin hakkım olsun. O dönemde maaşımdan kesilmesin ama olmuyor.

İ7: “Restauranda çalıştığım için denetimler çok oluyor bu nedenle sürekli iş değiştirmek zorunda kalabiliyorum. Çünkü patronlar ceza kesilmesinden korkuyorlar. Bir de Türklere göre mutlaka daha düşük ücret alıyoruz. ‘

- **Aile Geçimine Ne Düzeyde Katkı Sağladığına İlişkin Bulgulara bakıldığında;**

Yapılan görüşmeler neticesinde çoğunluğunun şartlı mülteci olduğu İran’lı sığınmacıların genelde aileleri ile birlikte ülkeden ayrılarak Türkiye’ye geldiği anlaşılmaktadır. Genelde aile babalarının çalışarak aile geçimine katkı sağladığı görülmekte, çocuklar ise eğitim hayatına devam etmekte kadınlar da düzenli olmayan işlerde aile geçimine küçük katkı sağlamaktadır.

İ5: “ İran’dan apar topar ayrıldığım için buraya tek geldim. Sonra ailem yani eşim ve iki kızım geldi. Ben onların geçimini sağlamaya çalışıyorum. Annem babam İran’da kalmıştı onlar vefat etti. Bir tek kız ve erkek kardeşlerim orda yaşıyor. Babam eskiden galericiydi ve orada durumumuz iyiydi. Kardeşlerim İran’da hala o işi devam ettiriyorlar o yüzden durumları iyi zaten. Hatta bazen onlar bana destek oluyorlar. Çünkü dükkânda benim de miras payım var.

İ6: “Evin geçimini doğrudan ben sağlıyorum. Kızım okula gidiyor eşim de kilisede gönüllü olarak hizmet veriyor. Biz üç kişilik bir aileyiz ve birlikte geldik Türkiye’ye.”

İ7: “ Evet ailemi ben geçindiriyorum. Eşim çalışmıyor çocuklarım da okula gidiyor.”

- **Ülkelerinden Ayrılma Sebeplerine İlişkin Bulgulara bakıldığında;**

İran’lı sığınmacıların ülkelerinden ayrılmalarına sebep olan başlıca nedenler arasında din değiştirme, ülkedeki kısıtlamalar ve baskıcı yönetim gibi özgürlüğü kısıtlayıcı faktörler öne çıkmaktadır. İranlıların işsizlik nedeniyle ülkelerinden ayrılmaları ise yapılan görüşmelerde karşılaşılmamıştır.

İ2: “ Bizim problemimiz din değiştirmeydi ve her ne kadar İslam hoşgörü dini olsa da İran’da bu duruma hoşgörü ile yaklaşılması imkânsız.”

İ5: “ Ben İran’da ticaret yapıyordum. Bilgisayar malzemeleri alıp satıyordum. İşim de çok iyiydi gelirim rahatlıkla yetiyordu bana. Ancak ben gelmeden önce teknolojik aletlerin satışı engellenmeye ya da kısıtlanmaya başlamıştı. Ben bir de yabancı filmlerin DVD’lerini satıyordum o da suçtu devlete göre. Bu süreçte ben işimi yapmaya devam

ettim. Çünkü yüklü bir mal ihraç etmişim. Ancak mallarımın hepsine devlet tarafından el konuldu ve işimi yapamaz hale getirdiler. Bir de hem para hem hapis cezası verdiler. Bu durum tamamen haksızlıktı ben de kaçak yollarla Türkiye'ye geldim.”

İ8: “ Ben ülkedeki rejim yönetimi beğenmiyordum. Bu nedenle de hükümete karşı yapılan protestolara katılıyordum. Birkaç defa da gözaltına alındım. Sonra da beni takip etmeye başladılar. Ben de bu durumdan rahatsız olmaya başladım. Beni eninde sonunda hapse atacak bir bahane bulacaklarını biliyordum bu nedenle ülkeyi terk etme kararı aldım.

- **Ülkelerine Geri Dönme Düşüncelerine İlişkin Bulgular**

İranlı sığınmacılar ile yapılan görüşmelerde ülkeye geri dönme istekleri sorulduğunda genelde aileleri ile birlikte geldiklerinden Türkiye’de bir hayat kurduklarını çocuklarını da burada okula gönderdiklerini, kadınların da baskı altında kalmadan daha özgür yaşadıklarını belirterek geri dönmek istememekte dirler. Bunların bir kısmı Türkiye’de kalmak ve hayat kurmak istemekte diğ er kısmı da Türkiye’deki yaşam koşullarını zor bulmakta ve üçüncü ülkeye gitmek istemektedirler.

İ2: “ Ben ve eşim çocuklarımızı topluma fayda sağlayacak bireyler olarak ve doğru bilgilerle yetiştirme gayretindeyiz. Ancak İran’daki şeriatın modern bir topluma dönüşmesi bizim ömrümüzün yetemeyeceği kadar uzun zaman alır bu nedenle geri dönmek istemiyorum. Bir de iki çeşit göçmen olduğunu düşünüyorum biri gerçekten zorunlu sebeplerden diğ eri ise daha iyi hayat şartlarında yaşamak ya da macera amacıyla ülkesini terk ediyor. Bunları ayırt etmek de gerçekten zor ama bunların ayırt edilmesi gerekiyor çünkü diğ erlerinin de hakkı yenmiş oluyor.

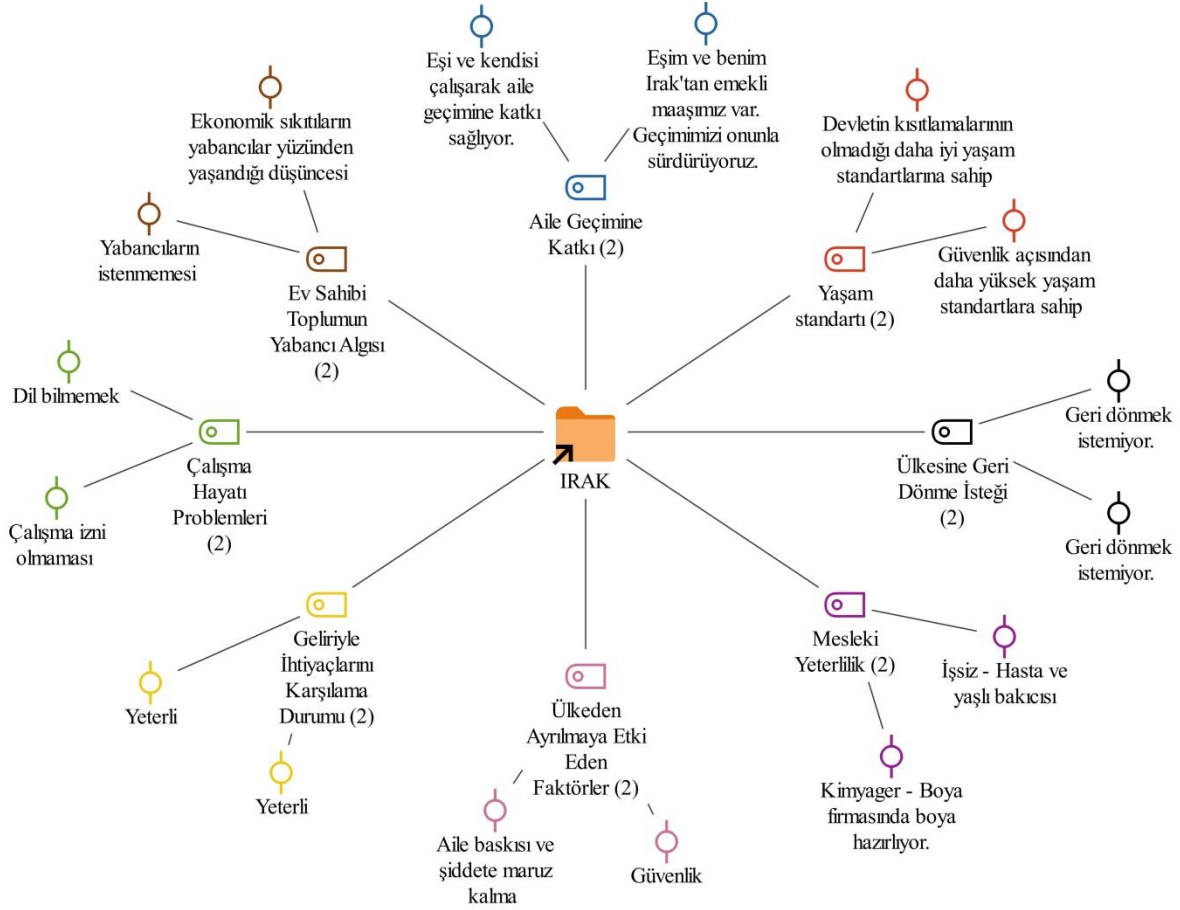
İ4: “Çocuklarım buraya alıştı ve farsça bilmiyorlar bile o yüzden sıkıntı yaşamalarını istemiyorum. Doktorayı bitirip kadro bulabilirsem çalışmaya başlamak istiyorum. Gelecek planlarım, genelde çocuklarıma yönelik onların iyi bir eğitim almasını istiyorum. Şartlı mülteciyiz ayrıca önümüzdeki günlerde üçüncü ülke kabulümüz de olabilir o zaman Avrupa ülkelerinden birine de kabul olabiliriz. Mümkün olsa ömür boyu Türkiye’de kalmak isterim. Türkiye bizim oralarda çok sevilen bir ülke özellikle bizim gibi Azeri türkleri Türkiye'yi vatanları gibi severler. Ama iş bulmak çok zor geçinmek de aynı şekilde o yüzden üçüncü ülke kabulü olsa üçüncü ülkeye gitmek isteriz. “

İ5: “ Durumlar düzelse de Türkiye'deki hayat standardından sonra ben istesem de eşim ve kızlarım oradaki kısıtlamalardan dolayı istemiyorlar artık İran'da yaşamak. Eşim

ve kızlarım çok daha rahatlar açıkçası Türkiye o konuda çok rahat bir ülke İran'da başınız kapalı gezmek zorundasınız bu sizin tercihinize bırakılan bir durum değil ama Türkiye'de isteyen kapalı isteyen başı açık gezebiliyor. Kimse kimseye karışmıyor. Bu da bizi çok mutlu ediyor. Kimseye zorla bir şey yaptırılmaz sonuçta. Türkiye'ye gelmeden önce niyetimiz bir iki sene kalmak sonra bir Avrupa ülkesine gidebilmektir. Akrabalarım Almanya'da yaşıyor. Ama biz Türkiye'yi umduğumuzdan daha çok sevdi ve burada bir gelecek kurmaya karar verdik. Başka bir ülkeye gitmeyi şimdilik düşünmüyoruz.”

Diğer Uyruklar

Tablo 19- Irak Uyruklu Sığınmacılara İlişkin Bulgular

- Ülkelerindeki Yaşam Standartları ile Türkiye'deki yaşam standartlarının kıyaslanması istenildiğinde;

Iraklı sığınmacılar Türkiye'de ülkelerine göre güvenlik ve özgürlük açısından çok daha yüksek yaşam standartlarına sahip olduklarını belirtmişlerdir.

I1: “Yaşam standardının burada daha iyi olduğunu düşünüyorum. Özellikle kadınlar için baskı kurulmadan yaşanan bir yer olduğu için rahatım. “

I2: “ Güvenlik açısından hayat standardım çok daha yüksek. Güvenli bir ülke olan Türkiye'de rahatça dışarı çıkabiliriz. Irak'ta bu bir problemdi. Devlet yeterince güçlü olmadığı için bir çok örgüt türemiştir ve etnik grup ayrılıklarından dolayı sokağa çıkmak tehlikeli idi. “

- Gelir Düzeylerinin İhtiyaçlarını Karşılama Durumları Sorulduğunda ise ;

Iraklı Sığınmacılar Türkiye'deki gelir düzeylerinin ihtiyaçlarını karşılamada yeterli olduğunu belirtmişlerdir.

I1: “Eşim de ben de çalışıyoruz. Çocuğumuz henüz yok. İkimizde çalıştığımız için çok zorlanmadan geçinebiliyoruz.”

I2: “ Eşim ve ben emekli olduğumuz için emekli maaşımız var. Her ay Irak'tan hesabımıza yatıyor. Benim arada gittiğim işyerinden kazandığımla da birleşince geçinebiliyoruz. İhtiyaçlarımızı karşılıyoruz. “

- Ev Sahibi Toplumun Yabancı Algısı Hakkındaki Düşünceleri Sorulduğunda ise;

Iraklı Sığınmacılar ev sahibi toplumun yabancılara karşı olumsuz tutum sergilediğini belirtmişlerdir.

I1: “ Daha önceleri restaurant vb ev sahibi toplumla daha çok iletişimde olduğum yerlerde çalışıyordum ama müşteriler neden yabancı çalıştırıyorsun diye iş yeri sahibine sitem ederlerdi. Ya da neden ülkenden kalkıp geldin ülkende yaşasana gibi çıkışlar yaparlardı. Ben de artık çok göz önünde olmamak için bakıcılık işleri yapmaya başladım .Ev sahibi toplum özellikle Çanakkale halkı çok da yabancı sevmiyor.”

I2: “İşyerimdekilerin benim yabancı olduğumdan dolayı rahatsız olduklarını ima ettikleri bir davranışları olmadı şimdiye kadar ama Türkiye'de bu denli yabancı artmasından ve genelde de sosyo-ekonomik açıdan dezavantajlı grupların sayısında çok fazla artış olmasından çok rahatsızlar. Ekonominin kötüye gitmesinin sebebinin yabancılar olduğunu düşünüyorlar. “

- **Ülkelerindeki meslekleri ile Türkiye’de çalıştıkları sektörlerle ilişkin bilgiler karşılaştırıldığında ise;**

I1: “Ülkemde liseden sonra okuyamadım ama okula devam edebilmeyi çok istiyordum. Buradan lise için denkliği aldıktan sonra bu sene üniversiteye yazıldım. Sağlık hizmetleri bölümünde okuyorum. Belki mezun olunca daha kolay çalışma izni alabilirim. Burada ise yaklaşık iki yıldır yaşlı bir hastanın bakıcılığını yapıyorum.”

I2: “ Eşim de ben de kimyagerdik. Sanayi Bakanlığına bağlı bir firmada çalışıyorduk. Burada tam gün süreli ve sürekli çalışmıyorum. Bir boya firmasında boya hazırlama kısmında çalışıyorum genelde ihtiyaç olduğunda çağırıyorlar. “

- **Çalışma Hayatlarında Karşılaştıkları Problemlere baktığımızda;**

I1: “ Çalışma iznim yok ve işverenim istediği halde şartları sağlayamadığı için alamadığını söylüyor. Diğer çalıştığım yerler de çalışma izni almanın zor olduğunu söylerlerdi. Devletin yabancıların çalıştırılmasında koyduğu şartlar o kadar ağır ki sanki yabancılar hiçbir şekilde çalıştırılmasın diye bu prosedürleri koyuyorlar.”

I2: “ İlk geldiğimiz zamanlarda dil problemi yaşadık ama kısa zaman içerisinde hallettik.”

- **Aile Geçimine Ne Düzeyde Katkı Sağladığına İlişkin Bulgulara bakıldığında;**

I1: “ Eşim de ben de çalışıyoruz.”

I2: “İlk geldiğim zamanlar geçimimi sağlamak için boya üretimi yapan bir firmada çalışıyordum halen de tam süreli değil ama zaman zaman oraya çalışmaya gidiyorum. Son 3 senedir ise emekli maaşımız var benim ve eşimin onunla yaşamımızı sürdürüyoruz.”

- **Ülkerlerinden Ayrılma Sebeplerine İlişkin Bulgulara bakıldığında;**

I1: “Babam ben lisedeyken öldü. Üvey annem ve amcaların yüzünden sürekli şiddete maruz kalıyordum. Ben de evden ayrılma kararı aldım. Sonra da evlendim ve bizi bulamamışlar diye buraya geldik.”

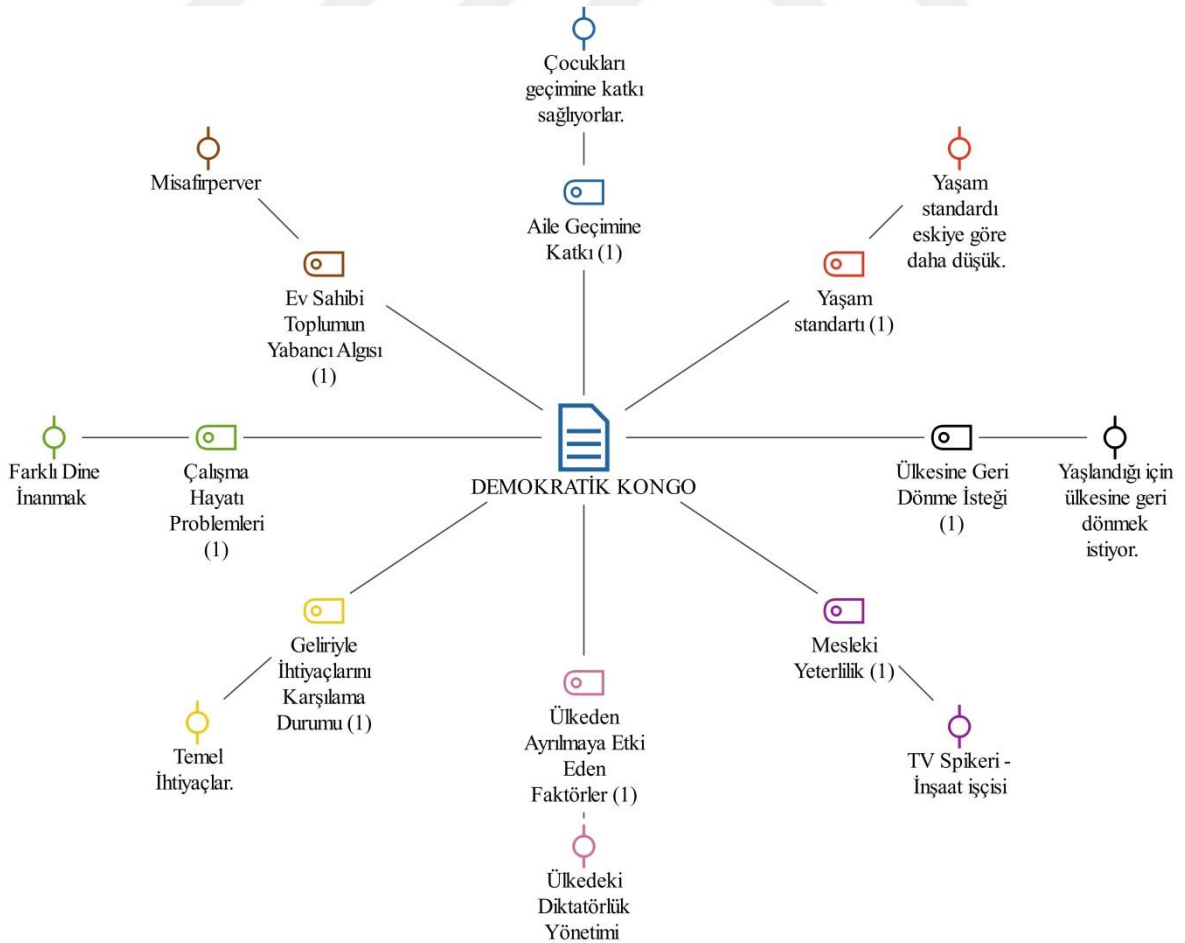
I2: ‘‘ Eşim de ben de kimyagerdik. Sanayi Bakanlığına bağlı bir firmada çalışıyorduk. Çalışırken tehditler artınca biz apar topar ülkeyi terk ettik ‘‘

- Ülkelerine Geri Dönme Düşüncelerine İlişkin Bulgular

I1: ‘‘Türkiye’yi çok seviyorum. Şartlı mülteciyim belki ileride üçüncü ülkeye gideceğim ama burada bana vatandaşlık verseler hiç düşünmem burada kalırım. Ülkeme dönmeyi asla düşünmüyorum.’’

I2: ‘‘ Durumlar düzelse bile geri dönmeyi düşünmem. Bir daha dönemeyiz diye düşünerek ayrıldık oradan her şeyimizi de sattık hiçbir şeyimiz kalmadı. Artık dönsek de bize ait bişey yok ama burada kurduğumuz bir düzen var. Biz Türkiye'ye gelir gelmez BMMYK'ya başvurduk. Onlar da birkaç yıl içinde üçüncü ülkeye yerleştirme olabileceğini söylediler ama hala bekliyoruz.

Tablo 20- Demokratik Kongo Uyruklu Sığınmacılara İlişkin Bulgular

- **Ülkelerindeki Yaşam Standartları ile Türkiye'deki yaşam standartlarının kıyaslanması istenildiğinde;**

D1: "Ülkemden ayrılalı 20 sene oldu. Suriye'den ise ayrılalı neredeyse 10 yıl oldu. Ülkemdeyken işimi yapıyordum ve yaşam standardım orta halliydi. Suriye'de ise DJ'lik yapıyordum gelirim de fena değildi. İdare ediyordum. Türkiye'de yaşam standardım biraz düştü maalesef çünkü burada iş bulmakta zorlandım, bir taraftan yaşıyorum da çocuklarım desteklemese zor geçinirim. "

- **Gelir Düzeylerinin İhtiyaçlarını Karşılama Durumları Sorulduğunda ise ;**

D1: Büyük oğlum inşaat işlerinde çalışıp bana da yardımcı oluyor. Bir şekilde idare etmeye çalışıyorum. Tabi zorlanıyorum.

- **Ev Sahibi Toplumun Yabancı Algısı Hakkındaki Düşünceleri Sorulduğunda ise;**

D1: Daha önce Konya'da yaşıyordum orada çalışırken çalışma arkadaşlarım beni çok severdi ben onlara şakalar yapardım onların da çok ilgisini çekerdi. Bence misafirperverler.

- **Ülkelerindeki meslekleri ile Türkiye'de çalıştıkları sektörlere ilişkin bilgiler karşılaştırıldığında ise;**

D1: Televizyon spikeri idim ülkemde. Suriye'de DJ'lik yapıyordum. Burada ise oğlum inşaatta çalışıyor ben de ona yardıma gidiyorum bazen ama uzun süre çalışamıyorum sağlık sorunlarından dolayı.

- **Çalışma Hayatlarında Karşılaştıkları Problemlere baktığımızda;**

D1: Hristiyan olduğum için çalışırken de günlük hayatta da dinimi yaşarken zorlanıyorum. Özellikle de Konya'da dinimizi ve kültürümüz yaşamak çok zordu. İnsanlar çok tepkiliydi. Konya'da iken fabrikada çalıştığım için çalışma iznim

vardı. Öyle kurumsal yerlerde çalışma izni alınması mümkün olabiliyor. Ama Çanakkale’de iş sahası da biraz dar. İşverenler maliyetli diye çalışma izni almıyorlar. Oğullarımın ikisi de damadım da çalışıyorlar ama çalışma izinleri yok.

- **Aile Geçimine Ne Düzeyde Katkı Sağladığına İlişkin Bulgulara bakıldığında;**

D1: Malesef şu an düzenli bir işte çalışmıyorum. Diyabet, prostat vb. hiper tansiyon gibi sağlık problemlerim var. Türkiye’ye geldiğimde ilk Konya’ya gittik orada bir fabrikada çalışıyor ve ailemi geçindirebiliyordum. Ama buraya geldiğimizde sağlık problemlerim arttı. Çocuklarım evli kızım Çanakkale’de oğullarımın ise biri burada biri İstanbul’da. Oğullarım geçinmeye yardımcı oluyorlar kızımın ev işlerine o şekilde idare ediyorum.

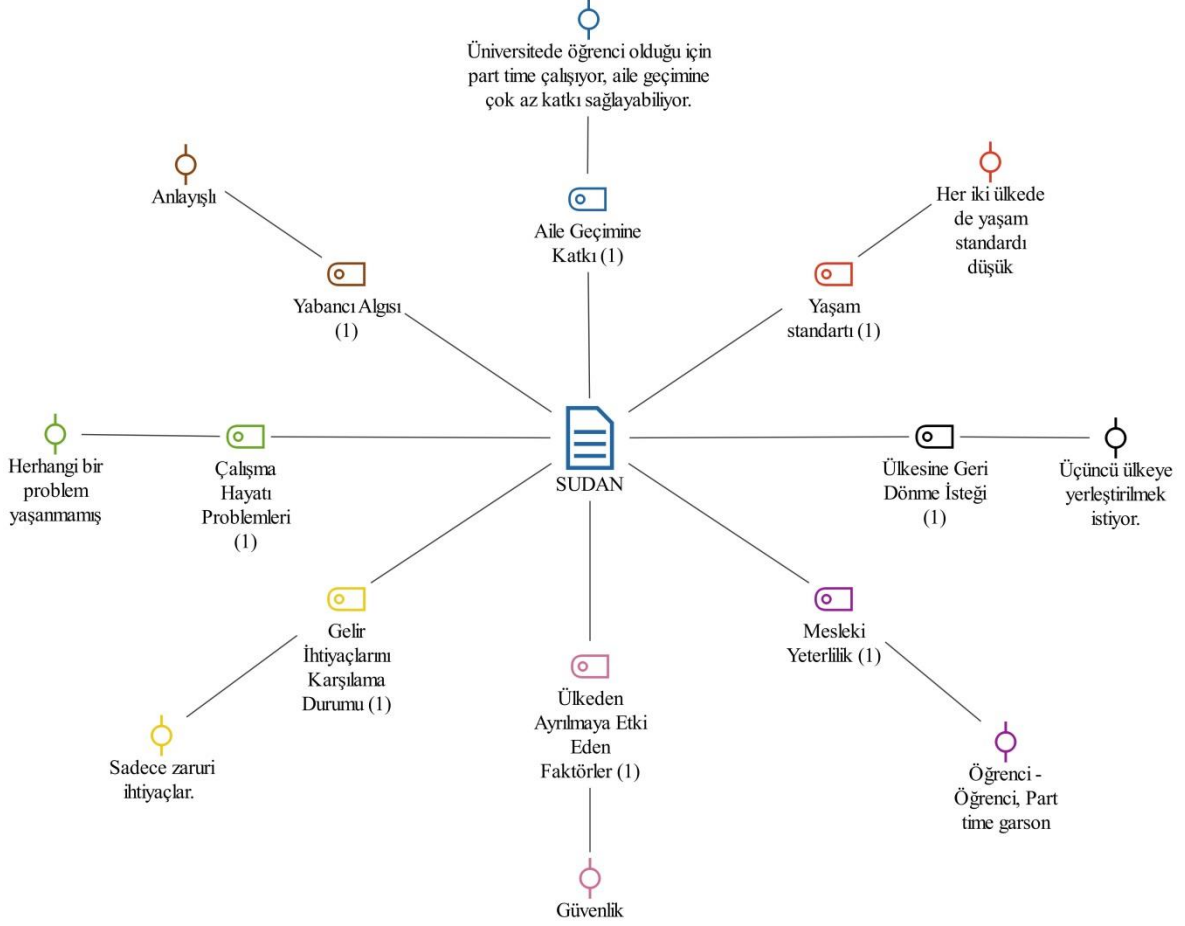
- **Ülkerlerinden Ayrılma Sebeplerine İlişkin Bulgulara bakıldığında;**

D1: Ben ülkemde haber muhabirliği yapıyordum ancak ülkemdeki diktatörlük yönetimi yüzünden mesleğimi daha fazla yapamadım. Ben bir gün çalışırken mikrofon önümdenken polisler gelip beni aldı ve çok fazla işkence ettiler bana hala vücudumda yaralar var. Polislerden kaçmayı başardığımda hemen ülkeyi terk etme kararı aldım önce Nijerya’ya geçtim sonra Sudan’da 3 ay kaldım ki orası da diktatörlükle yönetilen bir ülkeydi orada da yaşayamayacağımı anlayınca Suriye’ye geldim. Eşim de bir kızım ve iki oğlumla yanıma geldi. Suriye’de durumumuz iyiydi ben spikerlik ve DJ’lik yapıyordum. Sonra savaş çıkınca buraya geldim. Ve Suriye’den de ayrılmak zorunda kaldım.

- **Ülkelerine Geri Dönme Düşüncelerine İlişkin Bulgular**

D1: Afrikadaki sorunların tamamen düzeleceğini hiç sanmıyorum çünkü toprak ve yer altı madenleri açısından zengin bir coğrafya ve bu nedenle hiç rahat bırakılmıyor sürekli iç savaş çıkartılıyor her gün yüzlerce kişi ölüyor o coğrafyada. Ama döndüğümde bu saatten sonra bana zarar vereceklerini sanmıyorum artık. Unutmuşlardır belki de beni. Yaşlanıyorum belki bir iki yıl içinde Afrikaya dönebilirim. Orada ölmeyi tercih ederim.

Tablo 21- Sudan Uyruklu Sığınmacılara İlişkin Bulgular

- **Ülkelerindeki Yaşam Standartları ile Türkiye'deki yaşam standartlarının kıyaslanması istenildiğinde;**

S1: “ Ben Sudan'daki hayatımızı hatırlamıyorum. Çünkü çok küçük yaşta oradan ayrıldık. Biz Suriye'de sığınmacı olarak yaşıyorduk. Suriye'deki savaş başlayınca orda daha fazla kalamadık ve ayrılmak zorunda kaldık. Geçim sıkıntısı orada da yaşıyorduk burada da yaşıyoruz.

- **Gelir Düzeylerinin İhtiyaçlarını Karşılama Durumları Sorulduğunda ise ;**

S1: Biz 5 kız kardeş ve annem ile birlikte yaşıyoruz. Ailede tek çalışan ablam. O da tercümanlık yaparak para kazanıyor. Ancak aldığı para ile çok zor geçiniyoruz. İhtiyaçlarımızı sürekli kısmak zorunda kalıyoruz.

- **Ev Sahibi Toplumun Yabancı Algısı Hakkındaki Düşünceleri Sorulduğunda ise;**

S1: Ben bir sıkıntı yaşamadım açıkçası. Annemin arkadaşı da orada çalışıyordu. Ben onun vasıtası ile girdim. O yüzden işverenim ve çalışma arkadaşlarım ile bir sıkıntı yaşamadım. Anlayışlılar bence. Mutfakta çalıştığım için de müşterileri pek görmüyordum. Ama onlarla da sorun yaşamadım.

- **Ülkelerindeki meslekleri ile Türkiye’de çalıştıkları sektörlere ilişkin bilgiler karşılaştırıldığında ise;**

S1: Ben şuanda üniversite okuyorum. İmkan buldukça restaurantta mutfak işlerinde çalışıyorum.

- **Çalışma Hayatlarında Karşılaştıkları Problemlere baktığımızda;**

S1: Pek uzun bir çalışma hayatı yaşamadım. Çünkü okuyorum. Bezen gündelik mutfak işlerinde çalışmaya gidiyordum. Ama orada da bir problem ile karşılaşmadım. İnsanlar iyi davranıyorlardı bana.

- **Aile Geçimine Ne Düzeyde Katkı Sağladığına İlişkin Bulgulara bakıldığında;**

S1: Ben şuanda üniversite okuyorum. Yazın da stajım olduğu için çalışma imkanım çok olmuyor. Bu nedenle de aile geçimine yeterince katkıda bulunamıyorum. İmkan buldukça restaurantta mutfak işlerinde çalışıyorum.

- **Ülkerlerinden Ayrılma Sebeplerine İlişkin Bulgulara bakıldığında;**

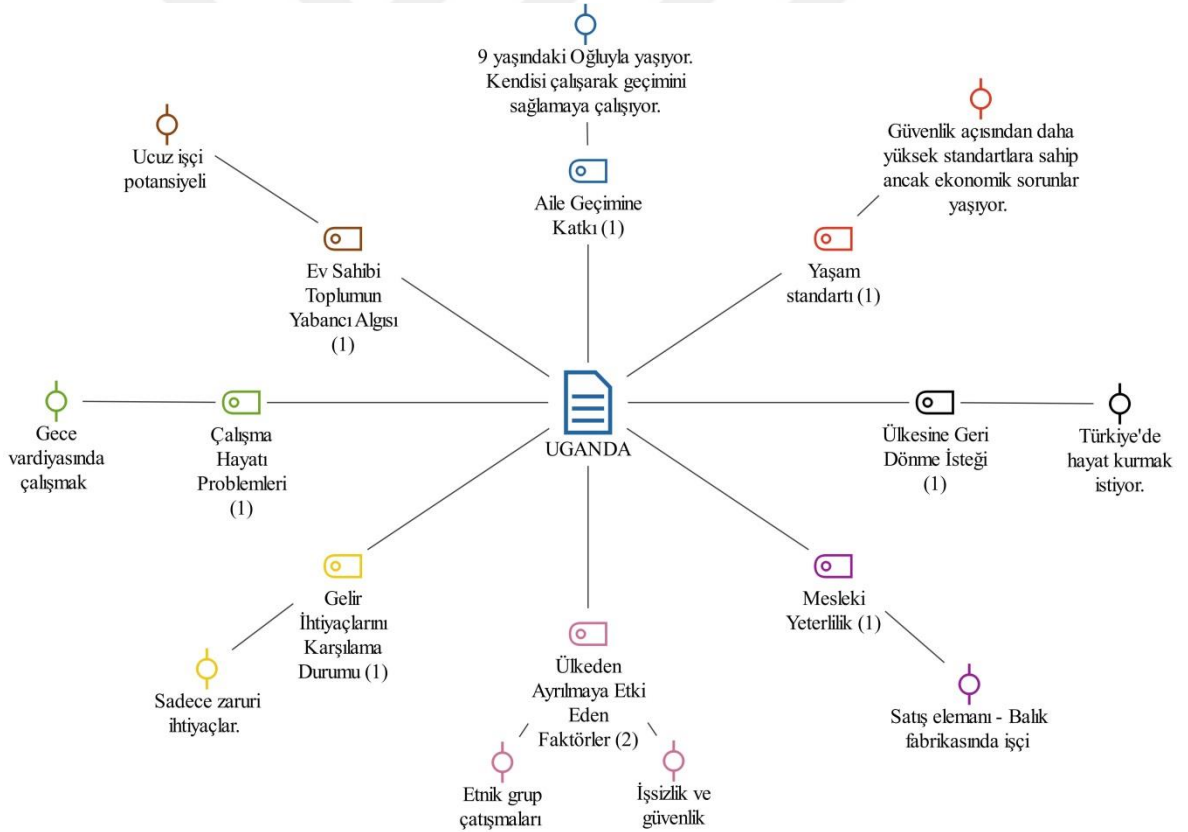
S1: Ben Sudan’daki hayatımızı hatırlamıyorum. Çünkü çok küçük yaşta oradan ayrıldık. Biz Suriye’de yaşıyorduk. Orada sığınmacı olarak yaşıyorduk. Suriye’deki savaş başlayınca orda daha fazla kalamadık ve ayrılmak zorunda kaldık. Savaştan

sonra orada yaşamak imkansız hale gelmişti. Can güvenliğimiz tehlikede idi o yüzden oradan ayrılmak zorunda kaldık.

- Ülkelerine Geri Dönme Düşüncelerine İlişkin Bulgular

S1: İşsizlik, savaş, yoksulluk, eğitim vb. o kadar çok sorun var ki Sudan'da çözülmesi gereken ama orada kalan teyzelerim var onlardan haber alıyoruz. Onlar bile artık ülkeyi terk etmeyi düşünüyorlar. Çünkü durumlar her geçen gün daha da kötüye gidiyor. Bu nedenle ülkeye dönemeyi düşünmüyoruz. Üçüncü ülkeye gidebilmek için BMYYK'dan haber bekliyoruz.

Tablo 23- Uganda Uyruklu Sığınmacılara İlişkin Bulgular

- **Ülkelerindeki Yaşam Standartları ile Türkiye'deki yaşam standartlarının kıyaslanması istenildiğinde;**

U1: Ben ülkemde ekonomik açıdan biraz daha iyiydim ancak politik açıdan devletle problemlerim vardı. Ben karşı partideydim ve bu karşıt görüşümden dolayı sorun yaşıyordum. Burada daha huzurluyum ama ekonomik problemlerim var.

- **Gelir Düzeylerinin İhtiyaçlarını Karşılama Durumları Sorulduğunda ise ;**

U1: Çok zorlanıyorum. Hem oğluma zaman ayırmam hem evin işlerini yapmam hem de çalışmam gerekiyor. Ve doğru düzgün işte çalışıp yeterince para da kazanamıyorum. Evimde buzdolabı, çamaşır makinesi, soba, halı bile yok. Daha çalışıp bunları almam gerek.

- **Ev Sahibi Toplumun Yabancı Algısı Hakkındaki Düşünceleri Sorulduğunda ise;**

U1: Gerçekten bazen çok acımasız olduklarını düşünüyorum. Çok ağır işlerde yabancıları çalıştırıyorlar. Çalıştığım yer bir balık temizleme fabrikası ve taşoran firma üzerinden çok daha düşük fiyatlara sigortasız olarak çalışmak zorunda kalıyoruz. Aramızda bu şartlarda çalışan Türk yok denecek kadar az. Bize aracı olan kişi ise hiç de nazik davranmıyor ve yabancı olduğumuz için bizi hor görüyor. Bazen saygısızca konuşuyor.

- **Ülkelerindeki meslekleri ile Türkiye'de çalıştıkları sektörlerle ilişkin bilgiler karşılaştırıldığında ise;**

U1: "Ülkemde satış elemanıydım. Çok düzenli sayılmaz ama bir süredir balık fabrikasına gece vardiyasına gidiyorum."

- **Çalışma Hayatlarında Karşılaştıkları Problemlere baktığımızda;**

U1: Ben 11 senedir Türkiye’deyim ama 3 aydır Çanakkale’deyim. Öncesinde Çanakkale kimlikli olmama rağmen kaçak olarak İstanbul’da yaşadım. İstanbulda iken merdiven altı dedikleri işyerlerinde kaçak çalışırdık dil bile öğrenmemiştim senelerce. Oğlum da kilisenin bir okuluna gönderiyordum ama oğlum büyüdükçe normal bir okula gitmesi gerekti o yüzden de mecburen kayıtlı olduğumuz yere yani Çanakkale’ye geldik. Yeni yeni burada hayat kurmaya ve adapte olmaya çalışıyoruz. Ama Çanakkale’ye gelince iş bulmakta çok zorlandım hala zorlanıyorum. Normalde gece vardiyasında çalışıyorum ve oğlum ben gece çalışırken evde yalnız kalıyor. Şimdilik başka bir iş bulamadığım için mecburen gidiyorum ama devam etmem imkansız.

- **Aile Geçimine Ne Düzeyde Katkı Sağladığına İlişkin Bulgulara bakıldığında;**

U1: 9 yaşındaki oğlumla birlikte yaşıyoruz. Ailede çalışan tek benim.

- **Ülkerlerinden Ayrılma Sebeplerine İlişkin Bulgulara bakıldığında;**

U1: Burada da işsizlik sıkıntısı çekiyorum. Ülkemde de aynı problem var bunula birlikte bir de güvenlik ayrıca sorun. Uganda da ekonomik durumlar hiç iyi değil, Etnik grupların siyasi gerilmeleri yüzünden bazen çok tehlikeli olabiliyor.

- **Ülkelerine Geri Dönme Düşüncelerine İlişkin Bulgular**

U1: Oğlum burada doğdu ve Türkiye’ye alıştı. Babası da yok zaten. Oğlum daha doğmadan bizi bırakıp gitti. Ama ülkeme dönmek istesem oğlumun pasaportu bile yok. Çok zorlanıyoruz kabul ediyorum ama bir şekilde burada hayat kurmak zorundayız artık.

BEŞİNCİ BÖLÜM BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

Küreselleşmenin yarattığı sebeplerle birlikte tüm dünya genelinde ciddi bir sorun haline gelen göç olgusu, ülkelerin birlikte karar almasını ve ortak yasalarla hareket etmesini gerektirmektedir.

5.1. Sonuçlar

- Sığınmacıların Demografik Bilgilerine Yönelik Sonuçlar

Sığınmacılardan Afganların yaş aralıklarının büyük çoğunluğunun 18-24 ve 25-30 yaş aralığındaki gençlerden oluştuğu görülmektedir. Gençlerin çoğunluğunun ise erkek olduğu dikkat çekmektedir. Yapılan görüşmelerde genç erkeklerin Türkiye'ye gelmelerindeki ana sebebi işsizlik olarak nitelendirebiliriz. Evli ya da bekar genç erkekler ülkelerindeki yoksulluk ve Taliban yönetimindeki baskı ve güvenlik nedeni ile iş bulamamakta bu nedenle Afganistan'daki ailesinin geçimini sağlayabilmek için Türkiye'ye gelmektedir. İran ve diğer uyruklara baktığımızda ise İranlı sığınmacıların yaş aralıklarının orta yaş grubu olduğu görülmektedir. İranlı ve diğer sığınmacıların Türkiye'ye gelmelerinin sebepleri arasında Afganlarınkinin aksine işsizlik yok denecek kadar azdır. Genelde din değiştirme, güvenlik, baskıcı yönetimler, daha özgür bir ülkede yaşama isteği gibi sebeplerle İranlılar ve diğer sığınmacılar ülkelerinden ayrılmaktadır.

- Sığınmacıların Cinsiyet Dağılımlarına İlişkin Sonuçlar

Görüşme yapılan sığınmacılarda kadınlar toplam görüşülen kişi sayısının %22'sini erkekler ise %78'ini oluşturmaktadır. Uyruklara göre dağılımda ise Afganistan uyruklu sığınmacıların %11'i kadın %89'u erkek, İran uyruklu sığınmacıların %37.5'i kadın %62,5'i erkek, diğer uyrukların ise %60'ı kadın %40'ı erkek sığınmacılardan oluşmaktadır. Bu oranlar Göç İdaresi tarafından elde edilen verilerle karşılaştırıldığında ise hemen hemen paralel sonuçlar elde etmek mümkündür. Elde edilen sonuçlara bakıldığında da sığınmacıların çoğunluğunun erkek olduğu gözlemlenebilmektedir. Özellikle Afganistan uyruklu sığınmacılarda kadın oranı erkeklere kıyasla çok daha düşüktür. Bu durumun da yukarıda da bahsedildiği gibi Afganistan'daki işsizlik probleminin dolayısıyla ailesini geçindirmek için daha çok erkeklerin göç etmesinden kaynaklandığı söylenebilir.

- **Sığınmacıların Türkiye'ye Geliş ve Statülerine Göre Çanakkale'de Kalış Biçimlerine İlişkin Sonuçlar**
- **Görüşme Yapılan Katılımcıların Türkiye'de Kalış Statüleri**

Görüşme yapılan katılımcıların %76'sı Uluslararası Koruma Başvuru Sahibi iken %24'ü şartlı mülteci statüsündedir. Bu oranların uyruklara göre dağılımına bakıldığında ise Afganların büyük çoğunluğunun UK başvuru sahibi oldukları şartlı mülteci statüsünün çok az kişide olduğu görülmektedir. İranlıların ise neredeyse yarısı UK başvuru sahibi diğer yarısı da şartlı mülteci statüsü konumundadır. Diğer uyrukların ise hepsi Şartlı Mülteci statüsündedir. Şartlı Mülteci statüsü alanların ülkeye geliş tarihlerine bakıldığında daha eski tarihlerde Türkiye'ye geldikleri ve uzun süredir burada yaşadıkları anlaşılmaktadır.

- **Görüşme Yapılan Katılımcıların Türkiye'ye Gelmeden Önce Son Yaşadıkları Ülkeler**

Sığınmacıların kendi ülkelerinden ayrıldıktan sonra çoğunluğunun direk olarak Türkiye'ye geldiği sonucuna varılmaktadır. Uyruklara göre incelediğimizde ise İran'lı sığınmacıların hepsi direk Türkiye'ye gelirken Afgan ve diğer uyruklu sığınmacıların yaklaşık olarak üçte biri farklı ülkelerde yaşadıkdan sonra Türkiye'ye gelmişlerdir. Türkiye'ye gelmeden önce Afganların yaşadıkları ülke İran'dır. Yapılan görüşmelerde aynı dili konuştukları için tercih ettikleri İran'da ekonomik sorunların artması, parasının değer kaybetmesi ve İran'daki Afgan sığınmacıların artması nedeniyle ev sahibi toplumun kendilerine iyi davranmaması gibi nedenlerle Türkiye'ye gelme kararı aldıklarını anlaşılmaktadır. Diğer uyruklarda ise özellikle Afrika kökenli sığınmacılar önce ülkelerine komşu ülkelerde yaşamayı denemiş ancak orada hayat kuramayınca Türkiye'ye gelmeye karar vermişlerdir.

- **Görüşme Yapılan Katılımcıların Bildiği Diller**

Katılımcıların konuşabildiği dillere bakıldığında ise geneli anadili ile birlikte Türkçe konuşabilmektedir. Sadece Afrika kökenli sığınmacılarla anlaşamadığı durumlarda İngilizce görüşmeler yapılmıştır. Afganların onda birlik bir kısmı İngilizce biliyorken yaklaşık yarısı da etnik kökenlerine ait olan Özbekçe, Türkmençe, Peştunca gibi

dilleri konuşabilmektedir. İranlı sığınmacıların ise büyük çoğunluğunun İngilizce dilini de bildiği dikkat çekmektedir.

- **Ülkelerine Kıyasla Türkiye'deki Yaşam Standartlarına İlişkin Sonuçlar;**

Anlaşıldığı üzere, genel olarak Afganistanlılar Türkiye'ye işsizlik ve güvenlik başta olmak üzere ekonomi, sağlık ve eğitim açılarından daha iyi yaşam standartlarına sahip olmak için gelmişlerdir. Türkiye'de düzenli iş bulma konusunda zorluklar yaşadıklarını belirtmiş olsalar da ülkelere kıyasla birçok açıdan daha iyi şartlarda olduklarını belirtmişlerdir.

İran ve diğer uyruklu sığınmacılar ise ekonomik açıdan ülkeleriyle benzer ya da daha düşük standartlara sahip olduklarını ifade etmişlerdir, Ancak ülkelerindeki baskıcı yönetim, kısıtlamalar açısından bakıldığında ise Türkiye'de çok daha özgür ve sosyal - kültürel imkanlara kolay erişim sağlayarak yaşadıklarını dile getirmişlerdir.

Bu araştırmaya göre, Afgan sığınmacılar genellikle illegal yollarla ve İran üzerinden Türkiye'ye gelmektedirler. İranlı sığınmacılar ise ülkelerindeki ekonomik durumlarının Türkiye'ye kıyasla daha iyi olduğunu ancak özgürlüklerin kısıtlanması ve devlet baskısı gibi nedenlerden dolayı Türkiye'de daha iyi yaşam standartlarına sahip olduklarını etmişlerdir.

Diğer uyrukların ülkelere göre yaşam standartları kıyaslandığında ise verilen cevaplar ülkelerinde de Türkiye'de çok iyi yaşam standartlarına sahip olmadıkları yönündedir.

- **Gelir Düzeylerinin İhtiyaçlarını Karşılama Durumlarına İlişkin Sonuçlar ;**

Araştırmada yer alan katılımcıların genel anlamda gelir düzeylerinin temel ve zaruri ihtiyaçlarını ancak karşılayabildiği görülmektedir. Yani, büyük çoğunluğun gelirleri yüksek refah seviyesine ulaşmalarına yetmemektedir. Bu durum, sığınmacıların esas olarak geçim sıkıntısı çektiklerini ve zorlu koşullarda hayatlarını sürdürdüklerini göstermektedir.

Gelir düzeylerinin yetersiz olması, katılımcıların refah seviyelerini etkileyen temel bir faktördür. Bu da onların Türkiye'de daha iyi bir yaşam standardına ulaşmakta zorlandıklarını göstermektedir.

- **Ev Sahibi Toplumun Yabancı Algısına Yönelik Sonuçlar;**

Sığınmacıların ev sahibi toplumun yabancılara karşı tutumları konusundaki yorumlarına bakıldığında genel olarak büyük bir çoğunluk olumsuz önyargılar ve dışlanma deneyimleriyle karşılaştıklarını dile getirmiştir. Ev sahibi toplumun yabancılara karşı olumsuz tutumlar sergilediği, ağır ve niteliksiz işlerde çalıştırmak için tercih ettikleri ifade edilmiştir.

Ancak, bazı katılımcılar ev sahibi toplumun hoşgörülü olduğunu da belirtmiştir. Hoşgörüyü sahip olduğunu ifade eden katılımcılar genellikle Türkçe'yi iyi derecede bildiklerini ve toplumsal uyum sürecinde zorlanmadıklarını dile getirmişlerdir. Ayrıca, kültürel olarak ev sahibi topluma daha yakın olduklarını da belirtmişlerdir.

Katılımcıların daha ayrıntılı yorumları incelendiğinde, ev sahibi toplumun genel olarak yabancılara karşı olumsuz tepkiler ve söylemler sergilediği, ancak doğrudan kötü davranışlarda bulunmadığı anlaşılmaktadır. Bu durum, yabancılara yönelik olumsuz tutum ve davranışların genellikle dolaylı bir şekilde gerçekleştiğini bize göstermektedir.

- **Sığınmacıların Ülkelerindeki Meslekleri ile Türkiye’de Çalıştıkları Sektörlere İlişkin Sonuçlar**

Katılımcılara ülkelerinde hangi meslekleri yaptıkları ve Türkiye’de hangi sektörlerde çalıştıkları sorulduğunda, araştırma sonuçlarına göre çoğunlukla katılımcıların hem kendi ülkelerinde hem de Türkiye’de vasıflı işlerde çalışmadıkları ortaya çıkmıştır. Ancak, ülkelerinde yaptıkları işlere benzer sektörlerde çalışmaya devam ettikleri görülmektedir.

Araştırmada, ülkelerinde işsiz veya öğrenci olarak bulunan sığınmacıların da Türkiye’ye geldikten sonra eğitim hayatlarına devam edemedikleri ve genellikle niteliksiz işlerde çalıştıkları görülmektedir. Bu durum, sığınmacıların Türkiye’ye yerleşme sürecinde eğitimlerine devam etme imkanı bulamadıklarını ve daha düşük niteliklere sahip işlerde istihdam edildiklerini göstermektedir.

Öte yandan, ülkelerinde nitelikli işlerde çalışan sığınmacıların ise Türkiye’de nitelikli iş bulamadıkları ve dolayısıyla niteliksiz işlerde çalıştıkları anlaşılmaktadır. Elde edilen veriler, ülkelerinde nitelikli işlerde çalışan sığınmacıların genellikle kendi mesleki

niteliklerine uygun işlerde çalışmakta zorlandıklarını ve daha düşük niteliklere sahip işlerde istihdam edildiklerini göstermektedir. Bu durum, sığınmacıların Türkiye'ye yerleşme sürecinde mesleklerindeki deneyimlerini tam olarak kullanamadıklarını ve iş piyasasında zorluklarla karşılaştıklarını göstermektedir.

- **İş ve Günlük Hayatlarında Karşılaştıkları Problemlere İlişkin Sonuçlar**

Katılımcılarla yapılan görüşmelerde, iş ve günlük hayatlarında karşılaştıkları problemler hakkında çeşitli sorunlar dile getirilmiştir. Bu sorunların başlıcaları;

Dil bilmemek: Birçok sığınmacı Türkiye'ye ilk geldiklerinde Türkçe'yi yeterince bilmemelerinin iş bulma sürecinde ve günlük iletişimde zorluklara yol açtığını ifade etmiştir. Dil bilmemek, iş arayışlarında engel teşkil edip ve sosyal etkileşimde zorluklar yaşanmasına neden olabilmektedir.

Kimlik alamamak: Türkiye'ye ilk geldiklerinde sığınmacı statüsünde olabilmek için Türkiye'de kimlik kartı veya belge alamadıklarını belirten sığınmacılar, kimliksiz olmalarının birçok alanda kısıtlamalara ve zorluklara sebep olduğunu belirtmişlerdir. Özellikle resmi işlemler, sağlık hizmetleri ve istihdam süreci gibi konularda sorunlar yaşamaktadırlar.

Çalışma izni olmaması: Sığınmacıların çalışma hayatlarında yaşadıkları en büyük sorunlardan biri de çalışma izinlerinin olmamasıdır. Türkiye'deki yüksek maliyetler ve yasal prosedürlerden dolayı yabancılar için çalışma izni almanın neredeyse imkansız olduğunu düşünen sığınmacılar işverenlerin de böyle bir maliyet ve uğraşı içine girmek istemediklerini dile getirmektedirler. Çok nadir de olsa çalışma izni almayı düşünen işverenlerin ise istenilen şartları tamamlayamadığından bir süre sonra almaktan vazgeçtiği ifade edilmektedir.

Daha az ücretle çalıştırılmak: Çoğu katılımcılar, sığınmacı oldukları için daha düşük ücretlerle çalıştırıldıklarını dile getirmiştir. Bu durumun, sığınmacılar açısından emeklerinin değerinden daha az ücretle çalıştırılmasına ve sömürülmelerine yol açtığı ifade edilmektedir.

Farklı bir dine inanmak: Bazı katılımcılar farklı bir dine inandıkları için ayrımcılığa ve dini önyargılara maruz kaldıklarını belirtmiştir. Bu durum, sosyal entegrasyon ve kabul sürecinde zorluklar yaşanmasına neden olabilmektedir.

Düzenli bir iş bulamamak: Bazı katılımcılar düzenli bir iş bulmakta zorlandıklarını ifade etmiştir. İş piyasasında rekabetin yoğun olması, dil ve eğitim eksiklikleri gibi faktörler düzenli ve istikrarlı bir iş bulmayı güçleştirmektedir.

Nitelikli bir işte çalışamamak: Birçok katılımcı, kendi mesleklerine uygun nitelikli iş bulma konusunda zorluklar yaşadıklarını dile getirmiştir. Mesleki deneyimlerini tam olarak kullanamamak, sığınmacıların istedikleri düzeyde nitelikli bir işte çalışmalarını engelleyebilmektedir.

Yukarıda belirtilen sorunlar, sığınmacıların iş ve günlük hayatlarında karşılaştıkları zorlukları ve engelleri yansıtmaktadır. Bu sorunlar, entegrasyon sürecindeki eksiklikleri ve sığınmacıların yaşadığı dezavantajları göstermektedir.

- **Aile Geçimine Ne Düzeyde Katkı Sağladığına İlişkin Sonuçlar**

Yapılan görüşmeler sonucunda, sığınmacıların geneli kazançları ile aile geçimine katkı sağladıklarını belirtmişlerdir. Özellikle Afganistan uyruklu erkeklerin çoğunluğunun ailelerinin hala ülkelerinde yaşadığı ve Türkiye'de çalışarak kazandıkları geliri ailelerine göndererek onların geçimlerini sağladıkları anlaşılmaktadır.

Bu bulgu, Afgan sığınmacıların Türkiye'deki çalışma hayatına aktif bir şekilde katılarak, ailelerinin ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla çaba gösterdiklerini, ailelerine maddi destek sağlama motivasyonunun ülkelerinden ayrılma kararındaki en önemli etkenlerden biri olduğunu göstermektedir. Aile geçimine katkı sağlama motivasyonu, sığınmacıların iş arayışlarına ve çalışma hayatına dahil olmalarına büyük ölçüde etki etmektedir.

İran ve diğer uyruklu sığınmacılar ise genelde ailesiyle birlikte ülkelerinden ayrılmaktadırlar. Onlar da kazançları ile Türkiye'de birlikte yaşadığı ailelerin geçimine katkı sağlamaktadırlar.

- Ülkelerinden Ayrılma Sebeplerine İlişkin Sonuçlar

Sığınmacıların ülkelerinden ayrılma nedenlerine dair çeşitli faktörler bulunmaktadır ve bu faktörler sığınmacıların uyruklarına göre değişiklik gösterebilmektedir.

İşsizlik, birçok sığınmacının ülkelerinden ayrılma nedenleri arasında en önde gelen faktördür. İşsizlik, ekonomik sıkıntılar ve geçim zorlukları sığınmacıları ülkelerinden ayrılmaya yönlendirmektedir. Güvenlik sorunları da önemli bir diğer önemli etkidir ve sığınmacılar, yaşadıkları çatışma bölgelerinden veya baskıcı rejimlerden kaçarak daha güvenli bir ortam arayışına girmektedirler.

Afganistan uyruklu sığınmacıların ülkelerinden ayrılma nedenleri arasında işsizlik, güvenlik, eğitim ve daha iyi yaşam koşullarına ulaşma isteği gibi faktörler öne çıkmaktadır. Nadiren, cinsel tercihleri de ülkelerinden ayrılma nedenleri arasında yer alabilmektedir.

İranlı sığınmacılar arasında ise din değiştirme önemli bir neden olarak öne çıkmaktadır. Ayrıca, baskıcı yönetim ve daha iyi yaşam koşullarına sahip olma arzusu da İranlıların ülkelerinden ayrılma motivasyonları arasında yer almaktadır.

Diğer uyruklu sığınmacılar arasında da baskıcı yönetim, aile baskısı ve şiddet gibi faktörler ülkeden ayrılma nedenleri arasında yer almaktadır. Bu faktörler, sığınmacıların yaşadıkları zorluklardan kaçarak daha özgür ve güvenli bir hayat arayışında olduklarını göstermektedir.

Genel olarak, sığınmacıların ülkelerinden ayrılma nedenleri, ekonomik ve güvenlik başta olmak üzere eğitim, baskıcı rejimler, aile baskısı ve şiddet gibi karmaşık faktörlerden kaynaklanmaktadır. Her bir sığınmacının deneyimleri ve motivasyonları farklı olabilir, ancak genel olarak daha iyi bir yaşam arayışı ve temel insan haklarını elde etme çabası etkili olmaktadır.

- Ülkelerine Geri Dönme Düşüncelerine İlişkin Sonuçlar

Görüşme yapılan katılımcılar arasında, ülkelerinden ayrılma nedenlerinin ortadan kalkması durumunda geri dönme düşüncelerine dair çeşitli cevaplar ortaya çıkmıştır. Bu cevapları uyruklara göre incelediğimizde:

Afgan sığınmacılar arasında çoğunluk, Türkiye'ye çalışmak amacıyla geldikleri için ülkelerindeki işsizlik ve güvenlik sorunlarının ortadan kalkması halinde geri dönmeyi

istediklerini ifade etmektedir. Ancak aralarında geri dönmek istemeyenler hatta ailelerini getirmek isteyenler de bulunmaktadır. Ayrıca, Uluslararası Koruma Başvurularının sonuçlanmasını bekleyenler ve üçüncü bir ülkeye yerleşmeyi düşünenler de mevcuttur.

Diğer uyruklarla yapılan görüşmelerde de, ülkelerindeki durumların düzelmesi halinde geri dönmek isteyenler olduğu gibi Türkiye'de bir düzen kurmuş olan ve ayrılmak istemeyenler de bulunmaktadır.

Sığınmacıların vermiş olduğu cevaplar geri dönme düşüncelerinin farklı faktörlere bağlı olarak değişebileceğini göstermektedir. İş bulma imkanları, güvenlik durumu, aile birleşimi, Uluslararası Koruma başvurusunun sonuçlanması ve üçüncü bir ülkeye yerleşme gibi faktörler, sığınmacıların geri dönme isteklerini etkileyebilmektedir. Aynı zamanda, Türkiye'de yeni bir hayat kurmuş olan ve entegre olmuş olan sığınmacılar, mevcut durumu nedeniyle ayrılmak istememektedir.

Sonuç olarak, sığınmacıların geri dönme düşünceleri kişisel, ailevi ve çevresel faktörlere bağlı olarak değişiklik göstermektedir. İş, güvenlik, aile birleşimi, koruma süreci ve entegrasyon gibi faktörler, sığınmacıların geri dönme kararlarını etkileyen önemli unsurlar arasında yer almaktadır.

5.2. Öneriler

Sığınmacıların iş gücü piyasalarında daha faydalı bir şekilde değerlendirilmelerine yönelik bazı öneriler aşağıda yer almaktadır.

Beceri ve Yetenek Değerlendirmesi: Sığınmacıların mevcut beceri ve yeteneklerinin belirlenmesi için kapsamlı bir değerlendirme yapılmalıdır. Bu değerlendirme, sığınmacıların sahip oldukları mesleki bilgi, deneyim ve becerileri tespit etmeyi amaçlamalıdır. Buna ek olarak, dil becerileri ve mesleki uyum potansiyelleri de değerlendirilmelidir. Bu sayede, sığınmacılar için en uygun iş fırsatları belirlenebilir.

Mesleki Eğitim ve Uyum Programları: Sığınmacılara mesleki eğitim ve uyum programları sunulmalıdır. Bu programlar, sığınmacıların mevcut becerilerini güncellemelerine ve yerel iş piyasasına uyum sağlamalarına yardımcı olmalıdır. İşverenlerle işbirliği yapılarak, talep gören mesleklerdeki boşlukları tespit etmek ve buna göre mesleki eğitim programları oluşturmak önemlidir. Bu sayede sığınmacılar, yerel işverenlerin ihtiyaçlarına cevap verebilecek niteliklere sahip olabilir.

Dil Eğitimi: Sığınmacılara, yerel işgücü piyasasında başarılı olmaları için dil eğitimi imkanı sunulmalıdır. Dil becerileri, iş başvuruları, iletişim ve iş yerindeki etkileşimler açısından son derece önemlidir. Sığınmacılar, Türkçe dilini daha iyi öğrendikçe, iş piyasasında daha fazla fırsat elde edebilirler. Dil eğitimi programları, hem temel dil bilgisi hem de mesleki terminolojiye odaklanmalıdır.

Staj ve İş Deneyimi Programları: Sığınmacılara staj ve iş deneyimi programları sunmak, onların yerel iş piyasasında deneyim kazanmalarını sağlar. Bu tür programlar, işverenlerle işbirliği içinde düzenlenebilir ve sığınmacıların mesleki becerilerini uygulama şansı elde etmelerine yardımcı olabilir. Aynı zamanda, sığınmacıların işyeri kültürünü ve beklentilerini daha iyi anlamalarını sağlar.

İşveren Teşvikleri: İşverenlere, sığınmacıları istihdam etme konusunda teşvikler sunulması önemlidir. Vergi indirimleri, eğitim ve danışmanlık hizmetleri gibi teşvikler, işverenlerin sığınmacılara iş imkanı sağlama konusunda daha istekli olmalarını teşvik edebilir. Aynı zamanda, sığınmacıların niteliklerine uygun işlere erişimi kolaylaştırmak için işverenlere rehberlik ve destek sağlanabilir.

İş İlanları ve İş Bulma Hizmetleri: Sığınmacılar için uygun iş ilanlarına erişim sağlamak önemlidir. İş arama hizmetleri, sığınmacılara iş bulmaları için yardımcı olabilir. Bu hizmetler, iş ilanlarını yayınlama, iş başvurusu yapma ve mülakat becerilerini geliştirme gibi konularda destek sunabilir. İş arama sürecinde sığınmacılara rehberlik etmek, iş piyasasına girmelerini kolaylaştırabilir.

Bu öneriler, sığınmacıların iş gücü piyasalarında daha faydalı bir şekilde değerlendirilmelerini sağlamak amacıyla alınabilecek önlemleri ve çalışmalarını içermektedir. Sığınmacıların becerilerini kullanabilecekleri iş fırsatlarına erişmelerini kolaylaştırmak, ekonomik entegrasyonlarını güçlendirebilir ve topluma daha hızlı bir şekilde uyum sağlamalarını destekleyebilir. Aynı zamanda işverenlerin sığınmacıları istihdam etme konusunda teşvik edilmesi, sığınmacıların iş bulma şansını artırabilir.

Ayrıca elde edilen sonuçlar doğrultusunda, sığınmacıların durumlarını iyileştirmek ve daha iyi bir entegrasyon sağlamak için de aşağıdaki öneriler sunulabilir:

Dil ve Kültürel Uyum Programları: Dil öğrenimi programları, sığınmacıların Türkçe dilini daha iyi öğrenmelerine ve günlük hayatta iletişim kurmalarına yardımcı

olabilir. Kültürel uyum programları ise sığınmacıların Türk toplumuna daha iyi entegre olmalarını destekleyebilir.

Eğitim Fırsatları: Sığınmacı çocuklar için eğitim fırsatları sağlanmalı ve kayıt süreçleri kolaylaştırılmalıdır. Ayrıca, yetişkin sığınmacılar için mesleki eğitim programları düzenlenerek, meslek becerilerinin geliştirilmesi ve iş bulma olanaklarının artırılması desteklenmelidir.

Sosyal Hizmetler ve Psikososyal Destek: Sığınmacıların sosyal hizmetlere ve psikososyal desteklere erişimleri kolaylaştırılmalıdır. Bu destekler, psikolojik travmalarla başa çıkmalarına, sosyal ağlarını geliştirmelerine ve topluma entegrasyon süreçlerine yardımcı olabilir.

İnsan Hakları ve Ayrımcılıkla Mücadele: Ev sahibi toplumun sığınmacılara karşı ayrımcı tutumlarıyla mücadele edilmelidir. İnsan hakları eğitimi ve farkındalık programları düzenlenerek, sığınmacılara yönelik ayrımcılığın önlenmesi ve toplumsal kabulün artırılması hedeflenmelidir.

Yasal Statülerin İyileştirilmesi: Sığınmacıların yasal statülerinin düzenlenmesi ve daha iyi koruma sağlanması önemlidir. Sığınma başvurularının hızlı bir şekilde değerlendirilmesi ve gerektiğinde mülteci statüsü verilmesi, sığınmacıların haklarının korunmasına katkı sağlayabilir.

Uluslararası İşbirliği: Sığınmacıların sorunlarının çözümünde uluslararası işbirliği önemlidir. Uluslararası toplumun Türkiye'ye ve diğer sığınmacı ülkelere destek sağlaması, mali kaynakların ve hizmetlerin artırılması sığınmacıların yaşam şartlarını iyileştirebilir.

Geri Dönme ve Yeniden Yerleşme Programları: Sığınmacıların gönüllü geri dönüş ve yeniden yerleşme programlarına erişimi sağlanmalıdır. Geri dönmek isteyen sığınmacılar için destek ve rehberlik sağlanarak, güvenli bir şekilde ülkelerine dönüşleri teşvik edilmelidir.

İletişim ve Bilgilendirme: Sığınmacılara yönelik bilgilendirme ve iletişim faaliyetleri düzenlenmelidir. Sığınmacıların hakları, hizmetlere erişim süreçleri, eğitim ve istihdam olanakları gibi konularda bilgilendirici materyaller ve danışmanlık hizmetleri sunulmalıdır.

Bu öneriler, sığınmacıların yaşadığı zorlukları hafifletmek, entegrasyon süreçlerini iyileştirmek ve daha iyi yaşam koşulları sağlamak amacıyla uygulanabilir politika ve programlara rehberlik etmektedir.

KAYNAKÇA

6735 Sayılı Uluslararası İşgücü Kanunu

4817 Sayılı Yabancıların Çalışma İzinleri Hakkında Kanun

6458 Sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu

4857 Sayılı İş Kanunu

5510 Sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu

Abadan, U. N. (2002). *Bitmeyen Göç*. İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.

Açıkgöz, M., & Arıner, H. O. (2014). Turkey's New Law on Foreigners and International Protection: An Introduction. Turkish Migration Studies Group (TurkMiS).

Adıgüzel, Y. (2016). *Göç sosyolojisi* (1.Baskı). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

AFAD. (2014). Açıklamalı Afet Yönetimi Terimleri Sözlüğü. Ankara: Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı.

Akkayan, T. (1979) *Göç ve Değişim*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları No:2573, İstanbul.

Aksoy, Z. (2014). ‘‘Uluslararası Göç ve Kültürlerarası İletişim’’. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(20), 292-303.

Aktaş, M. (2022). Türkiye'nin Göç ve İltica Yönetim Stratejisi: Kilis İncelemesi. Doktora Tezi, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.

Aktel, M. Kaygısız Ü. (2018), ‘‘Türkiye’de Göç Yönetimi’’ *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 23(2), 579-604.

Akyıldız, İ. E. (2019). Göç Hareketliliğinin E. Lee Kuramı Perspektifinden Yorumlanması: Türkiye Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Bursa Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı İktisadi Gelişme ve Uluslararası İktisat Bilim Dalı, Bursa.

Anadolu Üniversitesi Yayını No: 3721, (2018) *Göçmen ve Sığınmacılarla Sosyal Hizmet Ders Kitabı*. Açıköğretim Fakültesi Yayını No: 2540

Arıkan, M.E. (2018). Uluslararası Koruma Kapsamındaki Yabancıların Çalışma ve Sosyal Güvenlik Hakkı. Yüksek Lisans Tezi. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı, Isparta.

Arslan, H. (2018). Suriyeli Mültecilerin İş Bulma Aşamasında Karşılaştıkları Sorunlar (Adıyaman Örneği). Yüksek Lisans Tezi. Hasan Kalyoncu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı İktisat Tezli Yüksek Lisans Programı, Gaziantep

Arslan, N. (2022). “Uluslararası Alan İndekslerinde Göç Yazınına İlişkin Bibliyometrik bir Analiz”. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 0 (41), 571-600 . DOI: 10.14520/adyusbd.934034

Arslan, Ü. G. & Uslu, F. (2020). ‘*Türkiye’de ortaöğretim düzeyinde eğitim-öğretim gören göçmen öğrencilerin öğrenim sürecinde yaşadıkları zorluklar*’. Necmettin Erbakan Üniversitesi Ereğli Eğitim Fakültesi Dergisi, 2(2), 203-216

Avukatlar İçin Mülteci Hukuku El Kitabı, (2021) Mülteci Hakları Merkezi, 1. Baskı Ağustos 2021, İstanbul

Ayan, Hasan Alparslan (2018). “*Türk Hukukunda Turkuaz Kart Sahibi Yabancıların Çalışma Şartları*.” Necmettin Erbakan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 1(1), 53-81.

Aydın, İ. (2016). Dış Göçlerin Türk Ekonomisine Etkileri: Suriye Kaynaklı Dış Göçün İktisadi Açından İncelenmesi ve Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi. Türk Hava Kurumu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı,

Aydın, N.Z. (2017) “Dış Tehditlerin İç Göçler Üzerine Etkisi: Kilis Örneği” *1. Uluslararası Kahramanmaraş Yönetim, Ekonomi ve Siyaset Kongresi* (Kayes 2017). 12-13-14 Ekim 2017 Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Kahramanmaraş. 67-82.

- Barışık, (2020) *Küreselleşen Dünyada Fırsat Eşitliği Arayışında Uluslararası Göç ve Türkiye'nin Suriye Deneyimi*. Gazi Kitabevi
- Bloch, A. (2008). ‘‘Refugees in the UK labour market: The conflict between economic integration and policy-led labour market restriction.’’ *Journal of Social Policy*, 37(1), 21-36.
- Blunt, G. D. (2018). ‘‘Illegal Immigration as Resistance to Global Poverty’’. *Raisons Politiques*, (69), 83-99.
- Bostan, H. (2018) ‘‘ Geçici Koruma Statüsündeki Suriyelilerin Uyum, Vatandaşlık ve İskân Sorunu’’ *Göç Araştırmaları Dergisi*, 4 (2), 38-88
- Caprio, Ximena V. Del; Wagner, Mathis (2015). *The Impact of Syrian Refugees on the Turkish Labor Market*. World Bank Group.
- Canatan, K. ; Birinci, M. ; Çağlar, İ. ; KRYVENKO, Y. ; ÖKSÜZ, S. ve ALTUN, F.(2015) Kitabın Adı ‘‘ *Disiplinlerarası Göç ve Göç Politikaları Sempozyumu*’’ İstanbul Sebahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümü, Aralık 2015.
- Canpolat, H. Arıner, H. O. (2012). *Küresel Göç ve Avrupa Birliği ile Türkiye'nin Göç Politikalarının Gelişimi*, ORSAM Rapor No:123, Ankara.
- Castles, S., & Miller, M. J. (2008). *Göçler Çağı*. İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları. İstanbul
- Chambers, L. (2017). *Göç, Kültür, Kimlik*. (çev; İsmail Türkmen), Ayrıntı Yayınları, (2.bsk), İstanbul.
- Charlaff, L. ; Ibrani, K. ; Lowe, M. ; Marsden, R. and Turney, L. (2004), *Refugees and Asylum Seekers in Scotland: A Skills and Aspirations Audit*, Edinburgh: Scottish Executive and Scottish Refugee Council.
- Choucri, N. (1978). *Migration processes among developing countries: The middle east*, Massachusetts Institute of Technology, USA.
- Clements, M.A. (2013). ‘‘What do we know about skilled migration and development?’’ *Migration Policy Institute*, 3 (9), 202-266

- Çağlayan, S. (2006). "Göç kuramları, göç ve göçmen ilişkisi". *Muğla Üniv. Sosyal Bilimler Ens. Dergisi*,17, 67-91.
- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, (2023) (Erişim Tarihi:15.06.2023), <https://www.cs.gb.gov.tr/ui/gm/yabanci-statuleri/multeci-ve-ikincil-koruma-statusu/>
- Çakı, A. (2018). Geçmişten Bugüne Türkiye'nin Göç Politikası ve Suriyeli Göçmenler Bağlamında Göç Yönetişimi. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı, Karaman.
- Çakır, M. (2019). Türkiye'deki Uluslararası Koruma ve Geçici Koruma Başvuru Sahibi Sığınmacıların Türkiye'nin Sosyo-Ekonomik Yapısına Etkisi: Bir Saha Araştırması. Yüksek Lisans Tezi. Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Anabilim Dalı, Bilecik.
- Çiçek, A. (2022) *Suriyelilerin Sosyal ve Siyasal Entegrasyonu Adana İli incelemesi*. Detay Yayınları Mart 2022 1.Baskı.
- Çoruh, H. (2021), ‘’ Arap Baharı Bağlamında Avrupa’ya Yapılan Göçler, Nedenleri ve Sonuçları Üzerine Bir İnceleme’’, *Araştırma Makalesi, Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 20(1), 291-315
- Danış, D., & Dikmen, H. (2022). ‘’Türkiye’de göçmen ve mülteci entegrasyonu: politikalar, uygulamalar ve zorluklar.’’ *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi Türkiye'nin Göç Siyaseti Özel Sayısı*, 21(Özel Sayı), 24-45. doi:10.46928/iticusbe.1106715
- Demirkol, B. (2018). ‘’Yabancıların Türkiye’de Çalışması ve Uluslararası İşgücü Kanunu’’. *Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, (2018/1), 421-482.
- Doğan, F. (2019). Yabancı ile Bir Arada Yaşama ve Ötekileştirme: Mardin Halkının Bakışından Suriyeli Sığınmacılar. Yüksek Lisans Tezi. Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı, Aydın

- Dönmez Kara, C.Ö. (2015). Göç Bağlamında Uluslararası İşbirliği ve Türkiye'nin Politikaları. Doktora Tezi. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı, Çanakkale
- Durmaz, İ.T. (2019). Türkiye'ye Yönelik Afgan Göçünde İran Etkisi (1979-2018). Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Orta Doğu ve İslam Ülkeleri Araştırma Enstitüsü Orta Doğu Sosyolojisi ve Antropolojisi Anabilim Dalı, İstanbul.
- Dürgen B. (2015) Türkiye'deki Suriyelilerin Hukuki Durumu. Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Özel Hukuk Anabilim Dalı, Antalya
- Düvell, F. (2014). Framing and Reframing Irregular Migration. From Migration: A Compass Anthology.
- Em. S. N; Atılgan, A; Aydoğdu Y. (2017). Siyasal Rejimlerin Zorunlu Göçe Etkileri : Irak Suriye Örnekleri Üzerinden Bir Değerlendirme. "1. Uluslararası Kahramanmaraş Yönetim, Ekonomi ve Siyaset Kongresi" (Kays 2017). 12-13-14 Ekim 2017 Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Kahramanmaraş. 50-66.
- Ekici, S. & Tuncel, G. (2015). "Göç ve insan". *Birey ve Toplum Dergisi*. 5(1). 9-22.
- Erdil, B. (2020) "Göç ve Mülteci Hareketlerinin Türkiye'nin Göç Politikalarına Etkileri" *Bilge Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4(2), 71-86. DOI: 10.47257/busad.842195
- Erdoğan, M. M. (2015). *Türkiye'ye Kitleli Göçlerde Son ve Dev Dalga: Suriyeliler*. A. Kaya, & M. M. Erdoğan (Dü) içinde, *Türkiye'nin Göç Tarihi: 14. Yüzyıldan 21. Yüzyıla Türkiye'ye Göçler* (s. 315-342). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Erdoğan, M. & Ünver, C. (2015). "Türk iş dünyasının Türkiye'deki Suriyeliler konusundaki görüş, beklenti ve önerileri". Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu.
- Erdoğan, M. M. (2020). *Suriyeliler Barometresi-2019: Suriyelilerle Uyum İçinde Yaşamın Çerçevesi*. Orion Kitabevi. İstanbul.

- Erdoğan, M. M. (2015). *Türkiye'deki Suriyeliler: Toplumsal Kabul ve Uyum Araştırması*. HUGO Yayınları. Ankara.
- Euwals, R. Dagevos, J. Gijsberts, M. Roodenburg, M. (2007) "Immigration, Integration and the Labour Market: Turkish Immigrants in Germany and the Netherlands" *IZA Discussion Paper* No. 2677, March 2007
- Fansa M. (2021) " Kimim Ben? Göçmen, Sığınmacı, Mülteci, Yabancı, Vatansız ve Geçici Koruma: Türkiye'deki Suriyeliler" *ANTAKİYAT/Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 4(2), 289-306
- Giddens, A. (2010). *Göçmenlerin Emek Piyasası Üzerindeki Etkisi, The Impact of Immigrants on the Labor Market (Ed. Anthony Giddens), Sosyoloji Başlangıç Okumaları, Sociology Beginning Literature*, Ümit Tatlıcan (Transl.), Say Yayınları, Ankara, s. 522. Ankara.
- Göç İdaresi Başkanlığı, (2023), Düzenli Göç. (Erişim: 20.07.2023), <https://www.goc.gov.tr/ikamet-izni-cesitleri>
- Göç İdaresi Başkanlığı, (2023), Uluslararası Koruma. (Erişim: 20.07.2023), <https://www.goc.gov.tr/multeci>, <https://www.goc.gov.tr/sartli-multeci>, <https://www.goc.gov.tr/ikincil-koruma>, <https://www.goc.gov.tr/geçici-koruma>)
- Göç İdaresi Başkanlığı, (2023) İstatistikler. (Erişim:20.07.2023), <https://www.goc.gov.tr/#>
- Gökalp Aras, N.E. (2013), " *A Multi-Level and Multi-Sited Analysis of the European Union's Immigration and Asylum Policy Concerning Irregular Migration and Its Implications for Turkey: Edirne and Izmir As Two Major Gateway Cities*" A Thesis Submitted To The Graduate School Of Social Sciences Of Middle East Technical University, 2013
- Göncü, S.C. (2019). Türkiye'de Suriyeli Göçmen Girişimciliği: Bir Gömülü Teori Çalışması. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı İşletme Yönetimi Ve Organizasyon Bilim Dalı, İstanbul
- Gümüş, Ali Kemal (Mayıs 2018). Suriye'den Türkiye'ye Göçün Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Yansımaları (Gaziantep İli Örneği). Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi.

Niğde Ömer HALİSDEMİR Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı, Niğde.

Günay, E. , Atılğan, D. & Serin, E. (2017). ‘‘Dünya’da ve Türkiye’de Göç Yönetimi.’’ *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 7 (2), 37-60 .

Harris, J.R. Todaro, M.P. (1970). Migration, unemployment development: A two sector analysis, *The American Economic Review*, 60(1), 126-42 .

Holzmann, R. Fuchs M. Elitok, S. Dale, P. (2016) ‘‘ Assessing Benefit Portability for International Migrant Workers: A Review of the Germany-Turkey Bilateral Social Security Agreement’’ *World Bank Group Social Protection & Labor, Discussion Paper No:1606*

Hugo, G. & Bun, C. (1990). "Conceptualizing and defining refugee and forced migrations in Asia". *Southeast Asian Journal of Social Science*, 18(1), 19-42.

http://auzefkitap.istanbul.edu.tr/kitap/sosyalhizmetlt_ao/gocvesoshiz.pdf

<https://www.guner.av.tr/articles/7-subat-2022>

<https://www.atakurumsal.com.tr/turkiyede-yabancilara-calisma-izni-nasil-alinir/>

<https://strasam.org/ua-iliskiler/uluslararası-sorunlar/goc-olgusunun-kavramsal-boyutu-163>

IOM. (2020). World Migration Report 2020. <https://www.iom.int>

IOM. (2022). World Migration Report 2022 <https://www.iom.int>

ILO. (2018). Statistics on International Labour Migration. Geneva: International Labour Office.

ILO (2018). (Erişim 20.05.2023). https://www.ilo.org/ankara/news/WCMS_652525/lang--tr/index.htm

ILO (2019). ILO Küresel Uluslararası Göçmen İşçi Tahminleri: Sonuçlar ve Metodoloji raporu,2019

- İçduygu, A. (2011). "The Irregular Migration Corridor between the EU and Turkey: Is it Possible to Block it with a Readmission Agreement?" *European University Institute Robert Schuman Centre for Advanced Studies*.
- İçduygu, A., & Aksel, D. B. (2012). *Türkiye'de Düzensiz Göç*. IOM Türkiye. Ankara
- İçduygu, A., & Kirişçi, K. (Eds.). (2009). *Land of Diverse Migrations: Challenges of Emigration and Immigration in Turkey*. İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları. İstanbul.
- İçduygu, A., & Demiryontar, B. (2022). "Türkiye'de devlet ve Suriyeli mülteciler: çelişkili politikalar ve araçsal rasyonellik." *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi Türkiye'nin Göç Siyaseti Özel Sayısı, 21(Özel Sayı), 316-334*. doi:10.46928/iticusbe.1182299
- İlgazi, A. (2019). "Suriyeli sığınmacıların emek piyasasına etkileri: Gaziantep ve Şanlıurfa örneği". *Harran Üniversitesi İİBF Dergisi, 3 (4), 93-123*.
- İnce, C. (2019), "Göç Kuramları ve Suriye Göçü Üzerine Bir Değerlendirme" *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi-International Journal of Society Researches* ISSN:2528-9527 E-ISSN : 2528-9535 <http://opusjournal.net>, 2019
- Kandemir, M.(2018). Türkiye ve Kanada Mülteci Politikalarının Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı, İstanbul
- Kaya, A. (2014). "Türkiye'de göç ve uyum tartışmaları: geçmişe dönük bir bakış". *İdeal Kent Dergisi Göç, 5 (4), 11-28*.
- Kaya, A. (2020). "Migration as a Leverage Tool in International Relations: Turkey as a Case Study." *Uluslararası İlişkiler Dergisi*. doi:<https://doi.org/10.33458/uidergisi.856870>
- Kaya, A. (2013). Multiculturalism: The Culturalisation of What is Social and Political. In M. Özcan (Ed.), *Perceptions: Journal of International Affairs* (pp. 63-93). SAM: Center for Strategic Research.

- Kaya, A. & Erdoğan, M. M. (Dü). (2015). *Türkiye'nin Göç Tarihi: 14. Yüzyıldan 21. Yüzyıla Türkiye'ye Göçler*. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Kayaoğlu, A. (2019), “ Labor Market Activities of Syrian Refugees In Turkey”, *Economic Search Forum*, Working Paper No. 1290
- Kayatepe, Ö. (2020), Türk İş Hukukuna Göre Yabancıların İş Sözleşmesi Yapması. Yüksek Lisans Tezi, Antalya Bilim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Özel Hukuk Tezli Yüksek Lisans Programı.
- Kaygusuz, D. (2021). “Uluslararası İlişkilerde Göç Olgusu ve Göçün Güvenlikleştirilmesi .” *Akademik Düşünce Dergisi* , (3) , 60-76 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/akademikdusunce/issue/62550/886760>
- Kirişçi, K., Erdoğan, M., & Eminoğlu, N. (2020, Kasım 6). The EU’s “New Pact on Migration and Asylum” is Missing a True Foundation. Brookings.
- Koç, M., Görücü, İ. & Akbıyık, N. (2015). “Suriyeli sığınmacılar ve istihdam problemleri.” *Birey ve Toplum Dergisi*, 5 (9), 63-93.
- Kondakçı, M.A. (2021). Kars’tan Batı’ya Göçler: Bir Saha Araştırması. Yüksek Lisans Tezi. Aksaray Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, Aksaray.
- Kukoğlu, N. (2019) Suriyeli Sığınmacılar ve Türkiye’ye Etkileri. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Ana Bilim Dalı, İstanbul.
- Lee, E.S. (1969). *A theory of migration*. In J.A. Jackson (Ed.), *Migration*. London: Cambridge University Press.
- Lecaj, F. (2019), “Küreselleşme Göç ve Kadın” *Uluslararası Beşeri ve Sosyal Bilimler İnceleme Dergisi, International Humanities and Social Science Review (ihssr)*, Volume: 3 Issue: 1 Year: 2019
- Mutlu A; İrdem İ; Üre B. (2015) “Ekolojik Mültecilik” *Memleket Siyasetv Yönetim (MSY)*, 10 (23), 79-118.

- Nasiova, G. (2016). İşgücü Göçü Ve İktisadi Büyüme İlişkisi: Türkiye Örneği. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Politikası Anabilim Dalı, İstanbul
- Nashwan, A. J. & Mencutek-Sahin, Z. (2019). Employment of Syrian Refugees in Jordan: Challenges and Opportunities. (Unpublished article)
- Nurdoğan, A.K., Şahin, M. (2019). "Türkiye'ye Yönelen Uluslararası Göç İşsizliğin Bir Nedeni mi? " *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi-International Journal of Society Researches* ISSN:2528-9527 E-ISSN : 2528-9535 <http://opusjournal.net>, 2019
- Obayd, A. J. & Karataş, A. (2021). "Afganistan'da Göç Hareketliliğinin Neden ve Sonuçları" *Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi* , 1 (50) , 75-91 . DOI: 10.17498/kdeniz.896472
- Özdemir, E. (2017). "Suriyeli mültecilerin Türkiye'deki algıları". *Savunma Bilimler Dergisi*, 16 (1), 115-136.
- Özerim, M. G., Utku, D. E., & Yazgan, P. (2019). Editörden: "Çatışma ve Kriz Sürecinde Yoğun Kitleli Akınlara Uluslararası Toplumun Bir Cevabı Olarak Küresel Göç ve Mülteci Mutabakatları." *Göç Dergisi*, 6(1), 1-10.
- Paksoy, H., Koçarlan, H., Kılınç, E. & Tunç, A. (2015). "Suriyelilerin ekonomik etkisi Kilis ili örneği". *Birey ve Toplum Dergisi*, 5(1), 143-173.
- Paksoy, Sadettin; Karadeniz, Mine (2016). "Kilis'te Çalışan Suriyeli Sığınmacıların Sosyo-Ekonomik Yapısı Üzerine Bir Araştırma." *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(58), 785-798.
- Petersen, W. (1958). "A general typology of migration", *Amerikan Sociological Review*, 23(3), 256-266.
- Peterson, W. (2003). The politics of population (Akt: Enver Özkalp), *Sosyolojiye Giriş*, 270-271.

- Poddar S. (2016) ‘‘European Migrant Crises, Financial Burden or Economic Opportunity?’’
University of Pennsylvania, Social Impact Research Experience Stır. (43)
- Polat, S.S. (2020). Türkiye’nin Yeni Göç Yönetiminin Uyum Politikaları Bağlamında Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, Sakarya.
- Poyraz T. (2019), Yabancıların Çalışma İzinlerinin Tabi Olduğu Hukuki Rejim. Yüksek Lisans Tezi. Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı, Kırıkkale
- Ravenstein, E. G. (1885). The Laws of Migration, *Journal of the Statistical Society of London*, 48(2),
- Rygiel, K., Baban, F. & Ilcan, S. (2016). "The Syrian refugee crisis: The EU-Turkey deal and temporary protection". *Global Social Policy*, 16(3), 315–320.
- Saylak, Ş. (2021). Türkiye’nin Göç Yönetiminin Dönüşümü. Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi Ve Kamu Yönetimi (Yönetim Bilimleri) Anabilim Dalı, Ankara.
- Sepetçioğlu, T. E. (2014). ‘‘ İki Tarihsel ‘Eski’ Kavram, Bir Sosyo- Kültürel ‘Yeni’ Kimlik: Mübadele Nedir, Mübadiller Kimlerdir? ‘‘ *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 180(180),49-84.Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tsadergisi/issue/21490/230360>
- Sepetçioğlu, Tuncay Ercan (Ocak 2014). ‘‘ İki Tarihsel ‘Eski’ Kavram, Bir Sosyo- Kültürel ‘Yeni’ Kimlik: Mübadele Nedir, Mübadiller Kimlerdir? ‘‘ TSA/YIL: 18 Özel Sayı S:3 Ocak/ January 2014
- Sirkeci, İbrahim (2006). Küresel Kontrol Çabalarına Karşı Bireysel Aşma Çabaları: Türkiye ve Irak Örneklerinde Uluslararası Göçün Evrimi. ‘‘*Uluslararası Göç Sempozyumu*’’ (s.33-39). İstanbul: Zeytinburnu Belediyesi.
- Sirkeci, İbrahim; Erdoğan, M. Murat (2012). Editoryal Göç ve Türkiye. *Migration Letters*, 9(4), 297-302.

- Sirkeci, İbrahim; Yüceahin, M. Murat (2014). ‘‘Editörden: Türkiye’de Göç Çalışmaları. ‘‘
Göç Dergisi, 1(1), 1-10.
- Stalker, Peter (1994). *The Work of Strangers: a Survey of International Labour Migration*.
Geneva: International Labour Office.
- Suter, B. (2013). *Asylum and Migration in Turkey: An Overview of Developments in the
Field 1990-2013*. Mim Working Paper Series, 13(3).
- Şanlı, H. (2022). *Suriyeli Sığınmacıların Şehre Entegrasyonuna Yönelik Bir Saha
Araştırması: Bursa*. Doktora Tezi. İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi,
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı, Şehircilik ve Kentsel
Dönüşüm Bilim Dalı, İstanbul
- Şimşek, Ö. (2019). *Erzurum’daki Suriyeli Sığınmacıların Sosyoekonomik Özellikleri*.
Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Coğrafya
Anabilim Dalı, Erzurum
- Tamer, M. (2020). ‘‘Göç, göçün nedenleri ve uluslararası göç üzerine kavramsal bir
analiz.’’ *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 7(60), 2808-2818
- Tatlıcıoğlu, O. & Apak, H. (2018). ‘‘Suriyeliler hakkında yapılan lisansüstü tezler üzerine
bir inceleme’’. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 18(40/2), 227-254.
- Taylan, H.H. (2018). *"Sakarya'daki Suriyeli mültecilerin sosyokültürel ve ekonomik
sorunları"*. I. Uluslararası Göç ve Mülteci Kongresi Bildiri Kitabı, Düzce
Üniversitesi Yayınları No: 5, Düzce.
- TBMM, 2022 7/49332 Esas Numaralı Yazılı Soru Önergesi Cevabı, (01.08.2022) Göç
İdaresi Başkanlığı Yönetim Hizmetleri Genel Müdürlüğü
- TBMM, *2018 Göç ve Uyum Raporu*, İnsan Hakları İnceleme Komisyonu Mülteci Hakları
Alt Komisyonu, 2018
- Tetik Baştürk, İ. (2021). *Geçici Koruma Altındaki Suriyelilerin Yaşadığı Problemler ve
Gelecek Beklentileri: Kütahya Örneği*. Yüksek Lisans Tezi. Afyon Kocatepe
Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı, Kütahya

TİSK, (2020), *Göçmenlerin İşgücü Piyasasına Uyum Raporu*, Şubat 2020 Raporu, www.tisk.org.tr

TOURERANDAM, Marllys. (2016). Emek Piyasasında Göç ve “Prekarite”: İstanbul'da Kamerunlu Göçmenler Üzerine Bir Araştırma. Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İnsan Kaynakları Yönetimi Anabilim Dalı, Sakarya

<https://www.trthaber.com/haber/gundem/dunya-goc-saganagi-altinda-427713.html>

Toksöz, G. (2006), *Uluslar Arası Emek Göçü*, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.

TÜİK, (2015) *Hanehalkı İşgücü Anketi El Kitabı*, Ocak 2015

Türkkan, B. (2019). Uluslararası Göç Olgusu: Suriyeli Göçmenlerin Türkiye'deki Ekonomik ve Sosyal Yapı Üzerine Etkileri. Yüksek Lisans Tezi. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı, Nevşehir.

ÜİK, Uluslararası İşgücü Kanunu Uygulama Yönetmeliği

Uslu AK, B. (2021). Türkiye'de Farklı Koruma Statüsündeki Göçmenlerin İstihdam Deneyimleri. Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyal Hizmet Anabilim Dalı, Ankara

Uslu Ak, B. (2021). “Göç kavramı ve kuramları.” *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 8(72), 1749-1758. <http://dx.doi.org/10.26450/jshsr.2579>

UNHCR, (2023) Temporary Protection in Turkey, (Erişim Tarihi: 10.12.2022), <https://help.unhcr.org/turkiye/tr/information-for-syrians/temporary-protection-in-turkey/>

UN, United Nations. (2020). *World migration report 2020*. International Organization for Migration.

UN, ILO Küresel Uluslararası Göçmen İşçi Tahminleri: *Sonuçlar ve Metodoloji raporu*, 2019. <https://turkiye.un.org/tr/>

- Ünsal, A. (2019). ‘‘Uluslararası Göç Kavramı Ve Uluslararası Göçün Ülke Ekonomileri Üzerinde Muhtemel Etkileri.’’ *Selçuk Üniversitesi Selçuk University Sosyal ve Teknik Araştırmalar Dergisi Journal of Social and Technical Researches* Sayı: 18, 50-61
- Yazgan, P., Eroglu Utku, D. & Sirkeci, I. (2015). "Syrian crisis and migration". *Migration Letters*, 12(3), 181 – 192.
- Yavuz, Ö. & Ateş, H. (2017). "Göçmen ötekileştirme ve çok kültürlülük". *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler*, (22), 1287-1301.
- Yıldız, S. (2017). Diaspora Girişimcilik: Türkiye’deki Suriyeli Girişimcilerin Profili. Doktora Tezi, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, İzmir
- Yıldız, Ö. (2013). "Türkiye kamplarında Suriyeli sığınmacılar: sorunlar, beklentiler, Türkiye ve gelecek algısı". *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi*, 16(1), 140 - 169.
- Yılmaz, A. (2014). Uluslararası Göç: Çeşitleri, Nedenleri ve Etkileri’, *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 9(2),1685-1704.
- Yılmaz, N. (2020). Sığınmacıların Türkiye İşgücü Piyasasındaki Deneyimleri: Çanakkale İli Örneği. Yüksek Lisans Tezi. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Yüksek Lisans Enstitüsü, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Anabilim Dalı, Çanakkale.
- Yigit, I. & Tatch, A. (2017). "Syrian refugees and Americans: perceptions, attitudes and insights". *American Journal of Qualitative Research*, 1(1), 13-31.
- Zhanadilova, A. (2018), ‘‘ Farklı Kuramlar Çerçevesinde Uluslararası Göç Sorunu’’, *Muhakeme Dergisi/Journal* 1(2): 116-122.

EK 1
GÖRÜŞME FORMU

“ÇANAKKALE İLİNDE YAŞAYAN SİĞİNMACILARIN İŞGÜCÜ PİYASASINDAKİ PROFİLLERİ” ADLI TEZ ÇALIŞMASI

MÜLAKAT FORMU

- 1- Cinsiyet:
- 2- Yaş:
- 3- Medeni Durum :
- 4- Uyruk:
- 5- Eğitim Durumu:
- 6- Dini(Mezhebi):
- 7- Son Yaşadığı Ülke:
- 8- Ülkesinden Ayrılış Tarihi:
- 9- Türkiye’ye Giriş Tarihi:
- 10- Konuşabildiği Diller

☐ İngilizce	☐ Türkçe	☐ Fransızca
☐ Almanca	☐ Yunanca	☐ İtalyanca
☐ Kürtçe	☐ Farsça	☐ Arapça
☐ Urduca	☐ Diğer(Lütfen Belirtiniz).....	

- 11- Türkiye’de hangi statüde kalıyorsunuz?

.....
.....

- 12- Ülkenizdeki hayatınızla kıyasladığınızda yaşam standardınızın ne düzeyde olduğunu düşünüyorsunuz?

.....
.....

13- Ailenizin geçimine siz katkıda bulunuyor musunuz?

.....
.....

14- Çalıştığınız iş yerinde işvereniniz ve iş yerindeki çalışma arkadaşlarınız yabancılar hakkında nasıl bir algıya sahip?

.....
.....

15- Halihazırda çalışıyor musunuz, düzenli bir işiniz var mı? Çalışıyorsanız ne iş yaptığınızı belirtiniz? Ne kadar süredir bu işte çalışıyorsunuz?

.....
.....

16- Çalışma hayatınızda karşılaştığınız problemler nelerdir.

.....
.....

17- Çalışma izniniz var mı, yoksa neden çalışma izniniz olmadığını açıklar mısınız?

.....
.....

18- Asıl Mesleğiniz nedir? Ülkenizde ne iş yapıyordunuz?

.....
.....

19- Geliriniz ihtiyaçlarınızı karşılamaya yetiyor mu?

.....
.....

20- Ülkenizden göç etmenize neden olan sorun işsizlik problemi ise bu sorun ortadan kalktığında ülkenize geri dönmeyi düşünür müsünüz?

.....
.....

EK 2 İZİNLER

T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Etik Kurulu
Bilimsel Araştırma Etik Kurulu

Sayı : E-84026528-050.01.04-2200250315
Konu : Başvuru İncelenmesi

21.10.2022

Sayın Serap ÖZGÜL ERDEM

Yürütücülüğünüzü yapmış olduğunuz 2022-YÖNP-0742 nolu projeniz ile ilgili Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'nun almış olduğu 20.10.2022 tarih ve 17/48 sayılı kararı aşağıdadır.

Bilgilerinize rica ederim.

KARAR 48- Sorumlu yürütücülüğünü Prof. Dr. Nazan YELKİKALAN'ın yaptığı ve proje araştırmacısı Serap ÖZGÜL ERDEM tarafından gerçekleştirilen "Çanakkale ilinde yaşayan sığınmacıların işgücü piyasasındaki profilleri" başlıklı araştırmanın, ilgili kurumun izninin alınması ve Bilimsel Araştırmalar Etik Kuruluna sunulması koşulu ile Etik Kurul ilkelerine uygun olduğuna oy birliği ile karar verilmiştir.

T.C.
ÇANAKKALE VALİLİĞİ
Çanakkale İİ Göç İdaresi Müdürlüğü

Sayı : Z-11259298-000-44333
Konu : Mülakat İzni (Serap ÖZGÜL ERDEM)

19.01.2023

ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

İlgi : 02.12.2022 tarihli ve E-93130991-605.01-2200285717 sayılı yazı.

İlgi yazınız ile Lisansüstü Eğitim Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Serap ÖZGÜL ERDEM'in hazırlamakta olduğu "Çanakkale İlinde Yaşayan Sığınmacıların İşgücü Piyasasındaki Profilleri" konulu tez çalışması kapsamında Çanakkale ilinde yaşayan sığınmacılar ile mülakat yapılabilmesi için gerekli izinlerin verilmesi talep edilmiştir.

Söz konusu talebinize istinaden Başkanlığımız Uyum ve İletişim Genel Müdürlüğü'nün cevabi yazısı ve talep edilen veriler ekte gönderilmiş olup, dikkat edilmesi gereken hususlar belirtilerek çalışmanın uygun görüldüğü bildirilmiştir.

Bilgi ve gereğini arz ederim.

